

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ЧОТИРНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина друга

Стенограма пленарного засідання
3 вересня 2025 року

Київ 2025

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ЧОТИРНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина друга

*Стенограма пленарного засідання
3 вересня 2025 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ
Засідання перше
(Середа, 3 вересня 2025 року)

Частина друга

Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...7
Заява депутатської фракції політичної партії Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»	...13
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...15
Прийняття постанов Верховної Ради України: «Про порядок денний чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання»	...15
«Про Звернення Верховної Ради України до парламентів і урядів іноземних держав, міжнародних організацій у зв'язку з убивством народного депутата України, члена депутатської фракції Політичної Партії «Європейська Солідарність», колишнього Голови Верховної Ради України Андрія Парубія»	...18
Прийняття у першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні»	...26
Прийняття рішення про направлення на повторне перше читання проекту Закону України «Про інфраструктурні проекти у сфері енергетики, які становлять суспільний інтерес»	...32
Прийняття у першому читанні за основу із скороченням наполовину строків підготовки до другого читання проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо організації трудових відносин в умовах воєнного стану»	...37

Прийняття у першому читанні за основу проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Державної спеціальної служби транспорту» ...	42
Заява депутатської фракції політичної партії «Європейська солідарність» та депутатської фракції політичної партії «Голос» ...	47
Прийняття рішення про виклик голови Державної служби фінансового моніторингу України Проніна Ф.Є. на наступну частину триваючого пленарного засідання Верховної Ради України 4 вересня 2025 року для надання інформації ...	49
Голосування пропозиції про запрошення Директора Національного антикорупційного бюро України Кривоноса С.Ю. на наступну частину триваючого пленарного засідання Верховної Ради України 4 вересня 2025 року для надання інформації ...	49
Голосування пропозиції про запрошення керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименка О.В. на наступну частину триваючого пленарного засідання Верховної Ради України 4 вересня 2025 року для надання інформації ...	49
Прийняття рішення про запрошення тимчасово виконуючого обов'язки начальника Полтавської військової обласної адміністрації Когута В.М. на наступну частину триваючого пленарного засідання Верховної Ради України 4 вересня 2025 року для надання інформації ...	49
Голосування пропозиції про запрошення голови Київської міської державної адміністрації Кличка В.В. на наступну частину триваючого пленарного засідання Верховної Ради України 4 вересня 2025 року для надання інформації ...	49
Внесення змін до:	
Повітряного кодексу України щодо удосконалення окремих питань діяльності в галузі державної авіації України ...	51
Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення поваги до суду та оперативності розгляду кримінального провадження судом ...	55

Голосування пропозиції про прийняття рішення щодо надання доручення Голові Верховної Ради України Стефанчуку Р.О. щодо невідкладного підписання прийнятого Верховною Радою України 3 вересня 2025 року Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення поваги до суду та оперативності розгляду кримінального провадження судом» та спрямування його на підпис Президенту України	...66
Внесення зміни до статті 2 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» щодо надання державними і комунальними закладами платних послуг у сфері фізичної культури та спорту, що не є орендою	...67
Внесення змін до деяких законів України щодо визнання осіб, яких нагороджено відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг», особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною	...68
Прийняття Закону України «Про затвердження Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 липня 2025 року «Про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів»	...74
Розгляд проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування»	...78

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
3 вересня 2025 року, 10 година 7 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні народні депутати, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Звертаю увагу, що згідно з прийнятою Верховною Радою України постановою всі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку, перебігу та прийнятих у парламенті рішень раніше ніж за годину після оголошення перерви у пленарному засіданні. Прошу всіх присутніх неухильно дотримуватися прийнятого українським парламентом рішення та відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

У разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття. Засідання відновиться за 15 хвилин після завершення повітряної тривоги.

Шановні народні депутати, за парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні колеги, вчора виповнилось 80 років з дня завершення Другої світової війни, наймасштабнішої трагедії XX століття, яка забрала життя мільйонів людей, зламала долі цілих поколінь. Український народ зробив неоціненний внесок у перемогу над нацизмом. Наші співвітчизники героїчно воювали на фронтах, самовіддано працювали в тилу та віддавали життя заради визволення світу від зла.

Сьогодні ми знову змушені протистояти агресору. Нині триває вже 1288-й день повномасштабної агресивної війни, розв'язаної російською федерацією проти України. На передовій наші воїни щоденно виявляють мужність і непохитність, боронячи рідну землю та відстоюючи суверенітет і незалежність нашої держави.

Згадаймо сьогодні у хвилині мовчання нашого колегу, який теж віддав життя за незалежність України, народного депутата чотирьох скликань, Голову Верховної Ради України восьмого скликання Андрія Володимировича Парубія.

Світла пам'ять про нього, державника та людину великої відданості Україні, назавжди залишиться в серцях колег та всіх, хто його знав.

Вшануймо хвилиною мовчання пам'ять усіх захисників і захисниць, які віддали своє життя за Україну, а також невинних жертв російської агресії та мільйонів загиблих у Другій світовій війні.

(Хвилина мовчання).

Дякую. Прошу сідати.

Шановні колеги, на засіданні Погоджувальної ради ми домовилися надати кожному уповноваженому представнику депутатських фракцій і груп до 3 хвилин для виступу.

Прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи.

Скороход Анна Костянтинівна, група «Партія «За майбутнє». Будь ласка.

СКОРОХОД А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 93, Київська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Я хочу порушити дуже важливе питання – продаж Одеського припортового заводу, який Україна може використовувати не лише як одне з ключових підприємств, що здатне сплачувати шалені кошти до бюджету і приносити великі прибутки, але і як стратегічний об'єкт у перемовному процесі.

Хочу нагадати вам, що цей один з найунікальніших заводів неодноразово модернізувався за його історію. Сьогодні він має два агрегати аміаку загальною проектною потужністю 900 тисяч тонн на рік, після модернізації – до 1 мільйона тонн, та дві установки карбаміду з проектною потужністю 660 тисяч тонн на рік, після модернізації – до 900 тисяч тонн на рік. Таким чином, у піковому режимі завод спроможний виробляти близько 1 мільйона тонн аміаку і близько 1 мільйона тонн карбаміду на рік.

Крім того, до складу ОПЗ входить унікальний для України перевантажувальний комплекс на узбережжі Малого Аджалицького лиману з терміналом для зберігання та відвантаження на судна аміаку, потужність перевалки 4 мільйони тонн на рік (одночасне зберігання до 120 тисяч тонн), 3,5 мільйона тонн карбаміду на рік (одночасне зберігання 80 тисяч тонн), а також 1 мільйона тонн метанолу та рідких добрив.

Тобто ОПЗ виступає не лише виробником, а й ключовим інфраструктурним вузлом для експорту хімічної продукції, зокрема транзитної. До війни через нього проходили 10 відсотків світових поставок аміаку. Зараз там відбувається перевалка зерна, можливе виробництво аміаку, карбаміду, у них є своя залізнична гілка.

Колеги, це продаж курки, яка може нести золоті яйця. На цьому заводі збагачувалися через корупційні схеми Фірташ, Грановський, Назаренко, Сенниченко, Шурма. Всі його душать, намагаються приватизувати, коли такий актив можна було б просто віддати в концесію, і держава на ньому заробляла б гроші, при цьому він залишався б у власності держави і приносив би прибутки до державного бюджету, а не до приватної кишені.

Це унікальне підприємство, яке потрібно зберегти. Найцінніше там – люди. За повної потужності воно забезпечує майже 5 тисяч робочих місць. Там є унікальні професіонали, яких можуть просто забрати до інших країн світу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Михайлюк, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

МИХАЙЛЮК Г.О., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Прошу передати слово народному депутату Леонову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Леонов. Будь ласка.

ЛЕОНОВ О.О., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 135, Одеська область, політична партія «Слуга народу»).* Шановні народні депутати! Вітаю вас з відкриттям чотирнадцятої сесії Верховної Ради України! Нам випало працювати довше, ніж будь-якому з попередніх скликань українського парламенту. Це, дійсно, велика честь та відповідальність. За шість років роботи Верховна Рада дев'ятого скликання зробила внесок в історію українського парламентаризму, коли відкрила ринок землі, скасувала депутатський імунітет, заклала основи для євроінтеграції. Уже понад три роки парламент працює на посилення оборони.

Не всі сторінки історії цієї Верховної Ради були світлими. Вчора держава попрощалася з Андрієм Парубієм, гідним сином українського народу, чие життя обірвала ворожа куля. Проте поступ України не здатні зупинити ані підступні акти терору, ані широкомасштабна агресія.

Колеги, завдяки щоденному подвигу наших захисників та захисниць ми маємо надзвичайний шанс разом з Президентом Зеленським, урядом, іншими державними інституціями встановити нові історичні віхи для держави Україна, добитися стійкого справедливого миру та забезпечити надійні гарантії безпеки, розпочати масштабну відбудову країни, завершити процес євроінтеграції, щоб закріпити вибір України – жити серед вільних народів.

Великі виклики потребують сміливих рішень. Попереду нелегкий бюджетний процес. Базисна формула бюджету очевидна: усі ресурси держави – на зміцнення Збройних Сил. Але держава – це люди, тому економічне зростання без зростання доходів людей – це статистика без змісту. Оборона має стояти на першому місці, але другим пріоритетом у бюджетній політиці має бути підтримка населення.

Головний внутрішній ресурс держави – ініціатива та стійкість українських підприємців. Треба посилювати діалог між державою та бізнесом, який ініціював Президент, побудувати між ними по-справжньому партнерські відносини.

Шановні колеги, час не обирають, але сильні йдуть назустріч можливостям, а слабкі підкорюються обставинам. Увесь попередній досвід, численні реформи свідчать, що ми здатні виконати амбітні завдання, які стоять перед Верховною Радою, але за однієї умови: якщо збережемо єдність навколо держави, якщо згуртуємося навколо Президента, якщо вірність інтересам українського народу залишиться нашим спільним дороговказом.

Дякую за увагу. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Петро Олексійович Порошенко, фракція «Європейська солідарність».
Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Учора Верховна Рада, Львів і вся Україна попрощалися з видатним українцем, справжнім героєм Андрієм Парубієм. Я хочу подякувати кожному, хто вчора, а були представники всіх фракцій і груп, пліч-о-пліч віддавав честь панові Андрію.

Це була людина, яка вміла і здатна була об'єднувати парламент. Навіть своєю смертю він об'єднав усіх нас. Це була людина, яка боролася за Україну. Я без перебільшення можу стверджувати, це був найкращий Голова Верховної Ради, і ми всі це визнаємо. Це була людина, за якої парламент був парламентом і закони народжувалися саме тут завдяки нашій роботі, а не в темних кабінетах за межами Грушевського, 5.

Андрія вбили не лише як політика. Його вбили як героя Революції Гідності. Цей постріл – постріл Кремля, постріл русні, постріл «п'ятої колонії» і антимайдану – був пострілом у Революцію Гідності, у наші ідеали, в армію, у мову, у віру.

Звичайно, сьогодні ми всі в шоці, але нам точно треба не просто говорити, а діяти. Правоохоронні органи довели, що вбивство було організоване через *Telegram*, і зараз через цей месенджер створюється мережа терористичних дій проти України. Це справа нашої честі, дорогі друзі, побратими і посестри, заборонити *Telegram* в Україні.

Мова йде не лише про те, щоб увічнити пам'ять Андрія табличками на стінах, це очевидно. Мова не йде про те, щоб визнати: Андрій був героєм і залишається героєм у серцях кожного українця. Мова йде про те, щоб ми спільно, дорогі друзі, дорогі побратими, зробили все для армії, для української державності, для мови, для віри. І головне – зберегти єдність, бо єдністю ми переможемо ворога.

Дякую. Світла пам'ять Андрію Парубію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакунець Павло Андрійович, депутатська група «Довіра».

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановний пане головуєчий, шановна пані головуєча, шановні народні обранці, дорогі українці! Так, справді, у цьому залі бракує людини, яка була справжнім українським політиком. Андрій Парубій вчора на прощання зібрав майже всю українську національну еліту. Ми, як і люди у Львові, на Львівщині, у країні, зі скорботою визнаємо, що наш ворог хоче не лише відвойовувати території, а й нищити національну еліту, українську культуру, українську освіту.

У ці першOVERесневі дні навчання дітей, які проживають у безпечних областях, почалося зі шкільних лінійок. Сподіваюся, багато з вас мали можливість відвідати школи у регіонах, округах, громадах, де ви проживаєте.

Я був на лінійках у рідній школі та школі в сільській громаді, і відверто вам скажу, що наші школи приймають першачків. Вони щасливі, щасливі їхні батьки, що діти можуть навчатися, особливо ті, які живуть у сільській місцевості. Тому я ще раз хочу нагадати нашому Кабінету Міністрів, профільному міністерству, що парламент прийняв постанову, яка змушує уряд знайти кошти на фінансування малокомплектних шкіл, де в класах навчається більше п'яти учнів. У кожному селі, де є такі класи, ми повинні зберегти школу. Діти навіть під час війни повинні навчатися поруч зі своїми батьками у своїй рідній місцевості. Це вкрай важливо для української освіти, для української молоді і для майбутнього України.

Дякуємо Збройним Силам України, що в багатьох регіонах ми змогли почати достойно ці першOVERесневі дні. Хочеться побажати всім освітянам великої наснаги, щоб протягом цього навчального року навчити дітей мудрості, нашим захисникам – безпеки, Божого благословення, щоб берегли небо, аби українці могли навчатися і здобувати високих результатів в Україні та у світі.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Максим Хлапук, фракція «Голос». Будь ласка.

ХЛАПУК М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Пам'яті Андрія Парубія. Андрій Парубій був великою людиною і для мене, і для України. Він був провідником нашого буремного часу. Час сам по собі не змінює світ, світ змінюють люди, які перебувають поза часом. Андрій Парубій, безсумнівно, був тією людиною, яка була поза часом, був нашим сучасником і робив Україну сильною і кращою.

Дві стихії Андрія Парубія, за якими ми всі його пізнали, – це Майдан і український парламент. І Майдан, і парламент – це передусім люди, яких він умів чути і які чули його, люди, яких Андрій Парубій гуртував у справжню єдину силу. Ви всі знаєте, що саме глибокою повагою і незбагненною любов'ю до людей пояснюється його порядність і відкритість, те, що ми називаємо людяністю. Його двері завжди були відкритими для кожного, до нього приходили за порадою, за наставництвом, за мудрим словом і за стратегічним баченням. На майданах під час двох революцій – Помаранчевої і Революції Гідності та у Верховній Раді України Андрій Парубій втілював у життя цінності, у які вірив, – побудова сильної соборної європейської України.

Батько Андрія Парубія на прощанні зі своїм сином розповів, що Андрій, ще будучи юнаком, відразу після розпаду Радянського Союзу, коли здавалося, що зло зникло, сказав, що боротьба за Україну ще не завершена, вона лише починається. Він виборював її і виборив ціною власного життя.

Андрій Парубій постійно наголошував на необхідності єдності української політики в ім'я збереження держави. Він казав, що ми не маємо права повторити помилки початку XX століття, коли втрата єдності коштувала нам втрати державності і мільйонів українських життів. Не секрет для багатьох з нас, що Андрій Парубій вважав, що Україна вже виграла війну за свою незалежність. Його заповіт, його воля: щоб Україна як сильна нація увійшла до великого євроатлантичного клубу. Наш обов'язок – довести цю справу до завершення.

Ми не маємо забути його чин і маємо помститися за смерть великого лицаря українського народу Андрія Парубія.

Вічна слава, друже!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Папієв, група «Платформа за життя та мир»,

ПАПІЄВ М.М., секретар Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую. Шановні народні депутати України, шановні колеги, шановні громадяни України! Передусім я вдячний Збройним Силам України за мужність і героїзм. Нам треба так само у Верховній Раді України показувати свої зусилля щодо перемоги України. Я вдячний Президенту України за консолідацію всіх наших стратегічних партнерів навколо України.

Сьогодні ми згадуємо Андрія Парубія. Я мав з ним достатньо тривалу розмову під час Діалогів Жана Моне і відкрив для себе іншого Андрія. Тобто саме під час цього спілкування він закликав мене до єдності, і це чітко й зрозуміло звучить у його останньому інтерв'ю. Він сказав: «Михайле, нам треба об'єднати Україну, єдність для нас має бути зараз головною тезою. Україна має бути єдиною. Нам треба перестати ділити людей на правильних і неправильних. Нам треба об'єднатися, лише так ми здобудемо перемогу».

Сьогодні я хотів би поговорити і про бюджетний процес. Зараз люди звертаються щодо дуже великої проблеми, і мені дуже хотілося б, щоб ми об'єдналися навколо неї. Це намагання Кабінету Міністрів України взагалі знищити термін «прожитковий мінімум», який стосується всіх наших громадян.

Зрозумійте, цей соціальний стандарт як одиниця виміру, як кілограм, як метр, тобто це норма, від якої ми маємо відштовхуватися, і це конституційна норма, прочитайте статтю 46 Конституції України. На сьогодні розмір прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб становить 2 тисячі 361 гривню. Я подивився звітність Міністерства соціальної політики. Ви знаєте, який фактичний розмір прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб у цінах червня? Це 7 тисяч 92 гривні.

Уявіть собі, скільки не доплачують пенсіонерам, бо є норма, що прожитковий мінімум для непрацездатних осіб в Україні дорівнює мінімальній пенсії. Якщо розрахувати фактичний розмір прожитковому мінімуму, то сума, необхідна нашим громадянам, щоб просто поїсти, становить 3 тисячі 875 гривень. Тобто зараз розмір мінімальної пенсії менший, ніж навіть мінімальний набір продуктів харчування.

Шановні колеги, у нас уже був досвід, коли держава визнала борги по виплатах, передбачених статтею 57 Закону України «Про освіту», кредиторською заборгованістю державного бюджету. Давайте закликаємо уряд те, що вони не доплачують пенсіонерам, визнати кредиторською заборгованістю...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрченко Олександр Миколайович, група «Відновлення України».

ЮРЧЕНКО О.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). «Здобудеш Українську державу або загинеш у боротьбі за неї» – це перша заповідь Декалогу ОУН. Саме за цим принципом прожив своє життя Андрій Парубій. Ми сьогодні зібралися не з тягарем, а з реальним болем у серцях, тому що вбивство народного депутата Андрія Парубія у Львові – це втрата не лише для націоналістичного руху, а й для всіх українців. Ця людина насправді жила і боролася за незалежну Україну. Щирі співчуття близьким, рідним, побратимам. Вдячність правоохоронним органам, які швидко знайшли вбивцю, але суспільство вимагає кари для замовників.

Петлюра, Коновалець, Чорновіл, Парубій – це люди, які загинули за Українську державу не на полі бою. Ворог України знищив їх саме через їхні переконання і проукраїнську позицію. Сьогодні, коли ворог знищує людей, які працюють на державу, ми, на жаль, все більше стикаємося з тим, що на місцях чиновники працюють проти людей. Повертаючись з Донеччини буквально пару днів тому, я заїхав на пункт евакуації ВПО у місті Павлограді. Дуже вдячний

усім волонтерам, міжнародним донорам, які допомагають, щиро піклуються про людей, але виникло питання, що через атаки ворога на Покровському напрямку збільшується кількість ВПО з Дніпропетровщини, де безпосередньо знаходиться Павлоград, а результатів роботи чиновників з ОВА немає. Є проблеми з логістикою, з розселенням людей. Кажуть, що немає місць тимчасового проживання, а в цей час на Закарпатті завдяки співпраці двох громад – закарпатської і донецької – надають не кімнатки в лікарнях, а реальне житло для ВПО з усією інфраструктурою.

Ми повинні зрозуміти, що головна цінність держави – це люди. Ми маємо робити все, щоб підтримати тих громадян, які вибрали Україну, не втекли до сонячної Європи, не зрадили нас з ворогом, залишилися в Україні. Житло для ВПО – це не стіни, це життя і майбутнє.

Дякую, друзі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Завершальний виступ – Юлія Володимирівна Тимошенко.

Шановні колеги, поки Юлія Володимирівна з колегами ідуть до трибуни, хочу повідомити, що є заява фракції «Батьківщина» і групи «Партія «За майбутнє» з проханням оголосити перерву, яку вони готові замінити на виступ. Ми домовилися долучити заяву до виступу Юлії Володимирівни, відвести для цього 6 хвилин, і далі будемо рухатися за порядком денним.

Юлія Володимирівна Тимошенко, 6 хвилин. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Шановні друзі! Фракція «Батьківщина», наші колеги хотіли б повернутися до попереднього пленарного засідання, у порядку денному якого був законопроект [№ 13420](#), де на основі роботи міжфракційного депутатського об'єднання, що захищає права ветеранів, військових, їх родин, були сформовані фундаментальні поправки, які просто виконують моральний обов'язок нашої держави перед цими людьми.

Про що були ці поправки? Перша і головна – про те, що військові, які потребують складного протезування, мають право отримати найкращі, найефективніші, найсучасніші у світі протези, що дають їм можливість продовжити повноцінне життя. Ми намагалися зняти верхню межу фінансування протезування одного пораненого військового, яка є аморальною по своїй суті. Уявіть собі: людина важко поранена, з ампутуваннями, а держава встановлює верхню межу, скільки направлятиме коштів на дешевенькі протези цій людині, а все інше, що потрібне для повноцінного протезування, цей військовий має шукати з протягнутою рукою по інтернет-майданчиках, фондах, заможних людях. Це що таке?

Останнє, що пропонувалося в цій поправці, щоб військовослужбовці після консультацій з відповідними фахівцями, могли самостійно обирати протези, які їм потрібні і які вони вважають найкращими.

Ми врахували всі зауваження соціального комітету, а для недопущення зловживань передбачили в законопроекті відповідні запобіжники, ринкові референтні ціни на протезні вироби. Ми погодили поправку з Міністерством соціальної політики, сім'ї та єдності, Міністерством охорони здоров'я, Міністерством фінансів.

Проведена величезна робота, але врахування цієї поправки було зірване силами однієї людини, яка влаштувала скандал і аморально виступила проти поранених військових, сказала, що її не можна підтримувати, бо військові чинитимуть корупцію на базі свого протезування. Це хамство, приниження і аморальність уже зашкалюють, коли мільярди відмиваються на закупівлі будь-чого, коли мільярдні контракти проплачуються, і країна нічого не отримує, а на військових, яким потрібні високоефективні протези, ця людина і всі, хто біля неї зібралися, почали чомусь заощаджувати.

У другій поправці до законопроекту № 13420 пропонувалося зняти іншу проблему щодо будь-яких часових або фінансових обмежень на лікування, реабілітацію, протезування військових, легіонерів, ветеранів, які через поранення вимушені піти з армії. Уявіть собі, який порядок створений сьогодні в державі: коли напівхворого, недолікованого військового виписують з лікарні або з реабілітації, ані лікар, ані реабілітолог не можуть направити його на спеціальну військово-лікарську комісію. Його спрямовують на передову, щоб командир військового підрозділу визначав необхідність чи відсутність підстав для ВЛК на свій «медичний погляд». Більшість людей, хворих, недолікованих та нереабілітованих після поранення, вимушені їхати на передову, а рішення про їх ВЛК командири часто приймають, керуючись не медичним станом бійця, а з огляду на те, що їхні військові підрозділи не поповнені новими резервами. Це не по-людськи. Це просто якісь драконівські речі, які потрібно припиняти. Тому була поправка до закону, що після завершення лікування або реабілітації лікар або реабілітолог мають обов'язково направити такого військового на ВЛК для отримання фахового висновку, чи може він воювати.

Ці поправки були по-хамськи завалені. У мене в руках звернення більше 50 громадських організацій, що виступили проти тих людей, які завалили поправки, і за тих, хто підтримує поправки, які ми внесли.

Дорогі друзі, люди за нас віддають життя на фронті, а ви не можете дати їм можливість лікуватися і протезуватися. Я наполягаю, щоб ці поправки були проголосовані.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Прошу сідати.

Шановні колеги, час для виступів вичерпано.

На засіданні Погоджувальної ради було узгоджено показ у залі засідань Верховної Ради невеликого фільму про Андрія Парубія. Прошу звернути вашу увагу на екран.

(Трансляція відеозапису. Оплески).

Шановні колеги, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного пропоную провести сигнальне голосування. Перед голосуванням прошу народних депутатів перевірити наявність вашої особистої картки у пульті на вашому робочому місці. Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів голосування на табло.

Прошу взяти участь у сигнальному голосуванні.

«За» – 215.

Проголосували: за – 215, проти – 5, утрималися – 3.

Переходимо до розгляду питань порядку денного. Перше питання – проект Постанови «Про порядок денний чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання» ([№ 13724](#)).

Шановні колеги, на засіданні Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп було обговорено і схвалено проект порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання.

Відповідно до частини першої статті 21 та частини першої статті 22 Регламенту Верховної Ради України Голова Верховної Ради України вніс проект Постанови «Про порядок денний чотирнадцятої сесії Верховної Ради України» (№ 13724) на затвердження Верховної Ради України.

Відповідно до положень статті 22 Регламенту Верховної Ради України дане питання обговорюється за скороченою процедурою. Прошу представників депутатських фракцій і груп записатися на виступи: два – за, два – проти.

Іванна Орестівна Климпуш-Цинцадзе, фракція «Європейська солідарність».

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Володимирі В'ятровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир В'ятрович. Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Сьогодні вже багато говорили про Андрія Парубія і ще, напевно, багато говоритимуть. Навіть зараз, під час розгляду порядку денного, я теж казатиму про Андрія Парубія, тому що Андрій Парубій – це про український порядок денний, це про оборону і про національну ідентичність.

Андрій Парубій – це про український порядок денний з раннього віку, з підліткового, з кінця 1980-х, це боротьба за незалежну Україну, це виховання цілої генерації української молоді. Андрій Парубій – це український порядок денний як наймолодший депутат обласної ради цілого Советського Союзу в 1990 році. Це український порядок денний під час Помаранчевої революції, коли українці захистили своє право на вибір Президента.

Андрій Парубій – це український порядок денний тут, у цьому залі. Він депутат чотирьох скликань, представляв тут різні партії: «Наша Україна», «Батьківщина», «Народний фронт», «Європейська солідарність» – але залишався абсолютно цілісним у своїх цінностях, залишався тим, хто просував і формував український порядок денний незалежно від того, працював він тут як опозиціонер чи як представник влади.

Як людина, яка була поза межами цього залу, я дуже добре пам'ятаю, що ми знали: коли у цьому залі був Андрій Парубій, ми мали тут свого союзника. Ми бачили його під час процесів проти Харківських угод. Ми знали і бачили Андрія, коли протестували проти законопроекту Ківалова – Колесніченка щодо української мови. Ми знали, що тут, у цьому залі, свій.

Андрій Парубій як представник влади, як людина, що сиділа в кріслі президії як Голова Верховної Ради, зробив неймовірно багато для просування українського порядку денного. Мова йде як про зовнішню політику, інтеграцію до Європейського Союзу і НАТО, так і про внутрішню політику.

Андрій Парубій – це декомунізація. Андрій Парубій – це ціла низка постанов щодо перейменування населених пунктів, це українська мова як...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Папієв, група «Платформа за життя та мир».

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні народні депутати України, шановні колеги, депутатська група «Платформа за життя та мир» підтримує проект порядку денного сесії, але дуже хотілося б, щоб ми все-таки зробили дві речі.

Перше. Зараз ми знову говоримо про Андрія Парубія. Свого часу саме його підпис був під тим, щоб порядок денний складався із законопроектів пропорційно кількості фракцій і груп. Давайте ми хоча б це питання вирішимо сьогодні, щоб порядок денний формувався із законопроектів пропорційно за авторством членів різних фракцій і груп. А не так, як робиться зараз, що законопроекти, авторами яких є опозиційні фракції, скидають на кінець порядку денного і до їх розгляду не доходять. Давайте якось по-чесному поставимося

один до одного, зробимо рівнодоступною трибуну Верховної Ради для розгляду законопроектів, які подають народні депутати України від різних фракцій і груп. Повірте, у кожній фракції і групі є багато законопроектів щодо наших людей, щодо Збройних Сил України, щодо наближення перемоги України.

Друге. Я сьогодні говорив про прожитковий мінімум. Давайте повернемо практику, як ми робили свого часу, щоб перед затвердженням Державного бюджету України Верховна Рада розглядала проекти про внесення змін до Закону «Про прожитковий мінімум», затверджувала цей соціальний стандарт і давала доручення Кабінету Міністрів напрацювати законопроект про бюджет, виходячи з реальних розмірів прожиткового мінімуму.

Галино Миколаївно, давайте все-таки змусимо нинішнього Прем'єр-міністра повернути 10 мільярдів гривень, вкрадених з Пенсійного фонду України, які вона свідомо завела у фонд зайнятості. Ну, давайте зробимо щось. Не говорімо багато, а давайте зробимо.

Шановні колеги, ми підтримуємо проект, але законопроект, який стосується людей, треба поставити на...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболєв Сергій Владиславович, фракція «Батьківщина».

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний головуєчий, шановні колеги! Наша фракція, можливо, вперше за багато останніх голосувань підтримає цей порядок денний. Але я хотів би відразу застерегти, що в його рамках можуть бути питання, які взагалі не цікавлять країну, взагалі не допомагають фронту, взагалі відірвані від людей і ключових проблем, які хвилюють суспільство.

Сьогодні ми дуже оперативно й швидко відреагували, і ви бачите, що в порядку денному наступним питанням стоїть проект постанови про вшанування пам'яті Андрія Парубія і звернення до міжнародних організацій, глав держав. На мою думку, у такий же спосіб повинен формуватися будь-який порядок денний, ключовим питанням у якому буде насамперед допомога армії.

Саме виходячи з цього ми проаналізували законопроекти в порядку денному, подані від кожної фракції і групи. Те, що всі наші проекти враховані, дає підстави сподіватися, що ми вийдемо на нормальний режим роботи, коли в порядку денному буде хоча б якесь пропорційне представництво фракцій і груп щодо законопроектів, які вони визначають як ключові. Не може далі все визначатися так званою, я підкреслюю, монобільшістю, якої тут не існує, усі це знають. Лише в рамках єдиної роботи парламенту ми можемо сформувати,

дійсно, порядок денний сьогодні. Саме тому фракція «Батьківщина» його підтримає.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Юлія Сірко, фракція «Голос».

СІРКО Ю.Л., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Фракція «Голос». Шановні колеги! Ми щойно дивилися відео і побачили, з якими результатами закінчував свою роботу попередній парламент, що прийняв фундаментальні закони: вніс зміни до Конституції, ухвалив закони про мову, про Томос і багато інших. Цими законами було закладено, можна так сказати, фундамент життя нашої нації на 100 років.

Зараз у нас у війна, а порядок денний, який нам сьогодні пропонують, – це порядок денний мирної країни. Ми повинні розглядати виключно три блоки законопроектів – ЗСУ, підтримка безпеки і оборони, інтеграція до Євросоюзу і вступ до НАТО. Це три великі цілі, які ми як парламент, коли підемо звідси, повинні передати наступному парламенту. Тому моя пропозиція: викиньте з цього порядку денного всі «шкурняки», абсолютно технічні законопроекти, від яких ні холодно, ні жарко нашим громадянам, і давайте залишимо хоча б якийсь слід в історії, щоб наші наступники згадували нас і аплодували так, як ми сьогодні аплодували Андрію Парубію.

Колеги, давайте сфокусуємося, у нас є ЗСУ, ЄС і НАТО, усе інше може зачекати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, хтось ще бажає виступити чи переходимо до голосування? Переходимо до голосування, займіть, будь ласка, свої місця. Запросіть депутатів до залу.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про порядок денний чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання» ([№ 13724](#)) у цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 254.

Рішення прийнято.

Покажіть фракціях і групах, будь ласка.

Наступне питання порядку денного – проект Постанови «Про Звернення Верховної Ради України до парламентів і урядів іноземних держав, міжнародних

організацій у зв'язку з убивством народного депутата України, члена депутатської фракції Політичної Партії «Європейська Солідарність», колишнього Голови Верховної Ради України Андрія Парубія» ([№ 13723](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про включення цього питання до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 275.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою з наданням слова за бажанням по 2 хвилини кожній депутатській фракції і групі. Прошу голосувати.

«За» – 233.

Рішення прийнято.

Запрошую для доповіді від авторів народного депутата України Марію Іонову. Будь ласка.

ІОНОВА М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Це жорстоке вбивство вимагає від нас правди й адекватності. Це вбивство – не лише злочин проти окремої людини, а прямий наслідок агресивної імперіалістичної політики російської федерації, яка намагається знищити українську ідентичність і заперечити право України на існування як незалежної держави. Цим злочином російська федерація доводить, що вона є державою-агресором і терористом. Це аргумент для всіх скептиків на Заході, які досі вірять у можливість домовленостей з путінським режимом.

Ця трагедія не лише для нашої великої команди і спільноти «Європейської солідарності», а й для всієї політичної системи і міжнародної спільноти, яка бачила в Андрії Парубію символ нової європейської України. Масштаб особистості Андрія кожен з нас ще відкриває. Ця трагедія дуже показова і резонансна для парламентаріїв, для країн – лідерів світу, тому що загинув колишній спікер, державник і загинув за те, що вірив у цінності демократії і верховенства права.

Наше завдання зробити так, щоб смерть Андрія не була марною і непоміченою. Ми маємо кожен на своєму місці, оскільки Андрій був дуже принциповим, робити все можливе, щоб слова не розходилися з діями. У Андрія слова не розходилися з діями, тому ми хотіли б, щоб до редакції комітету були внесені техніко-юридичні правки, якими наша команда підкреслила не лише необхідність зміцнення національної єдності й консолідації демократичних країн світу, а й відмову від політичних переслідувань і дискредитації опонентів. Це реальність, і ми просимо внести ці правки, тому що для Андрія це було важливо – реальна єдність у діях, не лише на словах.

Дякую. Слава Андрію! Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Для співдоповіді від комітету запрошується голова Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Олександр Олександрович Мережко.

МЕРЕЖКО О.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні друзі! Насамперед дозвольте висловити слова вдячності за життя, яке прожив пан Андрій, захищаючи Україну. Дуже важко говорити, що він відійшов у вічність, але ми маємо бути вдячними людям, які віддали своє життя за захист нашої України, нашого народу. Вони завжди залишаться в нашій пам'яті.

Сьогодні на засіданні комітету ми розглянули проект постанови про звернення Верховної Ради і прийняли його, по суті, одностайно. У цьому зверненні міститься заклик до наших партнерів, до парламентів різних країн світу щодо посилення тиску на державу-агресора, на росію, що продовжує вчиняти терористичні акти, злочини проти справжніх українців, які продовжують свою боротьбу.

Прошу підтримати цей важливий проект постанови про звернення.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Представники всіх фракцій і груп, запишіться, будь ласка, на виступи для обговорення. Відводиться по 2 хвилини.

Юрчишин Ярослав Іванович, фракція «Голос».

ЮРЧИШИН Я.Р., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). За християнською традицією вважається, що душа, залишивши тіло, певний час перебуває на Землі. Я справді вірю, що зараз у залі з нами душа Андрія, який зумів зробити те, що хотілося б порадити або побажати всім нам, – будучи успішним політиком, назавжди залишитися людиною, на похорон якої, на прощання з тілом прийдуть політичні опоненти, друзі, бо він умів об'єднувати. Я дуже сподіваюся, що цей проект постанови об'єднає зал.

Ми можемо дискутувати про якісь слова, акценти. Давайте це відкладемо. Зараз дуже важливо, щоб ми вшанували людину, яка в 1997 році не дозволила комуністичного реваншу у Львові. Людину, яка під час Помаранчевої революції, а ще більше під час Революції Гідності змогла сформулювати захист слабких, бо «Самооборона Майдану» – це була оборона слабких від сильних, і довела, що й слабкі можуть перемогти. Людину, яка доклалася до всього: до Томосу, до української мови, до всіх здійснень, на яких ми зараз стоїмо.

Андрію, ми будемо гідні тебе.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Потураєв Микита Русланович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ПОТУРАЄВ М.Р., голова Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Не вірте нікому, хто скаже, що коли стояли на Майдані, не було страшно. Та, звісно, було страшно, іноді дуже страшно, але спокійніше, тому що ми, прості люди, які приходили туди, знали, що нас обороняють наші сотні під командуванням Андрія Парубія. Від того ставало якось не менше страшно, ні, але трохи спокійніше, чесно.

Зрозуміло, що робить наш ворог, – він почав терор проти народних депутатів України і недарма обрав Андрія Володимировича, нехай з Богом спочиває, людину-символ. Зрозуміло, що в умовах, коли, на жаль, ані ми, ані інші гілки влади не спромоглися нічого зробити з найбільшою екосистемою тероризму, де відбуваються вербовки, забезпечення грошима, зброєю тощо, громадяни України включно з нами, бо ми такі самі звичайні громадяни України, у небезпеці. Але що це означає в ім'я світлої пам'яті Андрія Парубія? Те, що ми маємо продемонструвати, що не боїмося нічого, і наш ворог має знати, що Верховна Рада не відступить від своїх позицій і ніколи не прийме жодного антиукраїнського рішення!

Вічна пам'ять Андрію Парубію. Царство Небесне.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарас Іванович Батенко, група «Партія «За майбутнє».

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Шановні колеги! Сьогодні в парламенті день пам'яті Андрія Парубія. Це дуже правильно, тому що це вбивство, ці постріли, які пролунали у Львові, – це постріли в кожного щирого українського патріота. Такого резонансного вбивства за період незалежності Україна не знала, тому що це була друга за Конституцією посадова особа в державі. Ми більш ніж впевнені, що це вбивство стоїть у тому ж рядку, що і вбивство росіянами Степана Бандери в 1959 році, Лева Ребета в 1957 році, і ця справа повинна бути доведена до кінця. «Це останній і вирішальний бій, щоб більше ніколи не було в нас небезпеки від російської імперії», – це слова Андрія Парубія, які ми сьогодні почули, і він зробив усе, щоб цієї небезпеки в Україні не було.

Хочу сказати, що ми будемо пам'ятати про Андрія Парубія як про щирого українського патріота, і вдячні правоохоронним органам, які перекваліфікували справу щодо його вбивства зі статті 115 «Умисне вбивство» Кримінального кодексу на статтю 112 «Посягання на життя державного чи громадського діяча».

Тут важливо пам'ятати ще про одне: у цих складних умовах треба підтримати дружину Андрія, доньку, батька Андрія (*Оплески*) і, мабуть, Андрій

сам сказав би це, не канонізувати його, а пам'ятати про нього, як про простого українця, таких мільйони.

Спочивай з миром, Андрію, земля тобі пухом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Яна Зінкевич, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ЗІНКЕВИЧ Я.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Вбивство Андрія Парубія – це удар у саме серце патріотичного руху. Він був одним з тих, хто в найтемніші дні Революції Гідності захищав людей і будував структуру загального спротиву. У 2014-2019 роках Парубій був народним депутатом, Головою Верховної Ради України, активним учасником волонтерського та оборонного руху. Його знищення – не просто вбивство звичайної людини, які росія чинить щодня, – це намагання залякати тих, хто складає історію спротиву, обороняє саму структуру незалежності, зв'язок поколінь між тими, хто вийшов на Майдан, і тими, хто сьогодні тримає фронт.

Ми повинні підтримати цей проект постанови, і я прошу всіх вшанувати пам'ять Андрія.

(Хвилина мовчання).

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юлія Володимирівна Тимошенко, фракція «Батьківщина».

Потім буде ще один виступ, і перейдемо до голосування. Запросіть депутатів до залу, через 4 хвилини – голосування.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Андрій – це реально невимовний біль. Я і вся наша команда знаємо Андрія давно як людину, у якій були найвищі моральні планки, які лише можна собі уявити. Він був у фракції «Батьківщина», коли працювала об'єднана опозиція і перемогла. Він завжди в нашій команді був критерієм того, що треба, а що не треба робити в парламенті, що важливо для України, а що для України буде боляче. Це людина, яка на молекулярному рівні не сприймала нічого, що може бути зроблено хоча б мінімально проти Української держави, проти суверенітету, проти нашого народу. Неймовірна людина!

А ще в нього було те, що неможливо відняти, – до якої команди він би не належав, ніколи не підлаштовувався, завжди займав свою позицію. Він був категорично проти, коли частина помаранчевої команди після Помаранчевої революції взяла за руку Януковича – злочинця, вбивцю, зрадника – і привела на

посаду Прем'єр-міністра, з чого і почалися величезні болі України щодо вступу до Європейського Союзу, щодо трагічної втрати Небесної Сотні і щодо війни, до якої все це призвело.

Він був категорично проти того, щоб підтримувати Мінські угоди...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакунець Павло Андрійович, група «Довіра», 2 хвилини. Потім – виступ від групи «Платформа за життя та мир», 2 хвилини.

Будь ласка, Павле Андрійовичу.

БАКУНЕЦЬ П.А. Андрій Парубій був і залишається прикладом справжнього проєвропейського українського політика, тому що він як особистість мав цінності, в основі яких лежить українська національна ідея, – мова, релігія і культура. За ці цінності він був убитий.

Сьогодні, звертаючись до парламентів і урядів усіх країн світу, ми закликаємо вшанувати пам'ять і цього великого українського політика, і всіх українців, наших захисників, які віддають своє життя за незалежність України. Я також закликаю з цієї трибуни наші правоохоронні органи звернути особливу увагу на цю справу, адже для держави найбільшою цінністю повинно бути життя людей, які відстоюють її засади протягом уже понад 11 років великої війни на знищення українського народу. Але нам усім потрібно бути дуже уважними, потрібно ще більше об'єднатися довкола цих базових цінностей, бо саме об'єднання різних поглядів у цьому залі, відтак різних поглядів людей у всій країні забезпечить нашому народу можливість здобути перемогу над агресором і унеможливить знищення як української державності, так і української національної ідеї, яка жила, живе і буде жити в серцях українців завдяки таким людям, як Андрій Парубій, вони несуть її впродовж століть.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрій Павленко, група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

Після цього будемо голосувати.

ПАВЛЕНКО Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги! Ми підтримуємо звернення стосовно вбивства Андрія Парубія, колишнього Голови Верховної Ради України. Але для мене особисто Андрій Парубій – не просто політик, державник, а добрий, гарний товариш, з яким ми знайомі більше 25 років. Коли ми були поруч, він був надійним, з ним було не страшно, а коли були опонентами, був мудрою людиною, яка любила людей і любила свою країну.

Так, він був і політиком, і державником, і істориком – і в кожній справі, за яку брався, намагався досягти максимального професіоналізму. Але насамперед

він був українцем, для якого слова «Україна понад усе» були не просто політичним гаслом чи гаслом для рейтингу, а сенсом його життя, заради якого він боровся, працював, діяв в інтересах кожного і в інтересах нашої держави.

Єдність країни була його метою, і саме тому, вшановуючи його пам'ять у цей день, я переконаний, є багато речей, багато слів і завдань, які він ставив, яких навчав, які ми маємо продовжити в стінах Верховної Ради, продовжити в країні.

Вічна пам'ять і вічна слава герою Андрію Парубію!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олена Кондратюк, 2 хвилини. Будь ласка. Потім – виступ з процедури, і перейдемо до голосування.

КОНДРАТЮК О.К., заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія *Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»*). Шановні колеги! Такі питання мають обговорюватися принаймні в тиші. Можна на хвилину залишити свої телефони і просто пам'ятати, що ми втратили насправді великого сина України.

У моїй біографії так сталося, що ми з Андрієм Парубієм були однокурсниками. Ми – випускники історичного факультету Львівського університету. Мої однокурсники попросили сьогодні згадати, що Андрій насправді дуже любив історію, особливо історію визвольних рухів. Звісно, так сталося в його житті, що через історичні процеси, через долю своєї родини він найбільше розумів відповідальність перед Україною і українцями. Але я хотіла б ще сказати, що Андрій був дуже людяним, приймав будь-які аргументи в дискусіях, любив дискутувати, поважав думку іншого, але був, звісно, безкомпромісний до ворогів України.

Сьогодні ми багато говоримо про пам'ять, але так хочеться, щоб не забували всіх українців і дякували їм, розуміючи, зокрема, в історичному процесі вагу кожного великого українця, який докладає максимальних зусиль, щоб Українська держава, дійсно, існувала.

Шановні колеги, Андрій Парубій заклав початок реформування парламентаризму. Ми пам'ятаємо Місію Пета Кокса, яка розпочалася з 2016 року. На жаль, усі висновки цієї місії так чи інакше не були прийняті на рівні парламенту.

Я також хотіла б звернути увагу, що не лише слова єдності, а й слова поваги до парламенту, до парламентаризму повинні звучати серед нас. Це мають бути не просто наші слова, а й дії, навіть зараз, під час обговорення цього питання. Я розумію, що в кожного з нас є нагальніші плани, як пройти сьогоднішній день, але пам'ятайте, якою ціною дається кожен день життя в Україні.

Слава Україні! Вічна пам'ять Андрію Парубію! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Тищенко – з процедури. Але лише з процедури, Миколо.

Давайте спочатку проголосуємо...

ТИЩЕНКО М.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 219, м. Київ, політична партія «Слуга народу»).* Ні-ні, ми ж домовилися...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо не з процедури, ми вимкнемо...

ТИЩЕНКО М.М. Ви знаєте, дуже не хотілося б, щоб ім'я Андрія перетворювалося на політичну подію...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що у вас з процедури, пане Миколо?

ТИЩЕНКО М.М. Саме Андрій Парубій...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вимкніть мікрофон. Це не з процедури.

Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про Звернення Верховної Ради України до парламентів та урядів іноземних держав, міжнародних організацій у зв'язку з убивством народного депутата України, члена депутатської фракції Політичної Партії «Європейська солідарність», колишнього Голови Верховної Ради України Андрія Парубія» ([№ 13723](#)) у цілому з урахуванням пропозицій комітету та техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 296.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Нагадаю, ми голосували за прийняття проекту постанови в цілому з урахуванням пропозицій комітету та необхідними техніко-юридичними правками.

Тищенко – з мотивів, до 1 хвилини. Будь ласка.

ТИЩЕНКО М.М. Я пропоную не перетворювати ім'я Андрія Парубія на політичну дискусію. Він справжній українець і герой, тому я пропоную вулицю Банкову перейменувати і дати їй горде ім'я Андрія Парубія. Прошу підтримати мою пропозицію.

Герої не вмирають! Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Думаю, з огляду на те, як відбувається перейменування вулиць, місцеве самоврядування може відгукнутися або не відгукнутися на вашу пропозицію.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні» ([№ 10225](#)) та альтернативні до нього законопроекти [№ 10225-1](#), [№ 10225-д](#).

Хотів би поінформувати вас, що оскільки ці законопроекти містять більше 100 статей, Погоджувальна рада прийняла рішення все одно розглянути їх за скороченою процедурою. Але на цей раз треба 226 голосів, щоб це рішення відбулося, тому що це нестандартне процедурне рішення.

Тож відповідно до рішення Погоджувальної ради ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 230.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Переходимо до розгляду проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні» ([№ 10225](#)) та альтернативних до нього законопроектів.

Для доповіді запрошується автор проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні» ([№ 10225](#)) Сова Олександр Георгійович. Комітет рекомендував для прийняття законопроект [№ 10225-д](#).

Будь ласка, Олександр Георгійовичу.

СОВА О.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний головуючий, шановні колеги! Розвиток віртуальних активів та цифрових технологій потребує правового регулювання, тому сьогодні ми розглядаємо три законопроекти, які мають спільну мету, – це легалізація віртуальних активів, встановлення чітких правил для його учасників, а також визначення оподаткування відповідно до міжнародних стандартів. Хочу подякувати членам Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, які брали участь у розробці даного законопроекту, та членам комітету й експертам, які брали участь у розробці альтернативного законопроекту.

Я прошу підтримати альтернативний законопроект [№ 10225-д](#), оскільки він більш повний і комітет рекомендував його прийняти. Тому я голосуватиму за і прошу зал так само підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Автор ще одного альтернативного законопроекту Швачко Антон Олексійович буде виступати? Ні.

Данило Олександрович Гетманцев – щодо законопроекту № 10225-д і від комітету, 4 хвилини.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні друзі! Це один із найскладніших законопроектів, підготовлених нашим комітетом. На основі базового та альтернативного проектів ми підготували законопроект № 10225-д, тобто доопрацьований депутатський. Дуже дякую всім, хто взяв у цьому участь.

Про що цей законопроект і чому є нагальна необхідність його прийняття? Насправді Україна на сьогодні входить у топ-6 країн світу зі 150 за рівнем проникнення крпті. Ми генеруємо 2,5 відсотка світового трафіка крптовалюти, а прибуток крптібірж походженням з України, тобто тих, хто тримає крптіактиви з України, становить 343 мільйони доларів на рік, або 5,4 відсотка загального прибутку. У 2022 році 16 відсотків населення України володіли крптіою.

Таким чином, це надвелике явище, яке ми не можемо не помічати, існує вже достатньо давно за законами, що генеруються ним самим. Визнання крптіактивів є на сьогодні нагальною необхідністю. Ми не можемо ані не помічати, ані залишати поза правовим регулюванням, правовим захистом ці відносини. Крптіактиви легалізовані у Європейському Союзі, у Сполучених Штатах Америки, у Великій Британії, у Японії та інших цивілізованих країнах, які є нашими партнерами. Сьогодні ми пропонуємо модель легалізації крптіактивів за зразком Регламенту ЄС про крптіактиви (MiCA), який ми імплементували, адаптували до нашого законодавства, і його положення включені до тіла законопроекту.

У законопроекті визначаються поняття крптіактивів, право власності та особливості здійснення права власності на крптіактиви, порядок емісії крптіактивів, контролю за емісією та функціонуванням крптібірж. Визначається також порядок оподаткування крптіактивів, який ми пропонуємо зробити за зразком оподаткування для цінних паперів, тобто оподатковуватиметься прибуток, а не загальний дохід від операцій з крптіактивами. У проекті передбачається перехідний річний період для тих, хто колись вклав гроші в крптіактиви, але не може цього довести. Він зможе, сплативши 5 плюс 5 відсотків, тобто 5 відсотків ПДФО і 5 відсотків військового збору, одноразово показати державі ці крптіактиви і таким чином їх легалізувати.

Хочу спеціально для стенограми сказати таке. Знаю, що на засіданні антикорупційного комітету відбулася дискусія щодо положень статті 114 нашого законопроекту, які стосуються розслідування, що здійснюється

регулятором стосовно суб'єктів цих відносин. Я особисто подам поправку до другого читання, і ми виключимо відповідні положення, які здалися антикорупційному комітету та іншим нашим колегам під час підготовки до першого питання такими, що надто втручаються в права громадян. Тобто ми обмежимо регулятора в цьому контексті.

Водночас хочу всіх закликати до підтримки цього законопроекту в першому читанні. Це велика класна реформа, яка відкриє дуже широкий пласт економічних відносин для правового регулювання, а також принесе додаткові надходження до державного бюджету, за нашими оцінками, від криптовалюти – більше 8 мільярдів на рік і від податку на доходи фізичних осіб – близько 6 мільярдів на рік. Ці гроші дуже потрібні сьогодні нашій армії.

Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на виступи для обговорення: два – за, два – проти.

Железняк Ярослав Іванович, фракція «Голос». Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Шановні колеги! Дуже помилково багато з вас можуть сприйняти цей законопроект як про легалізацію криптоактивів або віртуальних активів. Це не так, і ви легко можете в цьому пересвідчитися, тому що багато хто, зокрема в цьому залі, є декларантами крипто. Вона існує, ви її вносите до декларації, вона спокійно працює в Україні.

Єдине, що змінює цей законопроект порівняно з тим, що ми маємо на сьогодні, – зараз немає жодного оподаткування цих операцій, і через це державний бюджет втрачає десятки мільярдів гривень. Якщо ви не довіряєте нашому комітету або Міністерству цифрової трансформації, то я вам дуже раджу відкрити останній звіт RUSI, британського аналітичного центру, який, посилаючись на дані, говорить, що Україна вже втратила 10 мільярдів доларів через відсутність регулювання криптоіндустрії. Кожного місяця через так званих фінансових дропів ми втрачаємо 24 мільйони, але думаю, що ця цифра занижена. Але найголовніше, оскільки ми зараз говоримо про злочини, заборону *Telegram* та всі ризики, які є, запитайте у фахівців, як проходить оплата 99 відсотків транзакцій, зокрема, за ці злочини. Вона так само проходить у крипті, яку завдяки такому закону ми бачитимемо хоча б частково.

До законопроекту в мене є багато зауважень і пропозицій, але їх бажано подати до другого читання. Я вас дуже прошу підтримати законопроект у першому читанні. Це точно крок вперед.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кубів Степан Іванович, фракція «Європейська солідарність».

КУБІВ С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане головуєчий, прошу передати слово Ніні Петрівні Южаніній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ніна Петрівна Южаніна. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, шановні українці! Коли ми чуємо слово «легалізація» чогось, то нам здається, що це обов'язково має щось додати до бюджету. Хочу нагадати вам історію, яка склалася в нас з легалізацією азартних ігор. Отримуємо до бюджету 10 мільярдів гривень, економіка втрачає в чотири рази більше через схеми, які нібито легалізовані і дають якісь можливості. Народилися нові схеми ухилення від оподаткування надання послуг, використовуючи саме нібито легалізовані азартні ігри.

Тож треба дуже бути уважними, тому що сама ідея легалізації обертання віртуальних активів дуже добра. Але чи вміємо ми, чи знаємо, чи спілкувалися ви з молодими людьми, які на цьому ринку просто профі? Ми вчора їхали з похорону разом з великою кількістю людей. Усі обговорювали цей проект закону і просто посміхалися, що ми тут нібито дорослі люди, а не знаємо дуже багатьох нюансів, і що такий закон нічого не вловить з того, що ви збираєтеся, а насправді дасть можливість провести в 2026 році амністію кому потрібно під 5 плюс 5 відсотків.

Тому давайте діяти дуже обережно, тим більше нам знову треба створювати нового регулятора. А в нас мало державних установ? Ми ще будемо створювати одну, наділяти її повноваженнями, подібними до вже існуючих структур? Узагалі навіщо в «Прикінцевих положеннях» до Податкового кодексу переписувати в новій редакції Закон «Про віртуальні активи» на 150 сторінок? Я впевнена, що ніхто з вас його не читав, тому тут важливо розбиратися в деталях. Ви говорите, що до другого читання ми виправимо. Можливо, але ви можете переписати його знову в новій редакції, і голосуючи в першому читанні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бурміч, фракція «Відновлення України». Будь ласка.

БУРМІЧ А.П., член Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Прошу передати слово колезі Лукашеву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лукашев. Будь ласка.

ЛУКАШЕВ О.А., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 113, Луганська область, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні колеги! Запропонований законопроект відкриває нову сторінку в розвитку економіки України. Ідеться саме про легалізацію, а фактично створення цивілізованого ринку криптовалют. Цей законопроект про інновації, про залучення інвестицій та зміцнення нашої держави у світі сучасних технологій. Він створює чіткі та прозорі правила для ринку віртуальних активів. Криптовалюта та інші цифрові активи, які використовують технологію блокчейн, отримають правовий статус. Для українців – це можливість легально працювати з криптовалютою, не боячись невизначеності чи ризиків.

Цей акт визначатиме, як набувати права власності на такі активи, як їх передавати та зберігати. Особливо важливо, що в даному законопроекті пропонується механізм захисту громадян та бізнесу від шахрайства та незаконних дій. Завдяки легалізації криптовалют ми побачимо також зростання надходжень до державного бюджету.

Вважаю, що цей законопроект довгоочікуваний, дуже корисний і актуальний, тому закликаю весь сесійний зал підтримати його, як це зробить депутатська група «Відновлення України».

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чорний, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЧОРНИЙ Д.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 34, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Олексію Жмеренецькому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Жмеренецький. Будь ласка.

ЖМЕРЕНЕЦЬКИЙ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (одномандатний виборчий округ № 190, Хмельницька область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Це дуже важливий законопроект, робота над яким почалася

ще в 2018 році у попередньому скликанні парламенту. Хочу нагадати, тільки-но розпочала роботу наша каденція, у парламенті було засновано міжфракційне депутатське об'єднання «*Blockchain4Ukraine*». Далі спільно з Міністерством цифрової трансформації був розроблений законопроект, прийнятий нами як закон ще 17 лютого 2022 року. Але він не набрав чинності, тому що в ньому були відкладальні норми, що потребували внесення змін до Податкового кодексу. Усі ці роки точилися різні дискусії з регуляторами, було напрацьовано декілька версій законопроектів – від Міністерства цифрової трансформації, від Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, відбувалися дискусії з Національним банком. Нарешті вдалося на базі податкового комітету узгодити всі позиції і поєднати всі ці напрацьовані фактично за три роки законопроекти в єдиний законопроект, що містить норми, які імплементують європейські положення МіСА і регулюють податкове законодавство.

Отже, це комплексний законопроект, який відразу запустить ринок віртуальних активів. Тобто ми вже ухвалили це рішення в 2022 році, просто не вистачало одного шматочка в частині податків, саме тому законодавство не запрацювало. У цьому законопроекті пропонується запровадити і ліцензування операторів ринку, і класифікацію віртуальних активів, що дасть змогу реєструвати в нас міжнародні компанії, сплачувати податки, і Україна нарешті стане повноцінною юрисдикцією для віртуальних активів. Тому що, як правильно сказали перед цим колеги, Україна завжди була лідером як щодо кількості гравців на ринку віртуальних активів, так і щодо обігу віртуальних активів, але досі не існувало жодної легальної можливості зареєструвати компанію, працювати легально і в Україні, і за кордоном.

Тому я дуже прошу підтримати. Щодо певних зауважень – уже готовий блок поправок, який ми одразу ж ініціюємо до другого читання і все виправимо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Швачко – з мотивів, 1 хвилина, і перейдемо до голосування. Займіть свої місця, будь ласка.

ШВАЧКО А.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Прохання підтримати комітетський законопроект, адже в ньому враховано багато нюансів нашої специфіки. Він погоджений з усіма як силовими структурами, так і антикорупційними органами, підтриманий антикорупційним комітетом. Ще з 2018 року проводилася дуже важлива і важка робота над напрацюванням норм щодо регулювання криптовалюти в Україні. Тому прохання не слухати тих, хто розповідає, що прийняття законопроекту може зробити гірше, адже дуже багато ризиків у ньому вже враховано до першого читання. До другого читання ще буде

подано дуже багато поправок та коректив, які не дадуть нікому змоги вийти, не внівши своєї лепти до бюджету.

Прохання підтримати, проголосувати за.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до голосування. Займіть, будь ласка, свої місця.

Комітет рекомендував підтримати доопрацьовану версію, тобто законопроект ([№ 10225-д](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо врегулювання обороту віртуальних активів в Україні» (№ 10225-д) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу голосувати.

«За» – 246.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка. Дякую.

Наступний проект Закону «Про інфраструктурні проекти у сфері енергетики, які становлять суспільний інтерес» ([№ 13450](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Для доповіді від авторів і від комітету запрошується голова Комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг Андрій Михайлович Герус. Будь ласка, 4 хвилини.

ГЕРУС А.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Вашій увазі пропонується проект Закону України «Про інфраструктурні проекти у сфері енергетики, які становлять суспільний інтерес» (№ 13450). Відповідно до пункту 40 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2025 рік у нас є зобов'язання імплементувати положення Регламенту (ЄС) № 2022/869 від 30 травня 2022 року про керівні принципи транс'європейської енергетичної інфраструктури, на що спрямований даний законопроект.

Одним з ключових нововведень законопроекту є запровадження статусу інфраструктурних проектів, що становлять суспільний інтерес. Проекти з таким статусом отримують пріоритет у плануванні проходження дозвільних процедур, а також відповідні стимули, оскільки вони матимуть істотне значення для

енергетичної безпеки, стабільності, стійкості та екологічної відповідальності держави.

Законопроектом запроваджується низка нових термінів, які вже широко використовуються у країнах Європейського Союзу, зокрема «проект спільного інтересу Енергетичного Співтовариства», «проект взаємного інтересу», а також «енергетична інфраструктура», «комплексне рішення» та інші. Це важливо для уніфікації підходів та інтеграції української енергетики до європейського ринку.

Хочу також зазначити, що проекти, які отримали статус проекту спільного інтересу, проекту взаємного інтересу, матимуть можливість отримати європейське фінансування і європейські гранти, для того, щоб вони були швидко збудовані і профінансовані не тільки Україною і не стільки Україною, як фондами Європейського Союзу.

Звертаю вашу увагу, що відбувалися деякі дискусії, зокрема на засіданні антикорупційного комітету, де я був присутній, щодо питання виділення земельних ділянок на такі проекти. Зараз у цьому законопроекті пропонується, щоб органи місцевого самоврядування протягом двох місяців дали своє погодження стосовно відповідних земельних ділянок для таких проектів. Тобто передбачається, що орган місцевого самоврядування може погодити або відмовити, але це має бути зроблено протягом двох місяців, щоб такі проекти могли рухатися швидко і була ясність. Більше того, до другого читання ми в більш явній формі випишемо, що органи місцевого самоврядування мають право дати відмову щодо земельних ділянок для таких проектів. Тобто ніякого зобов'язання виділяти земельні ділянки немає. Єдине, вводиться норма, щоб відповідь щодо надання земельних ділянок для таких проектів спільного інтересу була протягом двох місяців.

Прошу підтримати проект у першому читанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на обговорення: два – за і два – проти.

Цабаль, фракція «Голос».

ЦАБАЛЬ В.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Хлапуку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хлапук Максим. Будь ласка.

ХЛАПУК М.М. Шановні колеги, це один з євроінтеграційних законопроектів у сфері енергетики, про які сьогодні багато говорили мої колеги. Можливо, це не великий крок, але важливий, щоб Україна повноцінно інтегрувалася до Європейського Союзу на рівні процедур, зокрема щодо побудови об'єктів енергетики, які можуть стосуватися спільного інтересу різних країн європейської спільноти.

Ми почули від голови комітету, що є низка зауважень, зокрема в питаннях виділення земельних ділянок. Водночас хочу наголосити, що не це є основною суттю законопроекту. Основна його суть – привести наші внутрішні процедури у відповідність із загальними процедурами Європейського Союзу, щоб Україна могла повноцінно разом з іншими країнами будувати великі об'єкти енергетики, які становлять загальносуспільний інтерес і спільну зацікавленість різних країн.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кубів Степан Іванович.

КУБІВ С.І. Пане Голово, прошу передати слово Олексію Гончаренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексій Олексійович Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Фракція «Європейська солідарність». Щойно ми прийняли в першому читанні проект закону про легалізацію крипти. А ви знаєте чому? Може, тому що Верховна Рада хоче, щоб Україна була модерною і кудись швидко рухалася? Ні, колеги, справа в тому, що в друзів Зеленського вже забагато крипти і вони не знають, як її легалізувати. Цієї крипти така кількість, що незрозуміло, що зробити, щоб якимось чином це висвітлити, відбілити, відмити. Оце проблема.

Тому, як повідомляють мої джерела, на плівках, записаних НАБУ у квартирі Тимура Міндіча, ось тут, поруч з Верховною Радою, у такому величезному будинку сиділи і обговорювали, а що робити (увага!) з мільярдами доларів у кріпті, як їх вивести, як їх легалізувати.

Були різні ідеї. Купити французький банк і через нього... Може, навіть Макрона попросити про допомогу оформити банк. Це ж можна до такого додуматися! А була історія, яка мені особливо сподобалася, про «Дольче і Габбану». Ви розумієте, раніше була корупція звичайна – тепер корупція *Luxury Edition*. Раніше купляли за корупційні гроші брендові сукні та сумки, а тепер – бренди в цілому. А давайте купимо «Дольче і Габбану», вирішив Тимур Міндіч, друг Президента Зеленського, партнер по «95 кварталу». Розумієте? Ну, може, перейменувати хоче на «Міндіч і Габбану» або на «Дольче і дерибан».

А взагалі це все «Дольче і ганьба» – якась, безкінечна, нескінченна ганьба! Поки росіяни вбивають найкращих синів України, як Андрія Парубія, хтось не знає, куди...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вельможний Сергій Анатолійович, група «Довіра». Будь ласка.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., член Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець). Дякую. Луганщина, депутатська група «Довіра». Інфраструктура в енергетичній сфері є важливим елементом розвитку нашої держави. Завдяки мужнім енергетикам ми гідно пройшли всі роки війни, незважаючи на російські атаки, на всі спроби знищити нашу критичну інфраструктуру. Енергетика також забезпечує сотні тисяч робочих місць, що сприяє розвитку нашої держави та добробуту людей. Однак через російські атаки потрібна суттєва грошова підтримка для відновлення не лише енергетичної, а й транспортної інфраструктури.

З минулого року я пропоную створити підкомітет з питань відновлення транспортної інфраструктури у межах Комітету з питань транспорту та інфраструктури. Увесь цей час рішення блокується. Чому? Тому що комітет не хоче працювати. Усім байдуже, що відбувається у державі. Але мені та моєму колезі з Луганщини Олександру Сухову не все одно, тому ми наполягаємо, що необхідно терміново створити профільний підкомітет, який опікуватиметься відновленням транспортної інфраструктури, що постраждала внаслідок нападу росії. Мільярди гривень збитків мають бути стягнуті з агресора.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кучеренко, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Стосовно цього законопроекту. Ну, безумовно, і назва дуже потужна, і в принципі, з одного боку, ми всі розуміємо, що в Україні мають бути національні інфраструктурні проекти і їм треба допомагати, а з іншого боку, у мене в руках лист-зауваження Асоціації міст України. У ньому йдеться про принципові моменти, які не враховані в цьому законопроекті і які «Батьківщина» ретельно контролюватиме до другого читання. Це і майнові права громадян, які можуть бути порушені під гаслом суспільного інтересу, і земельні ділянки, і прискорена процедура розгляду цих питань. Тож над цим законопроектом треба буде працювати.

Але я хотів би звернути вашу увагу на інші принципові речі. З яких джерел фінансуватимуться ці проекти? Чи не буде повторення ситуації, як з однією потужною компанією – «Укренерго», на яку за останні п'ять років навішали сотню мільярдів гривень кредитів, обслуговування цих кредитів становить 10 мільярдів гривень на рік, і все це, безумовно, закладається до тарифу.

Якщо ви збираєтеся ці проекти будувати за своїми критеріями прозорості, як будували фортифікації, укриття для енергооб'єктів, інші потужні проекти, то, вибачте, не потрібно, бо не буде кому оплатити ці проекти. Саме тому одним

з ключових елементів реалізації таких національних проектів має бути повна прозорість, адекватна система управління, ніяких зовнішніх наглядових рад, це має відбуватися виключно під контролем суспільства, депутатського корпусу.

Тому ми утримаємося і будемо контролювати всі ці речі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Жупанин, 1 хвилина, і перейдемо до голосування. Запросіть, будь ласка, депутатів до залу.

ЖУПАНИН А.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Фракція «Слуга народу». Шановні колеги! Незважаючи на довгу назву законопроекту, він насправді про дуже просту річ – про реалізацію спільних проектів між енергосистемами України та Європи, особливо країн, які є сусідами України. До прикладу, зараз ці проекти реалізовувати доволі складно, тому що дозвільна процедура в Україні і в наших сусідніх країнах відрізняється. Відповідно для того, щоб можна було напрацьовувати спільні проекти, наприклад, щодо розбудови пропускної спроможності між країнами, збільшення можливості транспортування і передачі електроенергії, нам потрібно уніфікувати підходи і правила. Тож прийняття цього законопроекту дасть змогу зробити домашню частину з української сторони.

Закликаю вас прийняти цей законопроект. Комітет доопрацює його до другого читання, ми будемо раді побачити ваші поправки і пропозиції, обіцяємо їх врахувати.

Ще раз дякую і закликаю підтримати законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування, займіть, будь ласка, свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону України «Про інфраструктурні проекти у сфері енергетики, які становлять суспільний інтерес» ([№ 13450](#)) за основу. Прошу голосувати.

«За» – 221.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення законопроекту до головного комітету на повторне перше читання. Прошу голосувати.

«За» – 226.

Рішення прийнято.

Законопроект врятовано тимчасово.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо організації трудових відносин в умовах воєнного стану» ([№ 13335](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 214.

Рішення прийнято.

Для доповіді від авторів запрошується народний депутат України Галина Ігорівна Янченко, 2 хвилини.

ЯНЧЕНКО Г.І., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, усім вітання! Прошу вашої уваги, адже йдеться про важливий законопроект для оборонно-промислового комплексу. На нього вже понад пів року чекають усі виробники в Україні, це більше 1,5 тисячі компаній і понад 300 тисяч людей, які на сьогодні допомагають фронту виробництвом української зброї.

Проблема очевидна: на військових підприємствах бракує кадрів. Кадровий голод – проблема для всіх сфер, але нестача працівників на оборонних підприємствах, особливо коли йдеться про вузькопрофільних і вузькоспеціалізованих працівників, може бути, дійсно, катастрофою, адже це означає менше якісної зброї на фронті. Закривати очі на гострий кадровий голод в ОПК саме тоді, коли країна потребує більше зброї, – рівнозначно диверсії. Особливо коли інженерів, які прийшли виготовляти дрони чи боєприпаси, забирають біля воріт їхніх підприємств працівники ТЦК, поки вони не встигли забронюватися, а без оновлення даних і проходження ВЛК забронюватися неможливо. Тому маємо замкнене коло.

Що ж пропонується в цьому законопроекті? Тимчасове 45-денне бронювання для нових працівників ОПК, щоб вони могли нормально оновити дані, зареєструватися в резервах, арміях тощо, пройти ВЛК без ризику опинитися в «Десні» замість того, щоб працювати в цехах, в яких виробляється українська зброя.

Цей законопроект розроблений разом з Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості, з оборонними асоціаціями, з виробниками оборонної продукції. Тож закликаю вас підтримати його, адже більше працівників на заводах означає більше української зброї на фронті. Прошу проголосувати за законопроект у першому читанні і хочу наголосити, що ми відкриті до співпраці, до обговорення, готові до роботи з Міністерством оборони, колегами по...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для співповіді від комітету запрошується голова Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки Олександр Михайлович Завітневич. Будь ласка.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М., голова Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, шановна президіє! Відповідно до доручення Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки на своєму засіданні 8 липня 2025 року розглянув проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо організації трудових відносин в умовах воєнного стану» (№ 13335 від 30 травня 2025 року), поданий народним депутатом України Арахамією та іншими народними депутатами України.

Комітет рекомендує Верховній Раді України включити проект закону до порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу, доручивши комітету доопрацювати його з урахуванням поправок і пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи та внести на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

Шановні колеги, прошу підтримати нашу оборонку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на виступи для обговорення: два – за, два – проти.

В'ятрович, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Прошу передати слово Кубіву Степану Івановичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Степан Іванович Кубів.

КУБІВ С.І. Шановний головуєчий, шановні депутати, це важливий законопроект, у якому передбачається внесення змін до законодавства щодо організації трудових відносин в умовах воєнного стану стосовно бронювання. Це важливий механізм, який потрібно доопрацювати між першим і другим читаннями. Це перше.

Друге. Автори пояснили необхідність прийняття цього законопроекту тим, що під час здійснення заходів щодо бронювання суб'єкти, визначені критично важливими, стикаються з фактами отримання працівниками повісток на етапі звірки даних, а це надзвичайно важливі люди, необхідні в процесі виробництва.

Третє. Проектом передбачається механізм експрес-бронювання військовозобов'язаних працівників критично важливих для ОПК підприємств. Тривалість такого бронювання не має перевищувати 45 днів та надаватися не більше одного разу за один календарний рік, навіть якщо в них відсутні документи, які потрібно доопрацювати.

Четверте. Пропонується паралельно дозволити укладати трудову угоду на випробувальний термін.

П'яте. Цей законопроект відкриває можливості для залучення працівників з проблемним військовим обліком на критично важливі об'єкти, без яких процес виробництва може бути порушений.

Разом з тим, якщо оцінити проект з точки зору ризиків, є деякі позиції, що створюють корупційно-правові лазівки, які необхідно між першим і другим читаннями доопрацювати з урахуванням конкретних застережень, які ми сьогодні отримали від колег.

Ми підтримуватимемо даний законопроект у першому читанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Задорожний, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ЗАДОРОЖНИЙ А.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний головуєчий, прошу передати слово пану Чернєву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Єгор Чернєв. Будь ласка.

ЧЕРНЄВ Є.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, шановна президіє! Насамперед я хотів би розпочати зі слів співчуття близьким, родичам, колегам, друзям Андрія Парубія, якого я мав честь знати ще з Майдану, коли він був комендантом, і мав честь працювати з ним в одному комітеті. Це, дійсно, велика людина, великий патріот, великий державник і провідник. Вічна йому слава і вічна пам'ять.

Тепер щодо законопроекту. Думаю, ні для кого не секрет, що оборонно-промисловий комплекс і нарощування його роботи – одна з гарантій безпеки, які потрібні нам у цей час. Так, дійсно, ми зараз маємо критичну проблему щодо людського капіталу і залучення працівників до оборонно-промислового комплексу. Саме на розв'язання цієї проблеми направлений цей законопроект. Його прийняття дозволить надати право на 45 днів забронювати людей, у яких є проблеми з обліковими документами, щоб їх не забирали працівники ТЦК і щоб стратегічні оборонні підприємства не залишалися без кадрів, без яких не можна в принципі виготовляти і створювати новітнє озброєння.

Шановні колеги, прошу підтримати законопроект. У нас обмаль ресурсів і часу, але все ще є кадровий потенціал, який може бути залучений.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Євтушок, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ЄВТУШОК С.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Прошу передати слово Вадиму Івченку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Івченко. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Цей законопроект для тих, хто перебуває в розшуку. Цей законопроект для тих, хто не оновив свої облікові дані. Цей законопроект для тих, хто не пройшов ВЛК. Ці люди не працюють на економіку, вони не працюють на жодному підприємстві, вони не допомагають Збройним Силам, вони не на фронті, вони ніде. Чимало з них мають нішеві спеціальності для багатьох підприємств і не лише підприємств ВПК. Тому я вітаю ініціативу, яка допоможе повернути цих людей в економіку задля того, щоб вони сплачували податки, оновили свої облікові дані, пройшли ВЛК. Це допоможе і Збройним Силам, і ТЦК побачити їх в «Обережі». З іншого боку, як сказали мої колеги, це допоможе оборонно-промислому комплексу, аграрно-промислому комплексу, де сотні підприємств потребують робочих рук і фахівців.

Тому давайте приймемо законопроект за основу та в цілому і дамо можливість цим людям сплачувати податки, працювати і підтримувати економіку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лариса Миколаївна Білозір, група «Довіра». Будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Шановні українці, шановні колеги! Ми розглядаємо надзвичайно важливий законопроект, завдання якого – дати шанс чоловікам, які сьогодні не стоять на обліку, мають помилки в документах, а отже, перебувають у розшуку. Ми даємо їм шанс за 45 днів виправити ситуацію, стати на облік і, якщо є можливість, працевлаштуватися. Багато чоловіків, що перебувають у розшуку як порушники закону про мобілізацію, або не встигли забронюватися, або невірно подали документи, такі випадки трапляються дуже часто. Відповідно цих людей не видно, часто вони ховаються, а економіка не отримує мільярди коштів.

Бізнес, громади, обласні, районні адміністрації просять підтримати цей законопроект, дати для цих чоловіків 45 днів, щоб частина з них могла оформити документи, забронюватися, отримувати зарплату мінімум 20 тисяч гривень, бо сьогодні вони сидять по хатах або дають хабарі. Це новий поштовх для економіки в період війни, як казали мої колеги. Уявіть масштаб додаткових надходжень, який ми будемо отримувати, якщо частина чоловіків повернеться до легальної роботи і підтримає економіку. Ідеться про сотні тисяч українців в Україні, це величезний людський ресурс, який сьогодні, на жаль, у тіні. Вони не можуть офіційно працевлаштуватися, бізнес недоотримує кадри, а економіка в Україні – мільярди гривень.

Це хороший законопроект, у якому пропонується прозорий підхід, що замінить тіньові схеми і хабарі. Держава отримає облік і контроль, бізнес – легальних працівників, економіка – податки, а люди – шанс вийти з сірої зони і чесно виконати свій обов'язок.

Тому закликаю підтримати цей законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто ще бажає виступити? Гнатенко, 1 хвилина. Будь ласка. За ним – Костенко.

ГНАТЕНКО В.С., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 49, Донецька область, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дорогі колеги! Оборонно-промисловий комплекс відіграє ключову роль у забезпеченні армії сучасною зброєю. Проте підприємства мають серйозні перешкоди, а саме брак фахівців через складнощі з бронюванням військовозобов'язаних. Часто працівники отримують повістки ще до завершення процедури бронювання або під час звірки військово-облікових даних. Це створює ризик втрати цінних кадрів, що може загальмувати виробництво критично важливих для оборони виробів. Крім того, чинні норми ускладнюють швидке наймання нових працівників, особливо тих, у кого є проблеми з військовим обліком, що перешкоджає оперативному заповненню вакансій.

Основна мета законопроекту – полегшити залучення працівників до критично важливих підприємств оборонного сектору, дозволити бронювати працівників, у яких є проблеми з військово-обліковими документами або які не перебувають на обліку. Тому депутатська група «Відновлення України» переконана в необхідності посилення нашої обороноздатності і голосування за цей законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Костенко, фракція «Голос», 1 хвилина. Будь ласка.

КОСТЕНКО Р.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Дякую, пане

головуючий. Шановні колеги! По-перше, такі законопроекти ми мали б приймати ще на початку повномасштабного вторгнення, а по-друге, можливо, і не мали б, тому що те, що ми зараз це робимо, – результат відсутності взаємодії між Міністерством оборони і тодішнім Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості. Коли Міністерство оборони говорить щось про мобілізацію, але не знає, чим солдату потрібно стріляти, чи потрібні нам інженери тощо, то й питання стосовно людей, які зараз ховаються, можна було б вирішити просто на рівні міністерств. Тому я не хочу зараз приймати рішення і брати на себе відповідальність.

Шановні колеги, ми підтримуємо законопроект, але маємо не лише про бронювання говорити в залі, а й про посилення мобілізації, бо скоро прийдемо до того, що всіх забронюємо. Тому ці питання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування. Займіть, будь ласка, свої місця.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України за основу щодо організації трудових відносин в умовах воєнного стану» ([№ 13335](#)). Прошу голосувати.

«За» – 283.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Є пропозиція скоротити термін подання поправок до другого читання. Можу поставити її на голосування?

Ставлю на голосування пропозицію про скорочення строку подання поправок і пропозицій для підготовки законопроекту до другого читання. Прошу голосувати (*Шум у залі*).

У цілому? Стоп! Зупиніть голосування. Комітет проти. О'кей.

Тоді ставлю на голосування пропозицію про скорочення наполовину строку подання поправок і пропозицій для підготовки законопроекту до другого читання. Прошу голосувати.

«За» – 270.

Рішення прийнято.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Державної спеціальної служби транспорту» ([№ 13378](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 221.

Рішення прийнято.

Для доповіді від авторів та від комітету запрошується голова Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки Олександр Михайлович Завітневич, 4 хвилини. Будь ласка.

ЗАВІТНЕВИЧ О.М. Шановна президіє, шановні колеги! Метою законопроекту є уточнення правових засад діяльності Державної спеціальної служби транспорту. Для досягнення вказаної мети пропонується внести зміни до Закону України «Про Державну спеціальну службу транспорту». Закон не оновлювався з 1992 чи 1993 року, коли вони були, хто знає, ще залізничними військами. Пропонується встановити, що Державна спеціальна служба транспорту є спеціалізованим військовим формуванням, що входить до системи Міністерства оборони України, призначеним для забезпечення стійкого функціонування транспорту, будівництва нових та/або відновлення пошкоджених об'єктів єдиної транспортної системи України в інтересах оборони держави, об'єктів та споруд загальновійськового та спеціального призначення, а також об'єктів нерухомості та інфраструктури у сфері управління Міністерства оборони України; часткового змінити основні завдання та функції, структуру ДССТ, а також особливості правового режиму майна ДССТ тощо.

У законопроекті пропонується також внести зміни до законів «Про правовий режим майна у Збройних Силах України» та «Про національну безпеку України», зокрема щодо завдань Державної служби транспорту та щодо безпосереднього керівництва ДССТ, і до самого Закону «Про Державну службу спеціального транспорту».

Реалізація проекту закону не потребуватиме додаткового фінансування з державного бюджету. Відповідні видатки здійснюватимуться в межах затверджених асигнувань.

Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки на своєму засіданні 14 серпня 2025 року розглянув проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності Державної спеціальної служби транспорту» (№ 13378), поданий народним депутатом України Завітневичем та іншими народними депутатами України. За результатами розгляду законопроекту в першому читанні комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти його за основу, доручивши комітету доопрацювати його з урахуванням поправок і пропозицій суб'єктів права законодавчої ініціативи та внести на розгляд Верховної Ради України у другому читанні.

Шановні колеги, прошу підтримати за основу цей дуже важливий законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запишіться, будь ласка, на виступи: два – за і два – проти.

Роман Костенко, фракція «Голос». Будь ласка.

КОСТЕНКО Р.В. Дякую, пане головуючий. Шановні колеги, хочу наголосити, що потреба в прийнятті цього законопроекту була визначена ще під час роботи Тимчасової спеціальної комісії з питань використання коштів державного бюджету, спрямованих на облаштування фортифікаційних споруд та інженерних загороджень на лінії зіткнення, а також на виготовлення та закупівлю безпілотних літальних апаратів та засобів радіоелектронної боротьби для військових частин і підрозділів Збройних Сил України та інших утворених відповідно до законів України військових формувань. У процесі роботи нашої комісії спільно з Міністерством оборони України та Державною спеціальною службою транспорту було підготовлено цей проект закону.

Згодом ми разом з колегами Олександром Завітневичем і Олександром Бакумовим та їхніми командами ретельно його доопрацювали, усуваючи всі чутливі питання, та отримали збалансований, чіткий, актуальний документ. Його необхідність обумовлена насамперед тим, що Закон «Про Державну спеціальну службу транспорту» прийнятий ще на початку 1990-х років і зараз уже не відповідає вимогам, які потрібні для виконання в тому числі й бойових завдань. Це і відбудова комунікацій та фортифікацій, і питання розмінування, яке зараз працівникам Державної спеціальної служби транспорту дозволено проводити лише на залізничних об'єктах, а вони це вже роблять і під час ведення бойових дій. Тому ми як законодавці маємо надати їм це право, розширити їх повноваження, які безпосередньо стосуються оборони нашої держави. Є також питання щодо зміни їх можливостей впливати на ведення бойових дій і їх штатної організації.

Тому фракція «Голос» голосуватиме за цей правильний законопроект. Прошу підтримати, колеги.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакумов Олександр Сергійович, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

БАКУМОВ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 173, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, добрий день! Я прошу вас підтримати вказаний законопроект, який є результатом діяльності тимчасової спеціальної комісії, що займалася питаннями фортифікації, БПЛА.

Я дякую членам Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки, голові комітету, які опрацювали вказаний законопроект та внесли його на розгляд Верховної Ради. Ми маємо щось змінювати в інженерії військ, посилювати інституційну спроможність Державної спеціальної служби транспорту.

Колеги, слово «транспорт» у назві ДССТ – це лише слово. Ця служба серйозно займається військовою інфраструктурою, розбудовою

інфраструктурних об'єктів, які використовуються для оборони держави. На превеликий жаль, колись були зруйновані інженерні війська як такі. У нас на сьогодні розгалужена система, деякі заходи виконують Сили підтримки Збройних Сил України, бойові бригади, частину – Державна спеціальна служба транспорту.

Ми пропонуємо посилити інституційну спроможність ДССТ, щоб саме на неї було покладено відповідальність за капітальне будівництво і реконструкцію об'єктів та споруд загальновійськового і спеціального призначення, зокрема військових інженерно-технічних та фортифікаційних споруд. Цей законопроект спрямований на вирішення цього питання. Прийнявши його, ми будемо розуміти, хто в нашій державі відповідальний за утримання і будівництво фортифікацій, щоб не допустити того, що вже відбулося, коли фортифікації будували обласні військові державні адміністрації, Сили підтримки Збройних Сил, ДССТ – будь-хто.

Закликаю вас підтримати проект і врегулювати це питання на рівні закону. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Лукашук, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ЛУКАШУК Б.О., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).
Прошу передати слово Вадиму Івченку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вадим Івченко. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є. Фракція «Батьківщина». Державна спеціальна служба транспорту на сьогодні працює за законом від 1991 року, але виконує функції, яких у ньому немає. Вона проводить демайнінг, очищає наші водойми і поля від вибухонебезпечних речовин, відновлює об'єкти спеціального призначення, об'єкти інфраструктури, об'єкти Міністерства оборони, навчальні центри тощо.

Даний законопроект – важлива ініціатива, яку потрібно підтримати, щоб Державна спеціальна служба транспорту працювала в правовому полі, щоб до них не приходили правоохоронні органи і вони не писали під час війни відповідні роз'яснення і таке інше. Нам важливо привести законодавство у відповідність і допомогти Державній спеціальній службі транспорту виконувати всі ті роботи, які вона здійснює для Міністерства оборони. Повірте, багато робіт сьогодні виконується цією службою на першій лінії. Вони втрачають людей, втрачають машини, втрачають все, до чого безпосередньо дістає ворог. Тому давайте підтримаємо проект у першому читанні.

Насамкінець хочу подякувати колегам з комітету, які працювали над законопроектом, і, звичайно, ТСК, яка запропонувала відповідні зміни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федина Софія Романівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., *член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Сьогодні тут, у залі, горить свічка за Андрієм Парубієм, і я дякую кожному, хто сказав добрі слова чи підтримав ініціативу надання йому звання Героя України. Але мені хотілося б нагадати кожному з вас: так, як москалі розстріляли його вісьмома пострілами в спину, так вони готові розстріляти кожного, хто бореться за незалежну і непідвладну Москві Україну. Ми як депутати мали б зараз максимально зосереджувати роботу на тому, щоб приймати закони, потрібні для посилення обороноздатності України, і вирішувати питання не навздогін московським атакам, а працювати на випередження, щоб московити мусили думати, як протидіяти Україні.

Тому в цьому контексті, з одного боку, абсолютно підтримуємо цей законопроект, але, з іншого боку, хочу знову привернути увагу до фортифікацій. Давайте казати чесно: з тих, які накраліся на розбудові фортифікацій і їх не побудували, передовсім військові адміністрації, які є прямою вертикаллю президентської влади, ніхто ніде непокараний. На жаль, у нас досі є напрямки, на яких немає належних фортифікацій, збудовані фортифікації советського типу, і в той час, коли московити будують специфічні фортифікації, де губляться дрони, наші фортифікації й окопи стають могильниками для наших військових.

То, можливо, насправді треба робити те, що треба, а не займатися репресіями проти опозиції, журналістів чи військових, приймати ті рішення, які посилять...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рудик, 1 хвилина. Будь ласка.

РУДИК С.Я., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець).* Шановне товариство! Цей законопроект зареєстрований у червні, а голосування відбувається у вересні 2025 року, через 3,5 року після широкомасштабного вторгнення. Це вирок недолугий системі прийняття рішень щодо військових законопроектів нашою Верховною Радою.

Тут колеги дякували Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки за актуальність. Та хіба це актуальність, якщо наша ТСК свої висновки щодо необхідності прийняття цього законопроекту ухвалила рівно рік тому? Де бурхлива робота оборонного комітету?

Звичайно, голосуємо за, тому що ДССТ здійснює ці функції вже два роки, але комітет побачив це лише в червні. Могли б заодно й іншу назву цієї служби запропонувати, бо вона краще звучала б як «Державна служба військової інфраструктури».

ГОЛОВУЮЧИЙ. З процедури? Безугла – з процедури. Але тільки з процедури. Сьогодні ми – тільки з процедури.

БЕЗУГЛА М.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (одномандатний виборчий округ № 217, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). З процедури. Так, я погоджуюся з попереднім спікером, що мало за що можна дякувати комітету, оскільки дуже довго навіть зареєстрований законопроект не включався до порядку денного і не вносився на розгляд комітету. Я вже не кажу, що цей проект закону – продукт роботи тимчасової слідчої комісії, яка була створена через те, що Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки не хотів займатися питаннями фортифікацій і дронів. Тому давайте згадувати, хто що зробив, і сподіваюся, що цей законопроект далі буде розглянутий дуже швидко.

Дякую комісії за проактивну позицію і всьому парламенту, що врешті-решт він опинився в порядку денному.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Державної спеціальної служби транспорту» ([№ 13378](#)) за основу. Прошу голосувати.

«За» – 252.

Рішення прийнято.

Дві фракції – «Європейська солідарність» і «Голос» – просять оголосити перерву, яку вони готові замінити на виступ.

Ярослав Іванович Железняк, 3 хвилини. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Шановні колеги, оскільки порушували тему фортифікацій, хочу сказати, що сьогодні я разом з командою оприлюднив матеріал, як уже ексочільник Полтавської області зробив неможливе: із 370 мільйонів гривень, які були виділені на фортифікації на тих позиціях на Донеччині, які ми вже втратили, вони змогли вкрати 200 мільйонів.

Щоб ви розуміли цинізм ситуації: там не лише побудували для галочки, можете подивитися на фотографії або підійти до колег з оборонного комітету, думаю, що вони вам розкажуть, чому це, справді, позиції для камікадзе. Частину цих грошей вони витратили на ті самі «зуби дракона», які існували на папері, а потім, сидячи в кабінеті Полтавської ОДА, обговорювали, як списати ці гроші, щоб ще й не сплатити податок на додану вартість. Усе це зафіксоване – з проводками, назвами компаній, перемовинами чиновників, конкретними фактами, що ми зі свого боку передали, на конкретних людей, які очолювали Полтавську ОДА.

Знаєте, що трапилося далі? Їх підвищили. Зараз ця людина стала головою Державної служби фінансового моніторингу України, тому що він одnogрупник Кулеби, а фірма, яка була до цього прямо причетна, не лише не зазнала покарання, їй зараз виділили 1 мільярд гривень на ремонтні роботи на дорогах. Усе це не було новиною для правоохоронних органів і, у мене є підозра, для влади.

Шановні колеги, я щойно прослухав багато правильних промов щодо фортифікацій і повністю погоджуюся. Скажіть, будь ласка, якщо нам, народним депутатам України, відомі ці факти, якщо ми знаємо, що із 370 мільйонів гривень 200 вкрали на фортифікаціях, нічого не поставили і не довели, яка має бути зараз реакція українського парламенту? Можемо промовчати, можемо сподіватися, що правоохоронні органи, які закривали на це очі, і далі щось робитимуть, а можемо нарешті показати реакцію парламенту.

Тому я закінчую свою промову, сідаю на своє місце і пропоную викликати на завтрашнє пленарне засідання голову Державної служби фінансового моніторингу Філіпа Проніна. Нехай розповідає, як у нього так сталося з фортифікаціями.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бужанський – з процедури.

БУЖАНСЬКИЙ М.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 25, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»).* Шановні колеги! Мені дивно чути колегу Ярослава, бо йому відомо, що з 31 липня парламент жодним чином не відповідає за боротьбу з корупцією. Я повністю підтримую його роботу як викривача, але, вибачте, це не до нас. Пропоную Ярославу негайно звернутися до антикорупційних органів, подати заяву, порушити кримінальне провадження і діяти згідно з законом.

Пропозицію щодо виклику голови Державної служби фінансового моніторингу, якщо її поставлять на голосування, я, звичайно, підтримаю, як усі народні депутати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Репліка – Железняк.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Попередньому доповідачу скажу, що ми вже звернулися, сподіваюся, реакція буде. Наскільки мені відомо, була ідея заховати це кримінальними справами інших правоохоронних органів.

А зараз я прошу відповідно до Регламенту поставити на голосування пропозицію про виклик завтра на 10 годину голови Державної служби фінансового моніторингу України Філіпа Проніна щодо фактів викриття

неналежного використання грошей під час будівництва фортифікацій Полтавською ОДА, яку він до цього очолював, можна із заступниками.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це згідно зі статтею 6 Регламенту, правильно я розумію? За цією статтею одна особа викликається, тому як сформулювати: на вибір чи як ви пропонуєте? Ви сказали: можна із заступниками... *(Шум у залі)*. Давайте когось одного викличемо. Голову Державної служби фінансового моніторингу? Так? Добре.

Колеги, нагадую, що це процедурне рішення, тому потрібно 150 голосів, щоб воно відбулося.

Ставлю на голосування пропозицію Железняка, як він її озвучив. Прошу голосувати.

«За» – 217.

Рішення прийнято.

З процедури – Гончаренко.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую, шановний пане головуєчий. Я вітаю всіх колег, що проголосували за дуже важливе запрошення, і пропоную вам, колеги, піти далі, бо в нас сьогодні є багато корупційних питань. Одне з таких питань – історія щодо плівок Міндіча. У медіа є інформація, що були записані розмови у квартирі Міндіча, сам Міндіч за кордоном і таке інше.

Моя процедурна пропозиція – запросити до Верховної Ради України Директора Національного антикорупційного бюро і керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури панів Клименка та Кривоноса з доповіддю щодо справи Міндіча та інформацією для Верховної Ради. Пропоную це зробити завтра, затягувати тут немає чого. Питання важливе.

Прошу поставити це на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Знову-таки згідно зі статтею 6 Регламенту викликається одна посадова особа. Олексію Олексійовичу, ви пропонуєте двічі проголосувати, так? Добре *(Шум у залі)*.

У вас теж щодо виклику, Юліє Володимирівно? Щодо виклику когось чи окремо? Щодо виклику. Давайте тоді зберемо всі пропозиції щодо виклику і потім всі проголосуємо.

Тимошенко. Будь ласка.

Потім – Устенко.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні колеги, я не розумію, навіщо їх викликати. Ви дали їм карт-бланш, на наступний день вони заявили, що в них

претензій до корупції на топ-рівні немає, що з топ-корупцією все в порядку, все ідеально. То навіщо ви зараз викликаєте і кого? Ось це велике питання.

Ми вас попереджали, що люди залежні, вони 10 років не ведуть ніякої боротьби з топ-корупцією, покривають її і кришують. Ми говорили: віддайте Національній асамблеї героїв України право призначати такі органи, як НАБУ, САП, Вищий антикорупційний суд, щоб ті, які захищають країну, могли призначати тих, які борються з корупцією. А зараз ви не задоволені їх роботою. Та вони нас просто «на фук» взяли, відразу ж вийшли і сказали: топ-корупції в країні не існує. Крапка. Навіщо їх викликати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Устенко Олексій – з процедури. Будь ласка.

УСТЕНКО О.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). З розслідування мого колеги ми ще бачимо, що компанія, яка фігурує в цих оборудках, продовжує вигравати тендери на мільярди гривень на будівництво доріг. Тому я думаю, що логічно буде запросити також тимчасово виконуючого обов'язки начальника Полтавської обласної військової адміністрації Когута Володимира Миколайовича. Ми маємо право його запросити і вислухати з приводу того, що відбувається і чому сумнівні компанії продовжують вигравати ці тендери.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз усі три пропозиції проголосуємо.

Нагадую, відповідно до статті 6 Регламенту Верховна Рада може запрошувати будь-якого посадовця, крім Президента (*Шум у залі*).

Запросити когось чи просто з процедури?

Безугла – з процедури, і перейдемо до голосування.

БЕЗУГЛА М.В. Дякую. Якщо ми обговорюємо запрошення тих чи інших високопосадовців, то нагадаю, що місцевий бюджет Києва – більше 100 мільярдів гривень, і ми не можемо ніяким чином добитися від мера перерозподілу коштів хоча б на елементарні питання оборони і захисту міста. Тому давайте ще Кличка запросимо. Чому його ніколи не було в Раді? (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. А ми можемо запрошувати обраних теж? Він посадовець. Немає застережень?

Сергію Віталійовичу, можна отримати консультацію, чи можемо ми запрошувати обраних посадовців? (*Шум у залі*).

А, він голова КМДА, точно. Тоді можемо. Вибаче, забув, що він у нас подвійного, так би мовити, підпорядкування.

Переходимо до прийняття рішень щодо цих прекрасних питань.

Ставлю на голосування пропозицію Олексія Гончаренка про запрошення завтра на 12 годину Директора НАБУ пана Кривоноса. Прошу голосувати.

«За» – 129.

Рішення не прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Ставлю на голосування пропозицію про запрошення завтра на 12 годину керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименка. Прошу голосувати.

«За» – 111.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію Олексія Устенка про запрошення завтра на 12 годину виконуючого обов'язки начальника Полтавської військової обласної адміністрації пана Когута. Прошу голосувати.

«За» – 167.

Рішення прийнято.

Прошу Апарат оформити відповідно ці два рішення.

Завершальна пропозиція народної депутатки Безуглої про запрошення завтра на 12 годину 10 хвилин (бо в нас уже черга тут формується) голови Київської міської державної адміністрації, мера Києва Кличка Віталія Володимировича. Прошу голосувати.

«За» – 126.

Рішення не прийнято.

Нічого, ми як кияни, як його виборці, можемо завжди з ним поспілкуватися.

Переходимо до наступного питання порядку денного... (*Шум у залі*). Трампа? (*Шум у залі*). На жаль, пане Анатолію, в Регламенті йдеться лише про посадовців України. Можемо внести зміни до Регламенту, тоді наші можливості розширяться. Обговоримо це в наступних змінах до Регламенту Верховної Ради України.

Отже, проект Закону «Про внесення змін до Повітряного кодексу України щодо удосконалення окремих питань діяльності в галузі державної авіації України» ([№ 13385](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 206.

Рішення прийнято.

Для доповіді від авторів і комітету на трибуну запрошується голова підкомітету Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки Федір Володимирович Веніславський. Будь ласка, 4 хвилини.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановна президіє! Шановні колеги! Законопроект № 13385 спрямований на приведення статусу де-юре в статус де-факто. Ідеться про те, що Головне управління розвідки Міністерства оборони України з перших днів війни активно використовує авіацію для проведення своїх спеціальних та бойових операцій. Проте в Повітряному кодексі України Головне управління розвідки не відноситься до суб'єкта державної авіації. Цим законопроектом, підтриманим групою народних депутатів України, пропонується внести зміни до Повітряного кодексу України з метою включення розвідувального органу – Головного управління розвідки Міністерства оборони до окремих суб'єктів державної авіації, який використовує державні повітряні судна. За великим рахунком у цьому законопроекті інших новел немає.

Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки на своєму засіданні 14 серпня цього року розглянув законопроект № 13385 і рекомендував Верховній Раді України за результатами розгляду ухвалити його за основу та в цілому.

Законопроект не має тих положень, які потребували б доопрацювання між першим і другим читаннями. Тому я звертаюся до всіх колег з проханням підтримати рішення Комітету Верховної Ради з питань національної безпеки, оборони та розвідки і за результатами розгляду законопроекту прийняти його в першому читанні за основу та в цілому, доручивши комітету під час підготовки тексту прийнятого закону для підпису Головою Верховної Ради України здійснити спільно з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України його техніко-юридичне доопрацювання.

І на завершення хочу сказати, що ті застереження, які висловило Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України щодо цього законопроекту, мають суто технічний характер, що жодним чином не унеможлиблює прийняття його за основу та в цілому. Тому ще раз звертаюся до народних депутатів з проханням за результатами розгляду даного проекту закону прийняти його за основу та в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу записатися на виступи в обговоренні: два – за, два – проти.

Яна Зінкевич, фракція «Європейська солідарність».

Артур Герасимов?

ЗІНКЕВИЧ Я.В. Прошу передати слово пані Ірині Фріз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Фріз. Будь ласка.

ФРІЗ І.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Шановні колеги, зазначений законопроект дійсно усуває прогалину, яка існує в нашому законодавчому полі. Так сталося, сучасні умови війни доводять, що повітряні судна різної модифікації використовують різні підрозділи, сили та роди військ наших Сил безпеки та оборони. У даному разі ми даємо юридичне поле, юридичні підстави, можливості і повноваження нашому ГУР МО виконувати відповідні завдання, які вони вже здійснюють, але спираючись на законодавчу базу.

Фракція «Європейська солідарність» підтримуватиме зазначений законопроект за основу та в цілому. Закликаю колег по парламенту підтримати зазначену ініціативу та Головне управління розвідки Міністерства оборони.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Костенко Роман, фракція «Голос».

КОСТЕНКО Р.В. Дякую, пане головуєчий. Фракція «Голос» підтримує цей законопроект. Дійсно там є багато питань, але в цілому під час війни, ми вважаємо, треба давати максимум можливостей нашим спецслужбам для того, щоб виконувати завдання і захищати нас. Підтримуємо за основу та в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Івченко Вадим Євгенович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є. Прошу передати слово колезі Людмилі Буймістер.

БУЙМІСТЕР Л.А., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 223, м. Київ, політична партія «Слуга народу»).* Фракція «Батьківщина». Дванадцятий рік війни, четвертий рік повномасштабного вторгнення і сьомий рік роботи цього скликання парламенту, і тільки зараз ми голосуємо законопроект, яким легалізується більшість операцій ГУР, що вони здійснюють. Скажіть, будь ласка, це нормально?

Я хочу звернутися до всіх колег у цьому залі. По-перше, я не бачу тут 226 народних депутатів. Мені хотілося б, щоб колеги повернулися і підтримали в першому читанні та в цілому цей законопроект.

По-друге, хочу звернутися до керівництва Верховної Ради України. Давайте ми припинимо займатися гойдалками з НАБУ, САП, захистами «безумних», іншими неважливими сьогодні і некритичними для країни питаннями, а дві третини кожного порядку денного пленарних засідань Верховної Ради України будемо займатися питаннями національної безпеки та оборони. У нас безліч невирішених питань, про які говорять всі: і військові, і активісти, і журналісти, і наші міжнародні партнери, а ми, на превеликий жаль, за останні тижні пленарної роботи не спромоглися прийняти більше кількох законопроектів з безпекового блоку. Такого не може бути, колеги. І Комітет національної безпеки, оборони та розвідки, і Верховна Рада повинні працювати на нашу обороноздатність, на Збройні Сили України, на захист наших громадян і не зволікати з важливими, критичними законодавчими ініціативами.

Прошу підтримати роботу органів безпеки і оборони. Давайте нарешті робити правильні речі в цьому парламенті, бо інакше ми не доб'ємося перемоги.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Усі висловилися? Можемо переходити до голосування? Шановні колеги, прошу зайняти свої місця, переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Повітряного кодексу України щодо удосконалення окремих питань діяльності в галузі державної авіації України» ([№ 13385](#)) за основу. Прошу голосувати.

«За» – 250.

Рішення прийнято.

Немає заперечень щодо рішення комітету про прийняття в цілому? Немає.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Повітряного кодексу України щодо удосконалення окремих питань діяльності в галузі державної авіації» (№ 13385) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 258.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Безугла – з процедури.

БЕЗУГЛА М.В. Я хочу ще раз навести приклад того, як рухаються законопроекти в нашому парламенті. Мій законопроект, в якому йшлося про внесення змін до деяких законодавчих актів, у тому числі й до Повітряного кодексу України, був зареєстрований 12.06.2023 року, наш комітет передав його транспортному комітету, ми проголосували в першому читанні, але комітет відмовився приймати його в другому читанні. Комітет з питань національної безпеки, оборони та розвідки перереєстрував законопроект заново, щоб там були

правильні прізвища, на що фактично пішло понад два роки. Ось такі цінності, колеги, коли говорять про невідкладні рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Це вже трохи не з процедури.
Юлія Володимирівна Тимошенко – з процедури. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановний пане головуєчий, наступним для розгляду пропонується законопроект №11387. Але він вноситься в зал з порушенням статті 117 Регламенту, яка говорить, що законопроект, підготовлений до другого читання, надається народним депутатам не пізніше як за десять днів до дня розгляду законопроекту на пленарному засіданні, а не за три, як це було зроблено. Тому цей законопроект зараз має бути знятий з розгляду.

Я звертаюся до вас як до головуєчого з вимогою зняти законопроект №11387 з розгляду, інакше згідно зі статтею 48 Регламенту Верховної Ради України у ваших діях вбачатиметься пряме порушення закону. Ваш обов'язок – не допустити голосування щодо цього проекту закону.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Юліє Володимирівно. Я докладно вивчив свої повноваження як головуєчого, там, здається, немає зняття законопроектів з розгляду без рішення зали або Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп. Тому ми будемо переходити до його розгляду (*Шум у залі*). Право? Я не пам'ятаю, щоб воно у мене було.

Отже, вашій увазі пропонується проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення поваги до суду та оперативності розгляду кримінального провадження судом» ([№ 11387](#)).

Чи є ті, які хочуть, щоб їх поправки були поставлені на голосування?

Фракція «Батьківщина». Будь ласка. Для врахування чи на підтвердження? Для врахування.

Запрошую Сергія Костянтиновича Іонушаса на трибуну. Розшукайте голову комітету, він визначений доповідачем. Тоді заступник. А, є Сергій Костянтинович.

Юлія Володимирівна Тимошенко. Будь ласка, номер поправки.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я прошу поставити на голосування для врахування поправку 6.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 6.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Але висловлюся я щодо всього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Цим законопроектом вводяться досить драконівські санкції за порушення будь-яких вимог суду під час судового розгляду до учасників судового процесу.

Я хочу вам сказати, що, на жаль, після багаторазових реформувань кожним Президентом судової системи, слідчих органів, вони все одно залишаються неправосудними, корумпованими, такими, що не виконують своєї функції в країні. І, як наслідок, сьогодні розпочаті масштабні репресії проти бізнесу через кримінальні справи і неправосудні рішення суду. Тому ми вважаємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергію Костянтиновичу, позиція комітету.

ІОНУШАС С.К., голова Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, цілком зрозуміло, що прокурор, якщо він підтримує обвинувачення, повинен з'являтися до суду. Відповідно у разі, якщо прокурор не приходить багато разів до суду, винесення обвинувального або виправдовувального вироку затримується. Тому відповідальність повинна бути, і в назві законопроекту зазначається «забезпечення поваги до суду та оперативності розгляду кримінального провадження судом». Прокурори повинні виконувати свої обов'язки. Комітет відхилив цю поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 6 авторства народних депутатів Тимошенко та Власенка для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 63.

Рішення не прийнято.

Поправку відхилено.

Будь ласка, наступна поправка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Поправка 8. Передбачається суттєве збільшення штрафів. Зокрема пропонується слова «від п'ятдесяти до ста п'ятдесяти» замінити словами «від ста до двохсот» неоподатковуваних мінімумів. На кого накладаються такі штрафи? На свідка, потерпілого, позивача і таке інше.

Дорогі друзі, неправосудні суди, репресивні суди, абсолютно корумповані, неправосудні слідчі органи, і ви такою позицією вашого законопроекту хочете, по суті, в 2, 3 рази збільшити штрафи, які накладаються на свідка, потерпілого,

позивача тощо. Ну, є якась межа таких репресивних дій?! Країну без правосуддя, без чесних слідчих органів не можна перетворювати на репресивну державу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Сергію Костянтиновичу.

ІОНУШАС С.К. Шановні колеги, мушу категорично не погодитися з позицією колеги Юлії Володимирівни, тому що зараз існує відповідальність – накладення штрафу у розмірі від 50 до 150 неоподатковуваних мінімумів. Ми не в рази збільшуємо, а досить збалансовано – від 100 до 200, фактично лише на 50 неоподатковуваних мінімумів. Для розуміння, верхня межа штрафу у розмірі 50 неоподатковуваних мінімумів становить 850 гривень. Прохання підтримати. Без свідків немає вироку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 8 авторства народних депутатів Тимошенко та Власенка для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 54.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Будь ласка, Юліє Володимирівно, далі.

ТИМОШЕНКО Ю.В. У нас приблизно ще 20 поправок. Наступна поправка 10. Так само проектом передбачається суттєве збільшення штрафів, які накладаються за неповагу до суду, що виражається в неявці в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в невідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуєчого чи в порушенні порядку під час судового засідання.

Ви знаєте, що за часів Януковича мене було засуджено судом, де не те, що правосуддя не було, – нічого не було. Так само і сьогодні в судах розглядаються справи стосовно людей, проти яких повстала влада, яких політично репресують, із яких вимагають хабарі, – це бізнес. Або уступку бізнесу, на жаль, застосовують, репресивні заходи, і це посилення цих репресивних заходів.

Прошу підтримати поправку.

ІОНУШАС С.К. Шановні колеги, справедливість – це розгляд всіх позицій сторін: як захисту, так і обвинувачення. Без позицій захисту або обвинувачення немає справедливого обвинувального чи виправдувального вироку. Я мушу не погодитися з Юлією Володимирівною. Наша країна вже, слава Богу, не та, яка була багато років тому, і суди зараз стовідсотково не ті, які були тоді. Ми маємо реформовану Вищу раду правосуддя, маємо Вищу кваліфікаційну комісію суддів, дуже багато суддів змінилися.

Шановні колеги, без демократичних судів, без процедур кримінального провадження немає справедливості. Комітет відхилив цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 10 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 47.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 12. Будь ласка, Юліє Володимирівно.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я хочу зараз звернутися до голови комітету, який сказав, що сьогодні є довіра до судів. Ви підіть і запитайте людей, бізнес, політиків, яка в них сьогодні довіра до судів і слідчих органів в Україні. Вам дуже швидко пояснять, наскільки сьогодні неправосудні, корумповані слідчі органи і суди. І, на жаль, все це сьогодні обрушилося на народ, який воює, і на бізнес, який встояв під час війни, але його добивають репресіями. Можу сказати, за соціологічним опитуванням довіра до судів 10 років тому чомусь була вища ніж сьогодні. Розвал повний. Тому посилювати штрафи, а в цьому випадку на експертів і перекладачів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 12 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 51.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 14. Тимошенко Юлія Володимирівна. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Поправка 14. Ну, тут уже драконівські методи збільшення штрафів, які накладаються на поручителів за невиконання зобов'язань. Дорогі друзі, прекрасна ідея: людина прийшла до суду, поручилася, підписала документи як поручитель (дуже багато депутатів поручаються іноді за тих, проти кого здійснюють неправосудні дії як в судах, так і в слідчих органах), а цією зміною до закону пропонується дуже суттєво збільшити штрафи, які накладаються на поручителя за невиконання ним своїх зобов'язань, покладених судом під час провадження у справах. Думаю, в таких неправосудних судах, як сьогодні в Україні, ще й поручителів карати – це вже надмірно.

Тому прошу зараз поставити цю поправку на голосування для врахування і підтримати її.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 14 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 16. Юлія Володимирівна Тимошенко. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Поправка 16. Мені здається, народні депутати не відчують, що сьогодні в судах переживає бізнес, коли до нього застосовуються репресії, що сьогодні в судах і в слідчих органах переживають звичайні громадяни, їхні адвокати. На жаль, народні депутати живуть своїм життям. Усі думають, що тих, кого кришує влада, не торкнуться ці драконівські штрафні санкції, не торкнеться те, що сьогодні заважає жити всім громадянам України, – неправосудні суди і неправосудні, абсолютно корумповані слідчі органи.

Поправкою 16 я пропоную не вводити додаткові драконівські санкції стосовно учасників провадження в Конституційному Суді, свідки...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 16 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 56.

Рішення не прийнято.

Поправка 276. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Поправка 276. Чесно кажучи, не розумію, як можна не підтримувати цю поправку. Ідеться про невідкладний розгляд заяви про відвід слідчому судді або судді (суддям), але не пізніше 24 годин після подання такої заяви. У своїй поправці ми пропонуємо, щоб відвід будь-якого судді не розглядався без присутності заявника. Як можна розглянути заяву про відвід, якщо в залі суду немає заявника щодо відводу? Це просто позбавлення прав заявника на висловлення своєї позиції в суді, що, безумовно, призведе до нерівності сторін суду під час розгляду питання про відвід слідчому судді або будь-якому судді.

Прошу підтримати поправку і розглядати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 276 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 66.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 290. Юлія Володимирівна Тимошенко. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Поправка 290. Насамперед я хочу подякувати всім народним депутатам, які зараз підтримують абсолютно адекватні, розумні і на цей період нашого життя доцільні поправки. Хочу ще раз зазначити, що, на жаль, всі реформи, щоб суд був справедливим, неупередженим, незалежним від органів виконавчої влади, повністю провалені і за часів правління попереднього Президента, і за часів правління нинішнього Президента. Якщо ми не звернемо увагу на те, про що сьогодні воляють громадяни України, бізнес, проти якого застосовуються репресії і порушуються кримінальні справи, і не проведемо нормальну реформу судочинства, у країні не буде правосуддя.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 280 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 65.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 291?

ТИМОШЕНКО Ю.В. Так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Поправка 291. Ми хочемо переглянути положення про те, що суд призначає судові засідання для розгляду клопотання про скасування ухвали про накладення грошового стягнення. Ми вважаємо за доцільне залишити чинну редакцію, щоб слідчий суддя, суд самостійно скасовували ухвалу, а не призначали засідання і чекали чергового засідання місяцями. Вони взагалі зобов'язані робити це негайно, не чекати спеціального судового засідання. Якщо така норма пройде, то поки спеціальне судові засідання не буде призначено, ніяка ухвала про незаконне накладення грошового стягнення на громадян України не буде скасована. Прошу врахувати нашу поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 291 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 301. Тимошенко. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Позицією, запропонованою законопроектом, знову суттєво збільшуються санкції. Перегляд санкцій у бік підвищення без всебічного

аналізу їх ефективності та наслідків для прав людини може порушити конституційні гарантії, принцип пропорційності та правової визначеності, створити ризики надмірного кримінального переслідування та негативно вплинути на стабільність у суспільстві.

Можу сказати, що оптимальним є застосування існуючих норм введення штрафних санкцій з урахуванням практики їх призначення судами. Ні в якому разі за відсутності правосуддя в Україні, якого не може бути трохи – воно є або його немає, а сьогодні його немає, не можна вводити страшні, драконівські санкції стосовно людей, які сьогодні...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 301 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 72.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 304. Тимошенко. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Дорогі друзі, тут взагалі складна історія, це вже переходить усі межі. У разі невиконання поручителем взятих на себе зобов'язань на нього накладається грошове стягнення у певному розмірі (тут пропонується збільшити в декілька разів) у провадженні щодо кримінального правопорушення, за вчинення якого передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк не більше трьох років. Ідеться про те, що навіть у найдрібніших справах стосовно поручителя застосовуються величезні санкції.

Дорогі друзі, ну навіть сьогодні, під час війни, посилювати штрафний тиск на громадян України? Тим паче людина прийшла до суду за справедливістю, а отримує санкції і штрафи. Тому прошу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 304 авторства Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена, але народний депутат Тимошенко пропонує врахувати. Прошу голосувати.

«За» – 65.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 306. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Знову продовжується ця історія. У разі невиконання поручителем взятих на себе зобов'язань на нього накладається грошове стягнення в дуже великому розмірі. У провадженні щодо особливо тяжкого злочину накладається грошове стягнення у розмірі від 10 до 20 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. У провадженні щодо злочину,

за вчинення якого передбачене покарання у виді позбавлення волі на строк від трьох до п'яти років...

Дорогі друзі, я хочу нагадати вам, що вже багато років не індексуються пенсії, заробітні плати, але збільшуються оподаткування, тарифи, наразі пропонується збільшити в судах штрафи та санкції стосовно людей. Не можна ухвалювати цей законопроект, треба прийняти поправки, які це зупиняють.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 306 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена, але Юлія Володимирівна Тимошенко пропонує її врахувати. Прошу голосувати.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 308. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні колеги, бачите, весь цей законопроект від першої до останньої літери присвячений перетворенню демократичної, вільної країни на репресивну систему, яка щоразу через зміни до закону позбавляє людей прав, позбавляє грошей, накладаючи на них нові грошові стягнення за якісь додаткові провини, в яких вони, до речі, не винні. Кожна позиція цього законопроекту спрямована сьогодні, на жаль, на посилення тиску на кожну людину в Україні.

Виникає питання: навіщо вільну, демократичну країну сьогодні перетворювати на репресивну територію, де люди не захочуть жити? Прошу підтримати поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправка 308 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег. Комітетом вона відхилена. Юлія Володимирівна пропонує її врахувати. Прошу голосувати.

«За» – 62.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 310. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Я хотіла б зараз звернутися до всіх народних депутатів України. Ви їдете до своїх виборців, їдете в свої округи, поспілкуйтеся з людьми, запитайте в них, як їм живеться.

І я, і наша команда практично щодня зустрічаємося з військовими, цивільними, переселенцями. Усі вони сьогодні позбавлені своїх прав в той чи інший спосіб, у крайніх випадках їм треба звертатися до суду, щоб обстоювати свої права. Іноді, коли вони виступають проти влади, яка порушує їхні права, проти них відкривають кримінальні справи. У мене прохання: послухайте їх, як вони поставляться до того, що ви в неправосудних судах будете обкладати всіх людей, у тому числі й військових, додатковими штрафами.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 310 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Юлія Володимирівна пропонує її врахувати. Прошу голосувати.

«За» – 61.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

І в мене ще зазначена поправка 317.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Поправка 310.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Щойно була.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Добре, поправка 317. Ідеться про підготовче судове засідання. Неприбуття у підготовче судове засідання потерпілого, його представника та законного представника, цивільного позивача і таке інше тягнутиме за собою застосування штрафних санкцій знову до звичайних людей, над якими сьогодні знущається суд, тому що вони в суді незахищені, безправні, не мають можливості користуватися правосудним судом та об'єктивними слідчими органами, бо таких в Україні не існує.

Це остання поправка, і я прошу не голосувати за неї, а також за цей законопроект, тому що він проти людей.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 317 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Юлія Володимирівна пропонує її врахувати. Прошу голосувати.

«За» – 70.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Далі у нас Цимбалюк Михайло Михайлович. У вас поправки 19 і 30, тому 2 хвилини, потім буде ще одна поправка. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Дякую, шановний пане головуючий. Фракція «Батьківщина». Насправді до першого читання нам було дуже важливо побачити про що цей законопроект. На перший погляд зміни до Кримінального, Кримінального процесуального кодексів, Кодексу про адміністративні правопорушення виглядали як посилення поваги до суду. Своїми поправками ми намагалися удосконалити законопроект до другого читання. Дуже прикро, що вони не були враховані.

Мої поправки 19 і 30 стосуються збільшення розміру штрафу за перешкоджання явці до суду присяжного, бо, на жаль, такі випадки

в українських судах є. Комітет ці поправки не врахував. Я пропоную поставити їх на голосування для врахування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

ІОНУШАС С.К. Шановні колеги, ми відхилили ці поправки. Ідеться про те, що за кожне правопорушення має бути відповідальність. Дійсно, цими поправками пропонується суттєво збільшити розмір штрафів. До першого читання ми намагалися це збалансувати. Колега пропонує штраф у розмірі від 100 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, комітет вирішив – від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. У даному випадку, я вважаю, що може бути саме такий збалансований, досить невеликий штраф. Тому комітет відхилив ці поправки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 19 авторства Цимбалюка для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 69.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Ставлю на голосування поправку 30 авторства Цимбалюка для її врахування. Комітетом вона відхилена, Цимбалюк Михайло Михайлович пропонує її врахувати. Прошу голосувати.

«За» – 59.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

І поправка 337. Цимбалюк. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М. Дякую. Шановний пане головуючий, на засіданні експертної ради фракції «Батьківщина» була дискусія щодо прийняття цього законопроекту в цілому, і ми здивувалися, що до другого читання випала дуже важлива норма, яка удосконалила б цей проект закону. Я звертаюся до голови комітету з проханням дати пояснення щодо виключення положення щодо зобов'язання прокурора забезпечити прибуття до суду свідків обвинувачення, що є суттєвим недоліком. До другого читання цю норму виключено.

І поправка 337. Ми пропонуємо термін набрання чинності цим законом – через місяць, після наступного за днем його опублікування, бо вважаємо, що потрібно дати судочинству можливість підготуватися до дії.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, позиція комітету.

ІОНУШАС С.К. Ви знаєте, ми теж на засіданні комітету дискутували щодо поправки, пов'язаної з обов'язком прокурора забезпечити привід. Але

функції прокурора і прокуратури відповідно до Конституції належать до правосуддя, функція приводу, тобто фізичного забезпечення явки тієї чи іншої особи – це більше функція поліцейського, детектива, слідчого. Прокурори здійснюють процесуальне керівництво.

Тому ми цю поправку до другого читання виключили. Функція прокурора – це функція процесуального керівництва, а не фізичного доставляння учасників процесу, свідків до суду.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 337 авторства Михайла Михайловича Цимбалюка для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 77.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Можемо переходити до поправок на підтвердження?

Тимошенко – з процедури. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Пане головуєчий, попереджаю вас, відповідно до статті 48 Регламенту Верховної Ради України ви не маєте права ставити на голосування цей законопроект, оскільки порушена стаття 117 Регламенту, а саме порівняльну таблицю цього законопроекту до другого читання подано не за 10 днів до дня розгляду та голосування, а за декілька днів.

Інформую вас, ми будемо звертатися до адміністративного суду щодо порушення статті 48 Регламенту, а також до Конституційного Суду, тому що порушена процедура прийняття законопроекту.

Крім того, ми будемо подавати проект постанови про скасування рішення про прийняття цього законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я так розумію, поправок на підтвердження не буде. Запросіть народних депутатів до залу. Будемо переходити до голосування.

Будь ласка, позиція комітету, бо не завжди була можливість висловитися.

ІОНУШАС С.К. Дякую, Олександр Сергійовичу. Шановні колеги, ми досить довго працювали над цим законопроектом, переглядали рішення. Не секрет, що Комітет з питань правоохоронної діяльності намагався зробити цей законопроект збалансованим. Справедливість у тому, що суд повинен поставити ту чи іншу крапку в будь-якому судовому провадженні. Саме про це цей проект закону. Ми не піднімали досить суттєво штрафи. Ще раз, це адміністративна відповідальність.

Окрім того, комітетом враховані ще деякі поправки, пов'язані з неповагою не тільки до суду, а й до комісій, комітетів, пленарного засідання Верховної Ради України, збільшивши розмір штрафів до 17 тисяч гривень.

Тому, шановні колеги, прошитиму всіх присутніх у залі підтримати цей законопроект. Це повага до суду і Верховної Ради України.

Дякую, шановні колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування.

Сергію Костянтиновичу, переконайтеся, що ви можете голосувати на трибуні.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення поваги до суду та оперативності розгляду кримінального провадження судом» ([№ 11387](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 229.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Бужанський – з процедури. Будь ласка.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Шановні колеги, зважаючи на те, що ми сьогодні хіба що диявола не викликали до Верховної Ради, прошу поставити на голосування пропозицію про невідкладне підписання цього закону, щоб якомога скоріше ми могли працювати відповідно до прийнятих норм.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Максиме Аркадійовичу, звичайно, я поставлю на голосування вашу пропозицію, але інформую вас, що Голова Верховної Ради перебуває у відрядженні, а підписувати закони має право лише він. Тому, думаю, це неможливо.

Ставлю на голосування пропозицію Максима Аркадійовича Бужанського про надання доручення Голові Верховної Ради України Стефанчуку Р.О. щодо невідкладного підписання прийнятого Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення поваги до суду та оперативності розгляду кримінального провадження судом» та спрямування його на підпис Президенту України. Прошу голосувати.

«За» – 194.

Рішення не прийнято.

Юлія Володимирівна Тимошенко – з процедури. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Зараз ми були свідками того, як позбавили мільйони людей нормальної участі в судових процесах. Через те, що більш суворо можна викликати посадовців до залу, бо їм не вистачає норм Конституції і законів, права людей перекреслили. Ще раз наголошую, ми будемо подавати проект постанови про скасування голосування щодо цього закону.

Наступний законопроект № 12284 також внесений до порядку денного з порушенням статті 117 Регламенту Верховної Ради України. Тобто порівняльна таблиця надіслана народним депутатам значно пізніше, ніж за 10 днів. Тому неможливо працювати з нею ефективно.

Згідно зі статтею 48 Регламенту я звертаюся до головуючого сьогоднішнього пленарного засідання з проханням зняти цей законопроект з розгляду як такий, який внесений з грубим порушенням Регламенту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Переходимо до розгляду проекту Закону «Про внесення зміни до статті 2 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» щодо надання державними і комунальними закладами платних послуг у сфері фізичної культури та спорту, що не є орендою» ([№ 12284](#)).

Є ті, хто наполягає на врахуванні поправок? Немає.

Тоді переходимо до голосування. Шановні колеги, займіть, будь ласка, свої місця.

Зараз виступ Заремського Максима щодо поправки на врахування, і далі будемо голосувати.

Поправка 40. Заремський. Будь ласка.

ЗАРЕМСЬКИЙ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 202, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Шановний головуючий, колеги, ми розглядаємо важливий законопроект № 12284, яким пропонується дозволити погодинне використання державних та комунальних спортивних споруд на платній основі. Ідеться про об'єкти, внесені до електронного реєстру, що їх використання забезпечить прозорість і доступність для людей.

Сьогодні ключовою проблемою є спортивні споруди, які часто стоять напівпорожні, а більшість із них є збитковими. Це особливо відчутно у малих містах і селах, де спорт має великий потенціал. На прикладі мого округу – Кіцманщина, Сторожинеччина, Вижниччина, Путильщина – ми бачимо успіхи багатьох спортсменів у різних видах спорту, але ще більше успіхів вони матимуть, якщо ефективно використовуватимуть відповідну інфраструктуру.

Разом з тим закликаю підтримати мою поправку 40, якою уточнюється, що спортивні споруди мають передаватися в погодинне користування саме для цілей фізкультури і спорту, що убезпечить від зловживань і захистить об'єкти від руйнування через використання не за призначенням. Прийняття законопроекту з урахуванням цієї поправки стане реальним кроком для...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 40 авторства народного депутата Заремського...

Будь ласка, позиція комітету.

МОВЧАН О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 150, Полтавська область, політична партія «Слуга народу»). Комітет відхилив поправку. Цей законопроект дуже простий і технічний, яким пропонується об'єкти спорту здавати в погодинне використання не для цілей оренди, а саме для проведення заходів. Це міжнародна практика. Не треба проходити довгу процедуру аукціонів, щоб провести протягом трьох годин якийсь культурно-спортивний захід.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 40 авторства народного депутата Заремського для її врахування. Прошу голосувати.

«За» – 102.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Можемо переходити до голосування?

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення зміни до статті 2 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» щодо надання державними і комунальними закладами платних послуг у сфері фізичної культури та спорту, що не є орендою» (№ 12284) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 265.

Рішення прийнято.

Закон ухвалено.

Наступне питання порядку денного – проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо визнання осіб, яких нагороджено відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг», особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною» ([№ 13570](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 212.

Рішення прийнято.

Для доповіді від авторів на трибуну запрошується представниця Президента України у Верховній Раді України Галина Олегівна Михайлюк. Будь ласка, 2 хвилини.

МИХАЙЛЮК Г.О., *представник Президента України у Верховній Раді України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Шановний пане головуєчий! Шановні колеги! Сьогодні я уповноважена Президентом України представити його законодавчу ініціативу, якою пропонується забезпечити справедливий статус особам, яких нагороджено відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг», та надати їм право на відповідні державні гарантії.

Як наголошує глава держави (цитую): «Законопроект фактично про повагу до воїнів, які відзначені «Хрестом бойових заслуг». Це об'єктивно висока нагорода, але де-юре «Хрест бойових заслуг» є відзнакою, яка має символічну вагу».

Нагадаю, відзнака Президента України «Хрест бойових заслуг» є державною нагородою, встановленою главою держави в межах його конституційно визнаних повноважень у травні 2022 року. Метою цієї ініціативи є гідне відзначення захисників суверенітету, незалежності, територіальної цілісності України, а саме військовослужбовців ЗСУ та інших військових формувань за видатну особисту хоробрість та відвагу, за видатний героїський вчинок під час виконання бойового завдання в умовах небезпеки для життя та безпосереднього зіткнення із супротивником, а також за видатні успіхи в управлінні військами під час ведення бойових дій.

Отже, даним законопроектом передбачається: визнати осіб, нагороджених цією відзнакою, особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною; дати можливість безоплатно здійснювати поховання з військовими почесностями померлих військовослужбовців, нагороджених відзнакою; здійснювати почесне поховання таких осіб на Національному військовому меморіальному кладовищі; встановити щомісячну грошову винагороду в розмірі півтори мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня календарного року.

Колеги, прошу підтримати ініціативу Президента України та прийняти зазначений проект закону.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для співдоповіді на трибуну запрошується голова підкомітету Комітету з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Анатолій Дмитрович Остапенко.

ОСТАПЕНКО А.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, проектом Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо визнання осіб, яких нагороджено відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг», особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною» (№ 13570) пропонується:

1) внести зміни до статті 11 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», якими до осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, віднести осіб, нагороджених відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг»;

2) доповнити статті 14 і 15¹ Закону України «Про поховання та похоронну справу» положеннями, що дадуть змогу здійснювати поховання з військовими почесними померлих військовослужбовців, які нагороджені відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг», безоплатно, а також здійснювати почесне поховання таких осіб на Національному військовому меморіальному кладовищі;

3) внести зміни до Закону України «Про щомісячну грошову виплату деяким категоріям громадян», якими:

поширити його положення на осіб, які нагороджені відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг», визначивши для таких осіб виплату щомісячної грошової виплати у розмірі півтори мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня календарного року (із розрахунку на місяць);

встановити, що у разі наявності в особи одночасно права на щомісячну грошову виплату у кількох розмірах, така виплата здійснюється в одному із розмірів за вибором особи.

Комітет з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на своєму засіданні від 7 серпня 2025 року розглянув законопроект та ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України включити законопроект до порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та прийняти його за основу і в цілому.

Дякую. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу записатися на виступи в обговоренні: два – за, два – проти.

В'ятрович Володимир Михайлович, фракція «Європейська солідарність».

В'ЯТРОВИЧ В.М. Прошу передати слово Іванні Климпуш-Цинцадзе.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Іванно Орестівно.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Шановні колеги, фракція «Європейська солідарність» підтримуватиме ініціативу, бо як ще ми можемо вшанувати чин,

подвиг наших захисників і захисниць. Одночасно я хотіла б з цієї трибуни нагадати всім нам, що боротьба за незалежну, вільну, українську, європейську Україну йде не лише на фронті, а й щодня в тилу.

Користуючись нагодою, хочу подякувати усім тим, хто вчора знайшов час і можливість прийти і вшанувати пам'ять нашого побратима Андрія Парубія та одночасно сказати, що Андрій належить до тих людей, які своєю боротьбою, своєю звитягою, своїм особистим прикладом, своєю мудрістю і баченням, своєю державотворчою роботою точно заслуговує на те, щоб держава Україна визнала його Героєм України. Дуже сподіваюся, що ця висока відзнака за його звитягу, його труд, його служіння і посвяту Україні буде надана Андрію Парубію.

Шана всім нашим героям, шана усім нашим захисникам і захисницям, хто докладається до того, щоб перемогла справжня, дійсно, вільна, дійсно, незалежна, дійсно переконливо європейська українська Україна.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Михайло Лаба, фракція «Слуга народу».

ЛАБА М.М., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 70, Закарпатська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Тетяні Цибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тетяна Циба. Будь ласка.

ЦИБА Т.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Слава Україні! Героям слава! Сьогодні ці слова є політичною ідентифікацією України і всіх тих, хто підтримує нас у нашій боротьбі за свободу всіх. Власне, це пошана і вдячність тим 318 героям, які отримали нагороду «Хрест бойових заслуг».

Законопроектом, поданим Президентом України Володимиром Зеленським, пропонується до нашої безмежної вдячності і пошани додати ще й матеріальну складову. Прошу вас, колеги, підтримати цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павло Андрійович Бакунець, група «Довіра».

БАКУНЕЦЬ П.А. Група «Довіра». Звичайно, ми обов'язково підтримаємо законопроект стосовно нагороджених відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг» та надання відповідних державних гарантій. Сьогодні я хочу чітко підкреслити, що кожен українець, який, на відміну від нас з вами в цьому залі, взяв до рук зброю і на різних фронтах боронить землю, заслуговує

нагороди. З цієї нагороди нам треба почати робити велику градацію державних нагород, бо всіх людей потрібно нагородити, а в особливий спосіб родини наших захисників, які віддали найдорожче – життя. І я звертаю вашу увагу, особливо Офісу Президента, на родини, що створюють петиції про нагородження їхнього родича, який віддав життя за Україну. Мама старається, віддає свій час, зусилля, гроші, формуються цілі родинні агломерації, щоб тільки назбирати голоси для подання прохання про надання нагороди її сину чи чоловіку, але це вже стає формальністю на державному рівні. Ми розуміємо, що там має бути і подання від військової частини.

Тому я закликаю Офіс Президента уважніше поставитися до цього, знайти комунікацію між військовими частинами і родинами наших захисників, які подають петицію, стукають до вас. Народні депутати, шляхом подання запитів до Президента про нагородження, підтримайте родини, вони заслуговують на це. Наше з вами завдання – зробити градацію нагород і подякувати кожній родині, у тому числі надати їм права на відповідні державні гарантії, за те, що вони роблять для України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Цабаль. Фракція «Голос».

ЦАБАЛЬ В.В. Прошу передати слово Бобровській.

БОБРОВСЬКА С.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Шановні колеги, мій колега був абсолютно правий, тому що ці медальки, медалі, відзнаки – це найменше, що може зробити держава для того, щоб подякувати йому чи їй, герою чи героїні за їх участь у цій повномасштабній і великій війні за незалежність.

Я дуже просила б і закликала б насамперед командирів, командувачів, Генеральний штаб і всіх тих, хто працює у відділі нагород Офісу Президента: не жміться на ці нагороди, не тримайте їх, не перебирайте, не відкидайте тих, хто вам не сподобався через якесь речення. Перестаньте перетворювати це на якусь політичну забавку і корупцію, перестаньте цим торгувати. Дайте можливість родинам, силам військ і командирам дякувати гідно, з достоїнством і шаною кожному хлопцю чи дівчині, які заслужили на ці нагороди. Їх ніколи не буде замало. Хлопці і дівчата заслужено отримують ці нагороди. Ще раз кажу, дати нагороду за участь у цій війні чи за геройський вчинок – це найменше, що може зробити держава для них.

Павло був абсолютно правий, і я теж звертаюся до Офісу Президента, державних службовців, тих, які отримують ці документи, але затримують їх,

роками не подають на підпис Президента, приховують листи-подання з прізвищами. Це абсолютно ганебно, дуже низько і ницо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Цимбалюк – 1 хвилина, Рудик – 1 хвилина, і будемо голосувати.

ЦИМБАЛЮК М.М. Фракція «Батьківщина». Справді, дуже важлива ініціатива Президента щодо прирівняння відзнаки Президента України «Хрест бойових заслуг» до інших високих нагород для військових. Тих понад 300 бойових офіцерів, рядових, сержантів, які отримали цю нагороду, заслужили її в бою. Прирівняння цієї відзнаки до всіх інших орденів – це буде справедливо, тим більше з щомісячною виплатою грошової допомоги в розмірі півтори мінімальної заробітної плати, встановленої на 1 січня того року, в якому буде отримуватися ця допомога.

Крім того, шановні колеги, ми маємо казати про те, що і грошове забезпечення військових у новому бюджеті має бути достойне. Я просив би всіх це підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Рудик. Будь ласка, 1 хвилина.

РУДИК С.Я. Шановні колеги, наша депутатська група, безперечно, голосуватиме за. Щомісяця 12 тисяч гривень і почесне поховання на Національному військовому меморіальному кладовищі – це мінімум, який має зробити влада для людей, які здійснили героїчні вчинки, захищаючи нашу територіальну цілісність.

Користуючись нагодою, хотів би звернутися до всіх депутатів-мажоритарників. 29 серпня ми вшановували наших героїв, на всіх цвинтарях майорять жовто-блакитні прапори. За поховання цих героїв відповідає місцева влада, яка, м'яко кажучи, недоплачує. Я з'ясував, що в Кам'янці, на Черкащині, виділяють лише 25 тисяч гривень на пам'ятник, у Смілі – 50 тисяч гривень, мотивуючи тим, що в бюджеті немає коштів. Але коли ці хлопці йшли на війну, їх ніхто не питав, від якої громади вони йдуть. Промоніторте ситуацію у своїх громадах і дайте...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Шановні колеги, переходимо до голосування. Займіть, будь ласка, свої місця. Тут є пропозиція прийняти в цілому. Думаю, не буде заперечень проти цього, тому будемо голосувати двічі.

Отже, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо визнання осіб, яких

нагороджено відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг», особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною» ([№ 13570](#)) за основу. Прошу голосувати.

«За» – 270.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо визнання осіб, яких нагороджено відзнакою Президента України «Хрест бойових заслуг», особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною» ([№ 13570](#)) в цілому з урахуванням пропозицій комітету та необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 270.

Рішення прийнято.

Закон ухвалено.

Наступний проект Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 липня 2025 року «Про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» ([№ 13442](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою.

«За» – 225.

Рішення прийнято.

Для доповіді на трибуну запрошується заступник Секретаря Ради національної безпеки і оборони України Андрій Валерійович Кононенко.

КОНОНЕНКО А.В., заступник Секретаря Ради національної безпеки і оборони України. Добрий день, шановний головуючий, шановні народні депутати України! Запропонований до вашого розгляду законопроект підготовлений відповідно до статті 3 Закону України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів». Кабінетом Міністрів України за результатами розгляду звернень акціонерного товариства «Українська залізниця» ініційовано розгляд питання стосовно примусового вилучення об'єктів права власності російської федерації та її резидентів, а саме 1 тисячі 592 різних видів вагонів, які належать резидентам російської федерації.

З метою мобілізації необхідних ресурсів для захисту державного суверенітету, територіальної цілісності і незалежності України, її національних інтересів в умовах повномасштабної агресивної війни, розв'язаної російською федерацією, для недопущення контролю країною-агресором над залізничними вагонами існує потреба в їх примусовому вилученні на користь держави Україна.

Членами Ради національної безпеки і оборони України розглянуто та згідно з вимогами статті 10 Закону України «Про Раду національної безпеки і оборони України» прийнято рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 липня 2025 року «Про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів». Зазначене рішення РНБО в установленому порядку введено в дію Указом Президента України від 2 липня 2025 року № 451/2025, який набере чинності одночасно з набранням чинності прийнятим вами законом.

Законопроектом пропонується затвердити Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 липня 2025 року «Про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів», що створить правові підстави для реалізації заходів, передбачених відповідним рішенням РНБО України.

Дякую. Прошу підтримати.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
КОНДРАТЮК О.К.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

До співдоповіді запрошується голова Комітету з питань економічного розвитку Дмитро Наталуха. Будь ласка.

НАТАЛУХА Д.А., голова Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Колеги, добрий день. Щойно досить вичерпно вам був представлений заступником Секретаря Ради Національної безпеки і оборони України проект закону, суть якого лінійно проста і зрозуміла. Ідеться про вилучення в державну власність 1 тисячі 592 залізничних вагонів різних типів, які належать різним компаніям із пулу російської федерації.

Комітет з питань економічного розвитку ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді прийняти цей проект закону за основу та в цілому.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради не заперечує щодо можливості прийняття цього законопроекту.

Колеги, звертаюся до вас з проханням підтримати цей проект закону в цілому, і таким чином реалізувати задум Ради національної безпеки і оборони України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, прошу записатися на виступи в обговоренні: два – за, два – проти.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іонова, фракція «Європейська солідарність». В'ятрович?

ІОНОВА М.М. Прошу передати слово Степану Кубіву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кубів Степан Іванович. Будь ласка.

КУБІВ С.І. Шановний пане головуєчий, ми підтримуватимемо цей законопроект. Це рішення є правильним. Разом з тим хочу сказати про дивну політику тарифів щодо вантажних перевезень, про те, що економічний результат залізниці в мінусі, кількість власних вагонів становить усього 27 відсотків, ремонтну базу знищено, 11 вагоноремонтних депо та один завод віддані в оренду. Це говорить про неефективне управління.

Але сьогодні хочу сказати про те, що сколихнуло світ і Україну. Як голова Всеукраїнської правозахисної організації «Меморіал» імені Василя Стуса хочу кілька слів сказати про жахливе вбивство нашого колеги, видатного українця, мого товариша, якого я знав з 1989 року.

Перше і головне – належне покарання. Цей злочин має стати справою принципу, справою державного значення для кожного, хто є дотичним до цього. Рано чи пізно буде покарано не лише виконавця, а й тих, хто задумав, спланував злочин. Божа кара, я переконаний, їх також не мине.

Андрій був не просто хорошою людиною, не просто хорошим народним депутатом, він був державником від народження до останнього подиху, про що говорив його батько. Його місія, покликання протягом життя були незмінними – сумлінно служити Україні. Він це робив щоденно, він це робив щиро, він це робив заради України. І ми це розуміємо.

Тому друге і не менш важливе – Андрій Парубій повинен отримати звання Герой України. Кому, як не йому, таке звання дати. І я прошу, щоб усі ми були згуртовані в цій позиції. Бо там, де ворог знищує непересічну людину, там народжується видатна постать в історії держави.

І найголовніше. Ми звертаємося до переосмислення оцінок щодо якості життя, вчинків після того, як людина відійшла у вічність. Андрій...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федієнко, фракція «Слуга народу».

ФЕДІЄНКО О.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово пані Тетяні Цибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Циба. Будь ласка.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
КОНДРАТЮК О.К.

ГОЛОВУЮЧА. Тетяна Циба.

ЦИБА Т.В. Колеги, прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧА. Дякуємо.

Інна Совсун, фракція «Голос». Будь ласка.

СОВСУН І.Р., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Ярославу Железняку.

ГОЛОВУЮЧА. Ярослав Железняк, фракція «Голос». Будь ласка.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Железняк.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Я дуже коротко. Колеги, напевно, ви пам'ятаєте розслідування Михайла Ткача щодо Будинку профспілок, АРМА і компанії «КАМпарітет», яка взяла цей будинок. Якщо ви поцікавитесь, хто в АРМА брав вагони, у мене є підозра, що і ці теж, то компанія називається «Пріоритет». Якщо ви думаєте, що це просто співпадіння, – ні, там один і той самий менеджмент. Це для доповнення, що відбувається з цими вагонами, поки ми їх героїчно вже третій рік «націоналізуємо».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Людмила Буймістер, фракція «Батьківщина».

БУЙМІСТЕР Л.А. Фракція «Батьківщина». Дванадцятий рік війни, четвертий рік повномасштабного вторгнення, сьомий рік роботи цього парламенту, і ми досі не створили фінансову розвідку, не почали системно розшукувати активи російських олігархів та бізнесменів, які фінансують терористичний режим путіна по всьому світу, щоб їм не було де ховатися, щоб вони не могли спокійно їздити по закордонах і відпочивати у п'ятизіркових готелях, знаходити їхнє майно всюди, де б воно не було, хоч на Північному полюсі. Але ні. Ми третій рік поспіль не можемо конфіскувати навіть те майно, яке є тут, на території України. І вагони – це непоодиноким випадок. У нас залишається ще безліч активів, які належать російським підсанкційним особам,

які не передані у власність держави. І це злочин під час війни. Коли українська залізниця загинається, не може дозволити собі розвивати пасажирські перевезення, доставку зброї на фронт, перевезення товарів, які підтримують нашу економіку, ми по три роки розглядаємо такі питання.

Тому мною був зареєстрований законопроект, щоб ми, нарешті, визначилися, хто в нашій країні відповідає за фінансову та економічну контррозвідку. На наше глибоке переконання, це має бути Бюро економічної безпеки. Тоді ми вирішимо всі питання з тиском правоохоронних органів на бізнес, з тим, що не шукаємо активи ворога, а доганяємо своїх.

Тому я прошитиму вас підтримати цей законопроект у першому читанні та в цілому і невідкладно розглянути в профільному комітеті законопроект про БЕБ.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо більше немає бажаючих виступити, переходимо до прийняття рішення.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 липня 2025 року «Про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» ([№ 13442](#)) за основу. Прошу голосувати.

«За» – 259.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про затвердження Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 липня 2025 року «Про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» ([№ 13442](#)) в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу голосувати.

«За» – 263.

Рішення прийнято.

Закон ухвалено.

Шановні колеги, наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування» ([№ 13150](#)). Друге читання.

Запрошую на трибуну голову комітету. Колеги, не розходьтеся, у нас тут є голосування. Спочатку – голосування, потім – виступи.

Шановні народні депутати, до Голови Верховної Ради України з листом звернулася голова Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та

містобудування Олена Шуляк з пропозицією щодо послідовності розгляду структурних частин проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення законності в діяльності органів та посадових осіб місцевого самоврядування» (№ 13150), а саме, обговорити і проголосувати з метою їх підтвердження пропозиції та поправки, що містять основні і вирішальні положення щодо інших структурних частин цього законопроекту, частково враховані поправки 2582, 2583 та поправки 2618, 2620 авторства Безгіна.

На засіданні Погоджувальної ради цю пропозицію було ухвалено, тому вона ставиться на голосування без обговорення.

Отже, шановні колеги, відповідно до частини третьої статті 119 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування процедурне рішення про першочергове обговорення і голосування озвучених мною пропозицій та поправок до законопроекту № 13150, які містять основні вирішальні або зумовлюючі положення. Для прийняття рішення необхідно 150 голосів. Прошу голосувати.

«За» – 207.

Рішення прийнято.

Переходимо до розгляду законопроекту та до голосування основних вирішальних положень щодо інших структурних частин цього законопроекту.

Олено Олексіївно, ви будете їх коментувати чи можемо переходити до голосування?

ШУЛЯК О.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, я хочу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування?

ШУЛЯК О.О. Ні-ні, я прокоментую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прокоментуйте. Будь ласка, 1 хвилина для коментарів, і далі будемо голосувати чотири поправки.

ШУЛЯК О.О. Шановні колеги, я прошу мобілізації в залі, тому що будемо голосувати індикатор *Ukraine Facility* – 560 мільйонів євро для українського бюджету. Буде поставлено га голосування чотири визначальні поправки, які формують основи цього законопроекту. Тому звертаюся до керівників усіх фракцій і груп: цей законопроект узгоджений з Європейською комісією, усіма важливими стейкхолдерами, прошу дуже уважно голосувати щодо чотирьох поправок для підтвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Герасимов – з процедури. Будь ласка.

ГЕРАСИМОВ А.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Шановні колеги, по-перше, таке знування над Регламентом, як перепакуння законопроектів однією, двома, трьома, чотирма поправками, це, як мінімум, неправильно і некоректно, особливо робити це в такий день.

По-друге. Там реально заповане знищення місцевого самоврядування через рішення Кабінету Міністрів і порядок, який він встановить. Просто це дуже розумно заповали. Подумайте, хто хоче чи не хоче це підтримувати.

І насамкінець. Я розумію, є процедурне рішення Верховної Ради, але ще раз звертаюся до вас: сьогодні цього не треба було робити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до прийняття рішень.

Отже, поправка 2582 авторства народного депутата Безгіна. Вона комітетом врахована частково.

Ставлю на голосування поправку 2582 в редакції комітету для її підтвердження. Прошу голосувати.

«За» – 203.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтверджено.

Ставлю на голосування поправку 2583 авторства Безгіна для її підтвердження. Комітетом вона врахована частково. Саме в такий редакції я ставлю її на голосування. Прошу голосувати.

«За» – 210.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтверджено.

Ставлю на голосування поправку 2618 авторства народного депутата Безгіна для її підтвердження. Вона комітетом врахована повністю. Прошу підтвердити таке рішення. Прошу голосувати.

«За» – 208.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування поправку 2620 авторства народного депутата Безгіна для її підтвердження. Комітетом вона врахована повністю. Прошу підтвердити таке рішення. Прошу голосувати.

«За» – 208.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги, переходимо до розгляду поправок, які відхилені. Я пам'ятаю, ми планували певну послідовність.

Колеги, враховуючи обставини, зараз будуть виступи від фракції «Європейська солідарність», потім – від фракцій «Голос», «Батьківщина», «Слуга народу» і, звичайно, від позафракційних.

Ірина Володимирівна Геращенко. Будь ласка, виступ 3 хвилини замість всіх поправок.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Шановні колеги, я просила би вас зупинитися, тому що хочу сказати дуже важливі слова. Ви знаєте, сьогодні для Андрія, по суті, останнє пленарне засідання, остання сесія, останнє скликання Верховної Ради України. Для нас були дуже важливі всі ваші спомини, спогади. Сьогодні тут був трохи день пам'яті про Андрія.

Цього понеділка на Майдані ми так само організували вечір пам'яті Андрія, де звучали дуже важливі спомини від різних політичних команд, із різних сфер діяльності. Це і пластуни, і сотники Майдану, і волонтери, і ветерани, тому що він дійсно вмів об'єднувати. І сьогодні він зміг об'єднати залу в цих дуже важливих спогадах.

Водночас Андрій був людиною дії. І сьогодні, говорячи про нього в цьому залі, маємо подумати і переосмислити, якими мають бути наші дії. І ми хотіли б про це сказати. Будемо відвертими, наша команда, можливо, до 2022 року часто критикувала Зеленського, а Андрій, коли почалася війна, сказав: «Ми пам'ятаємо, що він Президент, тому сьогодні будемо підтримувати все, що стосується нацбезпеки і оборони». І це така мудрість і політичне бачення, якому, мабуть, варто повчитися всій цій залі.

Ми познайомилися з Андрієм у 2004 році в Українському Домі, де він сказав, що це буде територія без російської мови, мату та алкоголю. Можливо, варто про це згадати в цьому залі? Можливо, варто згадати про те, що наша боротьба в тилу має бути за розширення присутності української мови в усіх сферах, не тільки в політиці, а й у побуті? А ще Андрій говорив (в політиці ми з ним були старими обличчями, належали до одного політичного покоління), що ключова задача нашого покоління – зберегти українську державність, не допустити, щоб сьогодні чвари зруйнували її, як це було на початку минулого сторіччя, коли був втрачений шанс на українську державність.

Для нашої команди загибель нашого друга, брата – важкий удар. Але це для нас є й уроком, що треба переосмислити кожному із нас.

Ми дякуємо сьогодні Андрію за честь працювати з ним в одній команді. Сподіваємося, і ви всі подякуєте Андрію за честь бути разом, подумаєте над тим, якою має стати ця зала після. Давайте цінувати одне одного за життя, давайте чути одне одного за життя. Давайте пам'ятати, що ми дійсно сьогодні маємо цей великий шанс зберегти українську державність. І якщо сотні тисяч найкращих

хлопців і дівчат заплатили за це життям, ми з вами тут, у залі, можемо зробити хоч і набагато менше, але дуже важливих речей.

Андрію, дякуємо тобі!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ар'єв, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка, 3 хвилини.

АР'ЄВ В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Пане головуючий, було б дуже добре, якби важливі поправки, які ми голосуємо за спецпроцедурою, коментувалися головою комітету. Цього не було зроблено, що, власне, і стало причиною того, що багато хто не розумів, за що голосувати і що це за спеціальні поправки. Насправді не враховані дуже важливі речі. Зокрема відхилені норми щодо обмеження нагляду виключно за делегованими повноваженнями органів місцевого самоврядування, щодо вилучення повноважень Кабінету Міністрів самостійно визначати спосіб і межі здійснення державного нагляду, що напряду суперечить статті 19 Конституції.

Шановні колеги, сьогодні ми обговорюємо самоврядування. Вдумайтесь в саме слово «самоврядування»! Згідно з Конституцією громади, маючи права, надані Основним Законом, можуть самостійно вирішувати питання, ним передбачені. І що сьогодні в результаті ми маємо? Маємо купу корупційних скандалів навколо саме призначених адміністрацій, а не обраних місцевих рад.

Давайте згадаємо про крадіжки. У Сумській області було виділено близько 3 мільярдів гривень на фортифікації, але майже нічого не зробили. Абсолютно свіжий приклад у Полтавській області – на фортифікаціях вкрали близько 200 мільйонів гривень. Запорізька область – компанії, близькі до чинного голови адміністрації, утягнули 47 мільйонів гривень на шкільних укриттях і ще 6,5 мільйона на колючому дроті та стовпчиках. У Києві голова військової адміністрації пообіцяв «Чисте небо», вартість цього проекту становить 260 мільйонів гривень. І що, немає ні 260 мільйонів гривень, ні «Чистого неба». То, вибачте, кого треба контролювати – місцеві ради чи обласні адміністрації, які призначаються Президентом за поданням Кабінету Міністрів?

Сьогодні ми руйнуємо децентралізацію, яка, до речі, була прийнята минулим скликанням. І якщо сьогодні весь час згадуємо нашого колегу Андрія Парубія, вбитого, страченого російськими агентами, то це саме він провів закон щодо децентралізації, який дає можливість вступу до Європейського Союзу. Я абсолютно впевнений, ми не повинні її руйнувати цим законопроектом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Іванна Орестівна Климпуш-Цинцадзе. Будь ласка, 5 хвилин.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Шановні, як це сказати, залишки колег, які ще є в залі! Є така дивовижна традиція цього скликання – в порожньому чи майже порожньому залі розглядати поправки, над якими ти працюєш, думаєш, намагаєшся їх правильно сформулювати.

Ви знаєте, я готувалася пропонувати поставити на голосування поправки для врахування, хотіла пояснювати усім, чому в законопроекті, який розроблений нібито на виконання вимог Плану *Ukraine Facility*, не можна допустити порушення норм Європейської хартії місцевого самоврядування, чому не можна допустити порушення норм Конституції, чому не можна контролювати делеговані і власні повноваження органів місцевого самоврядування. Мені видається, що в цьому залі ми мали б вести професійну, фахову, глибоку дискусію про те, як нам зробити місцеве самоврядування, реформу децентралізації, яка, до речі, на початку повномасштабного вторгнення довела нашу стійкість і нашу спроможність, зробити успішнішою, як збалансувати необхідність контролю відповідно до європейських підходів з правильним формулюванням цього контролю. Тому що там мало б ітися про вибірковість, раціональність, про ті підходи, які давали б гарантію, що центральна державна влада не намагається взяти повний централізований контроль над органами місцевого самоврядування там, де це не є необхідно. Але сьогодні цієї дискусії в цьому залі не відбудеться. На жаль, ми не робимо жодних висновків з тієї шаленої відповідальності, яка лежить на нас сьогодні, щоб реформувати країну. Коли може бути ще визначніший час, аніж зараз, у час брутальної навали росії, для того щоб ми могли забезпечити реальну європейську трансформацію держави?! Ми цього не робимо. І я не вважаю за можливе взагалі пропонувати які-небудь поправки на врахування, робити вигляд, що я тут зараз когось закликаю за щось голосувати. Мені соромно за всіх нас. Мені дуже прикро, що ми як Рада безвідповідально ставимося до виконання свого прямого обов'язку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Артуре Володимировичу, ви як? Добре.

З Олексієм Олексійовичем ми потім продовжимо.

Колеги, тоді виступи від фракцій «Голос» і «Батьківщина». Рухаємося по порядку.

Романе Лозинський, будь ласка, озвучте поправки. Чи як ми будемо рухатися?

ЛОЗИНСЬКИЙ Р.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Колеги, добрий день! Фракція «Голос». До цього законопроекту в мене близько 600 поправок. Прошу дати мені 10 хвилин. Після виступу я попрошу або навіть не буду

просити поставити на голосування одну із ключових поправок для врахування, тому що, якщо зараз подивитися крупний план цього залу, то стає дуже сумно, на голосування не можна ставити будь-що, але про це згодом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, 10 хвилин.

ЛОЗИНСЬКИЙ Р.М. Колеги, насправді великий сюр, великий сум, що ми скотилися до того, що обговорюємо реформу місцевих державних адміністрацій, одну із ключових реформ в частині місцевого самоврядування, в абсолютно пустому залі, коли в порядку денному цей законопроект свідомо стоїть, коли вести будь-яку експертну дискусію, будь-яку державницьку дискусію сенсу немає. Немає сенсу ставити на голосування поправки, тому що в залі близько трьох десятків людей, і це ганьба для важливих і справжніх тем реформи місцевих державних адміністрацій.

Хочу нагадати, що ми як Верховна Рада декларували і як парламент брали на себе зобов'язання, зокрема перед нашими європейськими партнерами, провести і реалізувати реальні зміни функціонування місцевих державних адміністрацій. Хочу нагадати і повернути нас у жовтень 2021 року, коли в цьому залі ми могли і були готові розглянути і підтримати законопроект [№ 4298](#). Зараз вересень 2025 року. Замість того, аби підтримати справжню реформу місцевих державних адміністрацій, зробити реальні зміни для органів місцевого самоврядування, за ці чотири роки цей парламент спромігся зробити велике ніщо. І зараз, коли було провалено ряд поправок, я переконаний, продовжується цей рух по колу, і замість реальної дискусії з експертами, замість реальних змін щодо професійної державної служби, коли є ротації, статус державної служби, коли це неполітичні призначенці, є конкурси, є кадровий резерв, коли є справжня реформа місцевих державних адміністрацій, кого це цікавить. Бачимо, пустий зал, бачимо позицію уряду, який це не підтримує, я вже мовчу про позицію Офісу Президента.

Що маємо на сьогодні? Де ця професійна державна служба, де цей кадровий резерв, де ці конкурси, де ця ротаційність, про яку ми як парламент відпрацьовували норми з експертним середовищем, органами місцевого самоврядування, асоціаціями органів місцевого самоврядування, парламентаріями, на засіданнях робочих груп, у відрядженнях, у підкомітетах, комітетах? У жовтні 2021 року була колосальна робота, підтримка європейських партнерів, позитивний висновок Ради Європи. І де це все? У вересні 2025 року ми опинилися біля розбитого корита, коли профанація, імітація, жахливі і постійні обмани одне одного призвели до того, що розглядається абсолютно кастрований законопроект, яким жодним чином не регулюється якісна державна служба, якісні і справжні прозорі конкурси, справжній кадровий резерв і ротаційний склад – чотири стовпи, на яких стояла реформа місцевих державних адміністрацій. Це не були побажання окремих представників окремих громад, це не був лобізм окремих асоціацій органів місцевого

самоврядування і навіть не був тиск наших європейських партнерів, це була абсолютно державницька, конструктивна позиція, це був єдиний шанс нашого парламенту досягнути не імітації, не профанації, а справжньої реформи місцевих державних адміністрацій.

На жаль, альтернативний законопроект [№ 13150-2](#) в парламенті підтримки не знайшов. На превеликий жаль, голови місцевих державних адміністрацій та їх заступники не отримують статусу державного службовця. На превеликий жаль, призначення осіб на посади голів місцевих державних адміністрацій та їх заступників за результатом конкурсу, проведеного відповідно до законодавства про державну службу, залишилися лише нормами, які не стали реальністю, не були підтримані і не були враховані в цьому законопроекті. На превеликий жаль, державна служба в Україні втрачає і продовжує втрачати. На превеликий жаль, статус державного службовця в нашій країні з кожним роком зменшується, принижується, в тому числі через політизацію, політичні призначення, а також через те, що критично важливі для нашої країни законопроекти, зокрема про реформу місцевих державних адміністрацій, обговорюються в залі, де присутні лише декілька десятків народних депутатів і немає жодного сенсу ставити на голосування поправки, закликати якимось чином змінити норми цього законопроекту, тому що будь-яка поправка, яку не було враховано через політичні маніпуляції на засіданні комітету, не матиме підтримки в цьому залі.

Усі озвучені мною пропозиції не мають абсолютно нічого нового, ніякої новизни, ніякого ноу-хау. Це норми, які чотири роки тому були прийняті комітетом, щодо них було знайдено консенсус серед органів місцевого самоврядування, серед асоціацій, міжнародних партнерів, наших європейських партнерів, було отримано позитивний висновок Ради Європи. І що зараз? Усіх цих норм у законопроекті ми не бачимо. Тому законопроект № 13150 – це не про реформу місцевих державних адміністрацій. У такій редакції його голосувати категорично не можна. Його норми не мають абсолютно нічого спільного з професійною державною службою. У законопроекті пропонується, на превеликий жаль, продовжувати політизацію призначень по вертикалі.

Давайте згадаємо про одну річ, переконаний, мій колега Дмитро Микиша скаже про неї значно більше. Уявіть собі, зараз нагляд, який пропонується за органами місцевого самоврядування, відбуватиметься на рівні обласних державних адміністрацій, кажуть, протягом року. Протягом року громади, особливо сільські, селищні, відповідатимуть у суді перед першою особою в області. Уявіть, яка буде змагальність у судовому процесі. Який реальний шанс досягати справедливості в судовому процесі, коли проти невеликих наших громад виступатимуть представники голів обласних державних адміністрацій, представники першої особи від імені держави? Будь-які конструктивні діалоги про те, що нагляд має відбуватися на районному рівні, що змагальність, зокрема, в судовому процесі, має відбуватися між громадами та районними державними адміністраціями, були провалені. Політизація збільшилася, а будь-який

професійний, якісний, реальний діалог, який відповідає європейським стандартам, до яких ми рухаємося, державний нагляд за рішеннями органів місцевого самоврядування залишається просто профанацією, імітацією.

Норми, які отримали підтримку не лише в експертному середовищі, а й в Конгресі Ради Європи, наголошую і буду про це неодноразово повторювати, були зафіксовані в законопроекті № 4298, але так і залишилися на папері чи викинуті у смітник, покладені в шухляду, як завгодно це називайте, не були розглянуті в стінах Верховної Ради. Натомість ми отримали абсолютну імітацію, профанацію, і це, нагадую, під час дії воєнного стану, в умовах повномасштабної війни, коли органи місцевого самоврядування знекровлені, величезна кількість лідерів місцевого самоврядування на війні захищають нашу країну, борються за нашу незалежність. І замість того, щоб посилити місцеве самоврядування, реалізували справжній якісний, професійний нагляд за рішеннями, залишається імітація, непрофесіоналізм і політизація цих норм.

Шановні колеги, в жодному разі законопроект № 13150 в такій редакції підтримувати не можна. Лише професійна служба...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, з фракцією «Голос» ми закінчили. Далі в нас фракції «Батьківщина» і «Слуга народу».

Юлія Володимирівна Тимошенко. Будь ласка, 10 хвилин.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Фракція «Батьківщина». Шановні друзі, війна багато чого у нас забрала. Вона забрала у нас можливість спокійно жити. Вона забрала у нас можливість захищати своїх дітей. Вона забрала у нас частину свободи, тому що під час війни свободи залишається обмаль, більше – військова дисципліна. Що війна у нас поки що не забрала, то це один із елементів нашої демократії, нашого вільного існування – наше місцеве самоврядування. Я не буду говорити про європейські традиції, я не буду говорити про якісь важливі документи Організації Об'єднаних Націй.

Дорогі друзі, під час війни ми тримаємося ще й тому, що в нас є місцеве самоврядування, є сильні голови громад, сильні команди в громадах, які кожную копійку, яка є в громаді, спрямовують на допомогу нашій армії, на допомогу внутрішньо переміщеним особам, які вимушені були виїхати з тимчасово окупованих територій.

Місцеве самоврядування – це ще одна наша велика фортифікаційна споруда, ще одна наша сильна барикада. Ви знаєте, у світі багато є такого, про що вже не сперечаються, що є аксіомою. Так ось аксіомою є вільне управління своїм життям місцевими громадами. У світі ніхто навіть руку не піднімає на руйнацію свободи місцевого самоврядування. Я не можу зрозуміти, як у нас, в Україні, в демократичній країні, яка бореться за свободу ціною власного життя, виникнув законопроект № 13150, про який ми зараз говоримо, де права громад, права місцевого самоврядування, права голів громад, рад не просто порушуються, вони забираються.

Мушу сказати, що остання барикада захисту свободи проти авторитаризму – це вільні територіальні громади, вільні люди у громадах. Законопроектом № 13150 ця свобода у громад забирається. Є чотири пункти, через які в жодному разі не можна за цей законопроект голосувати. Почну з найменш болючих, потім перейду до найбільш трагічних.

Перше. Неможливо пропустити створення незахищеного нічим і ніяк єдиного державного реєстру всіх актів органів і посадових осіб місцевих громад. Скільки разів ми говорили про те, що не можна в країні, яка воює, створювати колосальні консолідовані бази даних, які не захищені і в будь-який момент ворог просто нагло хакерить їх, а ми потім виправдовуємося. У нас уже немає половини базових реєстрів, які ми понастворювали, бо їх уже має ворог, має хто завгодно в цьому світі. А в кожній розумній країні світу, бази даних – це найбільше багатство, тому що це система управління нашим життям. Якщо ми не захищаємо цю систему, ми не захищаємо кожного українця. Бази даних, які тепер створюватимуться з рішень місцевих громад, теж не захищені і будуть під ударом і недобросовісним використанням.

Друге, про що я хочу сказати, – об'єднання в одному органі, в державних адміністраціях, яких зараз налічується 160, усіх можливих галузевих, наглядових, регуляторних повноважень. Крім того, губернатору, голові державної адміністрації дається координація всіх центральних органів виконавчої влади на території. Скажіть, будь ласка, як таке може бути? Як голова обласної державної адміністрації може управляти силовими структурами, слідством, прокуратурою? Це все центральні органи виконавчої влади. Скажіть, будь ласка, що це за маразм? У нас що, губернатор управлятиме слідством, силовими структурами, прокурорськими функціями або будь-якою іншою функцією центральних органів виконавчої влади? Та будь-яку візьміть, включаючи, в тому числі й соціальну. Ви розумієте, що це переходить межі здорового глузду. Тобто губернатор внизу управляє структурами міністерства, я вже не кажу про силові структури. Кому взагалі в голову прийшло писати такі законопроекти?

Ну і переходжу до третьої позиції, яка є просто трагічною, – суцільний повсюдний нагляд і контроль головою ОДА за всіма повноваженнями органів місцевого самоврядування. Це що? Це означає, що органи місцевого самоврядування більше не зможуть приймати нормальні, самостійні рішення, не зможуть самовизначатися, тому що над ними стоїть кат у вигляді голови обласної державної адміністрації, який може зачистити будь-яке рішення місцевого самоврядування. Ну куди це? Ви розумієте, що це вже крайня межа авторитаризму, за якою, по суті, немає свободи? Загальний нагляд за всіма актами органів місцевого самоврядування пропонується здійснювати без визначення будь-яких підстав. Навіть без підстав наїжджатимуть на органи місцевого самоврядування.

Кажуть, що цей законопроект розроблений на виконання Плану *Ukraine Facility*. Але він нічого спільного з Планом *Ukraine Facility* не має, тому що

Європейський Союз не може підтримати будь-який закон, який проти місцевого самоврядування. Ви знаєте, традиція, коли в законопроекти з позначкою, що вони спрямовані на виконання Плану *Ukraine Facility*, вставляють всі «хотелкі» щодо авторитарного режиму управління країною, не може стати нашою реальністю. Під брендом *Ukraine Facility* у нас забрали суверенітет, тому що ми вже не управляємо своєю державою. І я переконана, Європейський Союз у цьому не є спілником щодо тих законопроектів. Просто під його ім'я проводять, вибачте, все лайно, яке тільки можна провести. Але це нечесно щодо наших європейських перспектив, тому що Україна обов'язково стане членом Європейського Союзу. Проте вона не може стати членом Європейського Союзу без місцевого самоврядування, без свободи, без суверенітету, без захисту прав людей, без правосуддя, без незалежних слідчих органів, які, як пропонується цим законопроектом, практично підпорядковуються губернаторам.

Дорогі друзі, якщо ми реально хочемо стати невід'ємною частиною європейської цивілізації і об'єднаної Європи, то не маємо права приймати такі закони, тому що потім вони будуть перешкодами для нашої інтеграції. Хочу сказати, що ми дуже жорстко наполягатимемо на тому, щоб із цього законопроекту були виключені всі норми, які суперечать свободі та незалежності місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування – це не просто гучне слово, це право кожного громадянина України вільно жити на своїй вільній українській землі. Цей законопроект не має права на існування. Я хочу звернутися і до депутатів, і до суспільства з проханням не підтримувати його.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Євтушок. Десять, п'ять чи сім хвилин? Будь ласка, 5 хвилин.

ЄВТУШОК С.М. Дякую, Олександрє Сергійовичу. Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, дійсно, дуже серйозний законопроект, метою якого мав би бути державний нагляд за органами місцевого самоврядування, який здійснювала б прокуратура, як це було в попередні роки, попередні скликання. Ми тут, у цьому залі засідань, дуже красномовно, яскраво вилучили у прокуратури функцію загального державного нагляду, чим зменшили великий відсоток корупційних випадків, пов'язаних з цією функцією прокуратури.

Звісно, органи місцевого самоврядування не можуть бути без нагляду. Метою проекту закону, який ми наразі розглядаємо, мало б бути створення нагляду за всіма актами та посадовими особами органів місцевого самоврядування. Повинні бути суб'єкти – люди або центральні органи влади, які мали б право одночасно із зупинкою рішення подавати на розгляд суду ці акти. Що ми бачимо насправді? У пояснювальній записці йдеться про загальний нагляд, а в законопроекті чітко прописаний контроль органів центральної влади за органами місцевого самоврядування, про що щойно говорила Юлія Тимошенко – лідер фракції «Батьківщина». Ось що пропонується цим законопроектом.

Органи місцевого самоврядування – це інститут народовладдя, який формується шляхом виборів голів територіальних громад та депутатів, які потім створюють органи управління – виконавчі комітети і все інше. Щоб розбиратися в цьому, треба глибоко розуміти механізми взаємодії управління в органах місцевого самоврядування, знати, що є власні і делеговані повноваження, є орган – рада, що також обирається народом України, який приймає рішення щодо фінансів, бюджету, землі. Але є й інший орган – виконавчий комітет, який має свої чіткі функціональні обов'язки і повноваження щодо будівництва, архітектури, інших речей. Якщо цього всього не розуміти, звісно будуть намагання і бажання перебрати на себе всі повноваження органів місцевого самоврядування.

Я зараз згадую перші дні повномасштабного вторгнення. Дійсно органи місцевого самоврядування є управлінським фундаментом первинних ланок – територіальних громад. Тому що саме керівники територіальних громад разом з депутатським корпусом, комунальними підприємствами, виконавчими комітетами негайно надали спецтехніку для облаштування блокпостів, надали пально-мастильні матеріали для добровольчих формувань, які самі створили і супроводжують фінансово й досі. Величезна роль органів місцевого самоврядування в управлінні країни.

Що таке зупинка рішення? Це коли фізична особа, яка не погоджується з рішенням керівника територіальної громади або органу територіальної громади, звертається до керівника обласної адміністрації, який по вертикалі звертається до уряду, і рішення зупиняється, не подається до суду, а зупиняється, і тоді вже представник органу місцевого самоврядування повинен іти до суду і доводити, що його рішення було прийнято в межах Конституції та законів України. Це абсолютна ганьба. І тут я нагадаю статтю 8 Європейської хартії місцевого самоврядування, в якій чітко визначено, що всі повноваження стосовно майна, яке розміщено на території територіальної громади, землі, всього іншого належать виключно територіальним громадам. А ще нагадую, якщо в уряді приймаються рішення за закритими дверима, їх ніхто не бачить, то органи місцевого самоврядування згідно з нашим законодавством проекти рішень формують і публікують на сайтах для обговорення, громадськість має чітко бачити і розуміти, що відбувається, тобто контролює процес.

Тому цей законопроект за жодних обставин не можна приймати, він абсолютно суперечить всім нормам Європейської хартії місцевого самоврядування, а найголовніше, як сказала Юлія Тимошенко, під час вступу до Європейського Союзу ми змушені будемо це переглядати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

У нас ще Соколов. Будь ласка, 10 хвилин.

Юліє Володимирівно, ви подали лист, і там, мені здається, такі самі поправки, як і в пана Михайла. А, ні, інші. Ці шість поправок ставити на голосування для врахування? О'кей. По кожній, так? Добре.

СОКОЛОВ М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановний пане головуєчий! Шановні народні депутати! Ми й досі живемо в Радянському Союзі з точки зору призначення обласних державних адміністрацій з Києва, а не їх обрання жителями областей, як це робить Європа з часів Магдебурзького права. Ми й досі граємо в цю небезпечну тоталітарну гру протягом правління вже шістьох президентів України. Сьогодні ми розглядаємо ще один законопроект, який є не лише маніпулятивним і шкідливим, а й узурпаторським, причому без щонайменшого перебільшення. Схоже, логіка його внесення на розгляд Верховної Ради є дуже простою: не вийшло з проектом закону № 4298, тоді зробимо принципово те саме тільки завуальовано. Чи пройде в залі засідань така хитрість? Дуже сподіваюся, що ні.

Я переконаний, що всі наші законодавчі ініціативи повинні бути спрямовані на виконання індикатору Плану *Ukraine Facility*. Тому нам слід дотримуватися рекомендацій Конгресу Ради Європи. Тобто наше завдання: не допустити порушення Європейської хартії місцевого самоврядування щодо контролю виключно за делегованими повноваженнями; унеможливити перетворення Єдиного реєстру актів місцевого самоврядування на позасудовий засіб їх зупинення; унеможливити політичний тиск, свавілля, обмеження прав фізичних і юридичних осіб; припинити безконтрольний доступ сторонніх осіб до інформації, яка може мати статус обмеженого використання; виключити можливості для перевищення повноважень головами міських державних адміністрацій шляхом скасування або зупинення без рішення суду актів органів місцевого самоврядування.

Давайте відверто визнаємо, що ухвалення законопроекту № 13150 несе ризик знищення інституту самоврядування, не дасть можливості розвиватися територіальним громадам, що не лише прямо суперечить Конституції України, а й створить передумови для корупційних схем зловживання службовим становищем і владними повноваженнями, а також призведе до збільшення кількості випадків нецільового використання бюджетних коштів. Так, у місцевого самоврядування накопичилося багато проблем, але ця законодавча ініціатива поважних народних депутатів аж ніяк їх не розв'язує.

Крім того, виникає питання: а які рішення пропонуватимуться далі – розпустити всі місцеві ради, щоб військові адміністрації перебрали на себе всі функції, які виконуються? Добре відомо, що демократичні країни не дозволяють собі руйнування принципів муніципального устрою, як це намагаються зробити у нас. Зокрема, вже сьогодні складається дивна ситуація, коли територіальні громади, які хочуть використати кошти місцевого бюджету на щось, повинні їхати до голови військової адміністрації, і тільки після того, як він дасть дозвіл, можуть їх використати. Хіба це нормально?

Дійсно до депутатів місцевих рад виникає дуже багато запитань, зокрема щодо того, як вони ухвалюють бюджети, на які «пріоритетні» завдання вони витрачають гроші – наприклад, бруківку, квіти, асфальтування прибудинкових територій під час постійних обстрілів та руйнувань з боку агресора. Проте складається таке враження, що у нас сьогодні з усіх сил шукають будь-яку можливість, якщо не ліквідувати, то обмежити в правах органи місцевого самоврядування, щоб державні адміністрації перебрали левову частину їх повноважень на себе під гаслом начебто державного контролю. Наголошую, контроль – це коли спочатку даєш доручення або делегуєш повноваження, а потім контролюєш їх або виконання, іншого контролю не існує.

Отже, запропонований проект закону № 13150 може спровокувати такі негаразди: жорсткий спротив місцевих еліт з перспективою залучення ними на свою підтримку широких верств населення; загрози зриву фінансування повноважень органів місцевого самоврядування; розбалансування всієї системи бюджетоутворення в Україні; ігнорування механізмів участі громади в ухваленні рішень; волюнтаристський вплив держави на рішення органів місцевого самоврядування.

Підсумовуючи сказане, хочу застерегти всіх нас від помилки, прошу не підтримувати цей законопроект.

Дякую за увагу. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Якщо від фракції «Батьківщина» всі виступили, тоді переходимо до розгляду шістьох поправок, на голосуванні щодо яких наполягає Юлія Тимошенко.

Юліє Володимирівно, запрошую вас на трибуну. Поправки будемо ставити на голосування почергово.

Поправка 2083 авторства Тимошенко та колег. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Шановні друзі, команда фракції «Батьківщина» подала до цього законопроекту 114 поправок, які комітет не врахував. Згідно з Конституцією ми маємо право на те, щоб вони були поставлені на голосування для їх врахування, але не в порожньому залі. Я порахувала – в залі присутні 19 народних депутатів.

Є рішення Конституційного Суду, яким забороняється ставити на голосування будь-які питання в залі, якщо в залі немає 226 народних депутатів. Зараз відбувається профанація і порушення Конституції України. Це означає, що все, що стосується голосування за цей законопроект без присутності в залі 226 народних депутатів, є незаконним, неконституційним.

Ми просимо поставити зараз на голосування поправки, щоб вам показати результат.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юліє Володимирівно, ви братимете по 1 хвилині на кожну поправку чи одразу будемо голосувати почергово шість поправок? По 1 хвилині. Добре.

Ставлю на голосування поправку 2083 авторства Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 13.

Рішення не прийнято.

Проголосували: за – 13, проти – 1, утрималися – 1.

Поправка 2097. Будь ласка, Юліє Володимирівно, 1 хвилина.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Ви бачили на табло, що голосувало 15 людей. Усі інші – 205 народних депутатів не голосували. Це просто вставлені картки, а людей у залі немає. Ми зараз робимо відеозйомку, щоб мати офіційні документи, і щодо цього законопроекту ми будемо звертатися до Конституційного Суду з приводу того, що Верховну Раду свідомо позбавили права голосувати за поправки тоді, коли в залі буде 226 народних депутатів. Як можна провести будь-яку поправку, якщо для її голосування треба, щоб у залі було 226, а не вже 17 людей, щойно двоє пішло? Ідеться про те, що все це абсолютно незаконно, це шоу, протягується законопроект, нормами якого стверджується авторитарна влада, руйнується місцеве самоврядування.

Прошу поставити поправку на голосування для її врахування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2097 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 15.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2172. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Реально голосує 16 депутатів, і цього недостатньо. Потрібно 226.

Дорогі друзі, хочу сказати, що в попередніх поправках, наприклад, у поправці 2083 ми вимагали скасувати норму про жахливий загальний нагляд, коли можуть зупиняти рішення органів місцевого самоврядування на рівні центральної влади. Потім представники органів місцевого самоврядування мусять бігти до суду і доводити, що вони не ті, за кого їх рахують. Що це таке? Цього однозначно не можна робити.

Поправка 2097. Пропонується забезпечення виконання Конституції, законів України і таке інше, місцеві державні адміністрації забезпечують координацію діяльності територіальних органів всіх центральних органів виконавчої влади.

Щодо третьої поправки я скажу через 1 хвилину.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2172 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2342. Тимошенко. Будь ласка, 1 хвилина.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Поправка 2342, але я одразу скажу про поправку 2172, яку голосували попередньо. Поправкою 2172 передбачається право центрального органу виконавчої влади скасовувати, призупиняти рішення органів місцевого самоврядування. Потім представники органів місцевого самоврядування мусять іти до суду і доводити, що вони все зробили правильно.

Поправка 2342 стосується штатного розпису та кошторису територіальних органів центрального органу виконавчої влади. Пропонується, щоб його затверджував керівник центрального органу виконавчої влади в межах відповідного місцевого бюджету.

Дорогі друзі, ніхто не може влізати в систему функціонування органів місцевого самоврядування, тим паче в кошториси, штатні розклади і таке інше. Пропозицію комітету потрібно скасувати, а нашу поправку підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2342 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 13.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Покажіть по фракціях і групах. Найбільше депутатів від фракцій «Слуга народу» і «Батьківщина».

Поправка 2638. Будь ласка.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Зараз вже 14 людей голосує. Можете собі уявити – 14! Тобто замість 226 людей у залі залишилося вже 14.

Я оголошую ці поправки не тому, що розраховую, що в залі, де сидить 14 депутатів, вони наберуть 226 голосів, а щоб фіксувати цю ситуацію для подання до Конституційного Суду необхідних документів для скасування рішення про прийняття закону, якщо він буде прийнятий і всупереч Конституції підписаний. Наразі відбувається фактичне документування і відео. Коли ця влада поміняється, ми з вами будемо мати шанс цей авторитарний законопроект проти місцевого самоврядування, який, не дай Боже, буде завтра проголосований в парламенті як закон, цю ганьбу скасувати в Конституційному Суді.

Прошу поставити на голосування поправку 2638 для врахування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2638 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 12.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Поправка 2765. Тимошенко. Будь ласка, 1 хвилина.

ТИМОШЕНКО Ю.В. Знову для стенограми заявляю, що в залі перебуває 17 народних депутатів. Я перерахувала, це підтверджено відеозйомкою. Такої кількості замало для проведення пленарного засідання Верховної Ради України. Тому хочу попросити головуючого провести реєстрацію народних депутатів для протоколу і стенограми, і після цього оголосити перерву в пленарному засіданні Верховної Ради України через відсутність кворуму, що суперечить Конституції і спеціальному рішенням Конституційного Суду.

Поправкою 2765 пропонується скасувати вимогу щодо створення Єдиного державного реєстру актів місцевого самоврядування, бо це суперечить як правам місцевого самоврядування (вони мусять вести свої реєстри), так і захисту баз даних, які сьогодні навмисно створюються, щоб руйнувати державу, для хакінгу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2765 авторства Юлії Володимирівни Тимошенко та колег для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Так, з фракцією «Батьківщина» ми завершили. У нас є одна поправка, на розгляді якої наполягає Войцехівський.

Войцехівський, ви виступатимете з трибуни чи з місця? З трибуни. Треба буде ставити поправку на голосування? Не треба. Добре. Будь ласка, 3 хвилини. Далі Микиша і на завершення Олексій Олексійович.

Войцехівський, з місця? Ви карту вставили там, де ви зараз? Інакше вас не покажуть.

ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ В.О., *член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 197, Черкаська область, політична партія «Слуга народу»).* Я її і не виймав. Виборчий округ № 197, Черкащина. Шановні колеги, децентралізація, розширення повноважень органів місцевого самоврядування, виконання вимог Плану *Ukraine Facility* звучить у цьому залі, чесно кажучи, як мантра. Повторюємо, клянемося в підтримці, під час зустрічей з громадами обіцяємо золоті гори. На словах усе прекрасно, а от на ділі виходить, як завжди.

Законопроект № 13150 нам пропонують назвати євроінтеграційним, хоча деякі його норми мають спільного з Європою, перепрошую, приблизно стільки, скільки бюрократична довідка з сервісом *Booking*. Громади мають майже 30 контролюючих органів. І що? Минулого року ми додали ще Рахункову палату, а на десерт пропонується так званий нагляд з боку місцевих державних адміністрацій. І це ми називаємо децентралізацією? Скажіть чесно, це точно крок до Європи, бо, може, я щось пропустив і в Європейській хартії місцевого самоврядування вже з'явився розділ, як громадам пояснити, що вони нічого не вирішують?

Давайте подивимося на правду. Черкаська область, тамтешній керівник обласної військової адміністрації Ігор Табурець вирішив переписати законодавство під себе і придумав купу папірців, якими зобов'язав громади погоджувати з ним свої дії, особливо ті, що стосуються допомоги армії. Здавалося б, яка дрібниця. Війна триває, але головне – не допомога військовим, а папірець з підтримкою Табурця. І чим усе закінчилося? Кримінальними справами, бо замість якісного забезпечення військових ми отримали схеми, завищені ціни на товари, які, мабуть, і на блошиному ринку продавати соромно.

Тому щоб у нас не плодилися такі табурці, я і прошу відхилити поправки, що ведуть до нівелювання ролі органів місцевого самоврядування. Громадам потрібні повноваження, а не начальники з лінійкою, які міряють, що можна робити, а що – ні. Децентралізація – це довіра, а не тотальний контроль, це розвиток громад, а не бюрократичний цирк під соусом євроінтеграції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микиша Дмитро Сергійович. Десять хвилин, так? *(Шум у залі).*

Олександр Сергійовичу, ви тут нам не влаштовуйте харківський «междусобойчик».

Будь ласка, Дмитре Сергійовичу.

МИКИША Д.С., *член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 181, Харківська область, політична партія «Слуга народу»).* Дякую. Колеги, давайте поговоримо про те, що ми зараз розглядаємо, що насправді є за лаштунками цього законопроекту. Почну з того, що абсолютно всі в цій країні, в Європейському Союзі, в усіх країнах Європейського Союзу знають, вважають, підтримують і погодили, що реформа децентралізації в Україні є однією із найуспішніших. Але давайте будемо відвертими (це насамперед до наших жителів, до громадян України), реформа децентралізації не завершена. Це як будинок, який ти будуєш, а в ньому ще треба робити ремонт, щоб жити якісно, гарно, щоб тебе все задовольняло. Так само і з реформою.

Є три стовпи цієї реформи: повноваження, ресурси, вважай, фінанси, і відповідальність. Що таке відповідальність мало б вирішитися відповідним законопроектом. Що саме має бути в законопроекті, яким визначається відповідальність? По-перше, координація дій між органами місцевого самоврядування, між територіальними органами виконавчої влади, щоб це працювало, була нормальна комунікація. І за це має відповідати оновлена місцева державна адміністрація.

По-друге, нагляд, і ключове тут не контроль, а нагляд, і не за місцевим самоврядуванням, а за законністю їх рішень. Якщо місцеве самоврядування своїми рішеннями не порушує законів України, нормативно-правових актів, все відбувається і працює в рамках, то немає жодних заперечень. Але якщо десь є перетин певної межі, ось за цим і має наглядати реформована місцева державна адміністрація.

І по-третє, це те, з чим ми стикнулися зараз, – механіка дій під час воєнного та надзвичайного стану. Тобто координація абсолютно всіх органів: що треба робити, хто має бути відповідальний. Потрібна певна вертикаль, необхідна під час війни або надзвичайного стану.

Ось три основні речі, і це саме про відповідальність з обох сторін: зі сторони органу місцевого самоврядування і зі сторони територіального органу виконавчої влади, в принципі, навіть центрального органу виконавчої влади. Це регулює взаємовідносини, які наразі, давайте будемо відвертими, завалені. Норми саме цього законопроекту мали б їх вирішити. Якого цього? І ось тут найважливіше.

Ми розробили і зареєстрували ще в 2020 році... Я вам навіть дату скажу: 30.10.2020 року. Тобто 30 жовтня 2020 року був зареєстрований законопроект № 4298, в якому було враховано абсолютно все те, про що я щойно сказав вище: необхідні, важливі речі для реформи децентралізації.

Ми врахували все на початку, але розуміємо, що під час дискусій, конструктивного діалогу, взаємодії з абсолютно всіма цільовими аудиторіями, стейкхолдерами, зацікавленими сторонами будуть зміни, і вони необхідні. Саме тому, починаючи з 2020 року, протягом вже п'яти років ми працювали над законопроектом, удосконалювали його, почули абсолютно всіх і навіть по декілька разів, погодили з Європейським Союзом кожен не просто дефініцію чи статтю, кожен кому, всіх задовольнили. Так, були деякі моменти, які, можливо, викликали дискусію, але ніхто не міг сказати, що він перший раз чує про цей законопроект чи не був дотичний до його розробки та ухвалення.

Минуло п'ять років. До речі, я вам хочу сказати, цей законопроект був вже настільки відпрацьований, і навіть Європа визнала, що країнам Європейського Союзу теж такий треба, бо він їм повністю підходить, що з таким законом вона хоче бачити Україну у своїй родині, у складі Європейського Союзу, і тому, розуміючи важливість, ставить його в План *Ukraine Facility* – один із планів маркерів виконання реформ, за які Європа додатково підтримує нашу державу. Більше того, ставить не просто маркером, а ще й каже, що за його виконання

додатково дає гроші у розмірі 560 мільйонів євро, бо ми заслуговуємо на це, проробили шалену роботу. Ще раз, 560 мільйонів євро! І все нормально, усе пропрацьовано, маємо вносити в зал Верховної Ради відповідний законопроект. І знаєте, що стається? На одному із останніх засідань комітету, на якому розглядався відповідний законопроект, приймається рішення про його відкладення. Чуєте абсурд? П'ять років працюємо, з усіма погоджено, Європа каже: клас, нам таке треба (навіть їм таке треба), за це ми вам ще дамо 560 мільйонів євро, але він відкладається.

А тепер послухайте, у чому ще більший абсурд. Ти не усвідомлюєш, як таке може бути, коли стільки роботи покладено, з усіма погоджено, все круто, думаєш, можливо, хтось когось не зрозумів, зараз знову внесемо цей законопроект і будемо голосувати, але ні, реєструється абсолютно новий законопроект, який має замінити те, над чим п'ять років працювали. І всіх це влаштовує. І це проект закону № 13150, в основу якого взято з того, пропрацьованого, максимум, 5 відсотків, і то криво. Ще раз, пропрацьований законопроект, який всіх влаштовує і насамперед Європу, відхиляється, реєструється новий, до якого зі старого включається 5 відсотків, і нам кажуть, що це треба приймати в терміновому порядку. Розумієте?

У нашій країні є люди, які розуміються на реформі децентралізації і її впливі на Україну в цілому. Ми розуміємо, що реформа децентралізації загалом і ця її частина є важливими і основоположними. Саме тому ми за реформу, а не за її імітацію, і відповідно до законопроекту подаємо шалену кількість поправок. Це логічно, оскільки п'ять років працювали над одним законопроектом, потім подається законопроект, якась там маленька імітація як альтернатива. Звісно, ми хочемо його покращити, виправити, вставити те, що було в тому законопроекті і чого немає в цьому, тобто врахувати все, що необхідно. Тільки від нашого міжфракційного депутатського об'єднання «Розумна політика» було подано 1,5 тисячі поправок. Це щоб ви зрозуміли, наскільки неякісна альтернатива, подана на заміну того, що вже було. Розумієте? І під цей шумок, розповідаючи про те, що треба голосувати терміново, інакше втратимо 560 мільйонів євро, пхають цей законопроект, який взагалі не має бути прийнятим. Ті поправки, які ми подавали, не враховані. Навіть маленькі технічні моменти, які покращують цей законопроект, і ті не враховані. Є принципові речі, які мають бути і захищати місцеве самоврядування, насамперед місцеві державні адміністрації. Треба допомогти їх реформувати, бо має бути співпраця, взаємодія між органами влади. Люди мають отримувати якісні послуги, їхні проблеми треба розв'язувати, а потреби задовольняти. І саме ці органи повинні працювати, як годинник, як щось еталонне, що не має зупинятися, і надавати якісні послуги. А це залежить від того, як ми пропишемо законодавство. Більше того, всі нормативно-правові акти, які видаватимуться Кабінетом Міністрів, накази міністерства, усе інше, має ґрунтуватися на законі. А він не може бути якісним, оскільки в законопроекті, про який ми зараз говоримо, абсолютна дурня, вибачте.

Тому ще раз, колеги, є законопроект, який відхилили, точніше, не внесли в зал, він нікуди не дівся, його ще можна повернути. Законопроект, який ми зараз розглядаємо, не має бути підтриманий ні за яких обставин. Колеги, прошу не підтримувати його.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 1900. Зараз я переконаюся, що вона ваша. Багато поправок, важко знайти (*Шум у залі*). Всі можемо поставити, щоб зайняти себе на пару років.

Пане Дмитре, поправку враховано редакційно. Ви пропонуєте повне її врахування? Добре.

Ставлю на голосування поправку 1900 авторства народного депутата Микиші. Вона врахована редакційно. Народний депутат Микиша просить поставити її на голосування для повного врахування. Прошу голосувати.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Проголосували: за – 8, утрималися – 1, не голосували – 200.

Дякуємо, пане Микиша.

Олексію Олексійовичу, будь ласка, вам слово. Може, для початку 15 хвилин? Я знаю, що ви справилися б і за 10, але сьогодні будемо тримати стрій, незважаючи ні на що. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Шановні друзі, вітаю! Ну, тут вітати майже немає кого, бо в залі засідань Верховної Ради України 10 народних депутатів, які є реально відповідальними, працюють у парламенті, представляючи тут народ України. Усі інші, вибачте, «поклали» на це все, пішли займатися своїми справами, хоча сьогодні де-факто перше пленарне засідання у вересні. Учора було відкриття сесії, яке тривало аж 5 хвилин. Зараз лише 15:30, але депутати вже перевтомилися і пішли. Дякую тим кільком народним депутатам, які залишилися. Але наразі я звертатимуся до громадян України, щоб вони зрозуміли дуже важливі речі, про які я хочу говорити.

Перше. Зараз ми з вами говоримо про законопроект щодо місцевого самоврядування. Це наша головна тема.

Сьогодні ми дуже багато згадували колегу, товариша для багатьох і для мене, – Андрія Парубія, якого було вбито, страчено росіянами за те, що він дуже любив Україну, напевно був найчеснішим топполітиком України. Усі побачили, як людина, яка була Головою Верховної Ради України, без охорони, без автівки іде по вулиці міста Львова, в якому він народився, виріс, жив зі своєю родиною у багатоквартирному будинку, і це багато що говорить про неї, тому росіяни її і вбили. Вічна пам'ять Андрію Парубію! Дякую за ту можливість просто бачити його як приклад і спілкуватися з ним, коли він був живий.

Закон про місцеве самоврядування – це, в тому числі нищення спадщини, яку залишив після себе Андрій Парубій. Про попереднє скликання парламенту

я можу багато чого поганого сказати, як і про будь-яке інше скликання, але є декілька важливих речей, за які попередньому скликанню треба подякувати. Однією із них є децентралізація – можливість створити фундамент у вигляді місцевого самоврядування. Коли нищиш фундамент, падає вся конструкція. І саме це сьогодні робить влада і більшість, просуваючи цей божевільний законопроект про тотальний нагляд, про знищення демократії, про Північну Корею на рівні місцевого самоврядування. Це вже не Європа. Усіх цих європейських прапорців, наших гасел, закликів у тому, що пропонується, немає. Я як представник України в Парламентській асамблеї Ради Європи абсолютно відповідально кажу, що немає в жодній європейській країні того, що зараз надягають на голову і хочуть зробити в Україні – абсолютно повна підконтрольність місцевого самоврядування центральній владі у вигляді обласних військових адміністрацій.

Створення ідіотського реєстру всіх актів місцевого самоврядування. Там щомісячно будуть мільйони актів. Це не акти про те, щоб кудись мільйони виділити, землю виділити, а дрібні, абсолютно пусті, технічні акти. Заповнюючи реєстр, ми ризикуємо, що вся ця інформація може опинитися у ворога, який використає це проти України. Але взагалі це беззмислово, його ніхто не дивитиметься, це просто витрата колосальних коштів і можливість обласної військової адміністрації все поставити на «ручник». За все занесіть, за все принесіть, станьте на коліна перед центральною владою, тому що вона хоче все контролювати. Зеленському мало, він контролює себе, міжнародну діяльність, Раду національної безпеки і оборони, роздає направо-наліво санкції. Він Верховний Головнокомандувач, керує всім і економікою також, бо в нас Кабінету Міністрів не існує, це департамент. Верховна Рада стрибає як та жабка: сказали зробити так, зробили. Це та Верховна Рада, яку сьогодні ми маємо, яку, на жаль, заслужили на сьогодні. Ну, все людина контролює. Хотіла ще антикорупційні органи контролювати, але тут втрутилися люди з картонками. Ну, ось і залишилося місцеве самоврядування. Я не знаю, може, і тут люди вийдуть з картонками. Але це останнє, що ще не контролює Зеленський, але хоче. Північна Корея, інакше це назвати не можна.

Ідіотські рішення. Асоціація міст України каже, що це все непотрібні нікому видатки, абсолютно пуста історія, це втручання у власну компетенцію органів місцевого самоврядування, бо реєстр – це не тільки делеговані повноваження, а й власні повноваження. Це божевілля, але вони це просувають, хочуть провести, тому що треба ще місцеве самоврядування взяти під контроль, бо там є гроші, а попереду вибори, і він хоче другий термін. Другого терміну не буде, щоб там не думав! Але ж хоче і буде битися, а для цього треба взяти місцеве самоврядування, наклонити його. Це катастрофа. Ми не маємо цього допустити. Завтра, коли тут зберуться депутати, це буде питання до кожного із них. Ті, хто сьогодні чує, будь ласка, напишіть своєму депутату, напишіть у соцмережах, щоб він не голосував за цю ганьбу – законопроект № 13150 – ні в якому разі, бо це нищення місцевого самоврядування. Нагадую, у нас вже

знищено місцеве самоврядування в Чернігові, де спочатку викинули міського голову, потім – виконуючого обов'язки. Усе під контроль. Рівне, Київ, з бюджету якого забрали 8 мільярдів гривень, Дніпро, інші міста, до яких постійно лізуть своїми брудними руками, хочуть щось ще вкрати, нахилити, примусити. І ця держава називає себе європейською. Це не європейська держава, не європейський шлях, це нищення всього того, що справді є європейським.

Далі. Є речі, про які я хочу сьогодні ще говорити, бо про них не говорять у цьому сесійному залі. Було 1 вересня. Шкільні лінійки, гарні діти, тільки таке відчуття, що скоро у нас вже не буде для кого ці лінійки проводити, бо не буде дітей, тому що в нас і досі не збільшено допомогу на дитину, досі не проголосований законопроект у другому читанні. Більше того, хочуть обманути родини, в яких діти вже народилися. Навіть не хочуть переглядати для них норму. Типу, народили вже і добре. Може, щось збільшимо тільки наперед. Так не має бути! Це нечесно! Ви ж нищите майбутнє України. Сьогодні катастрофічно падає народжуваність. Хто завтра, через три, чотири роки стоятиме на цих лінійках? Хто вчитиме тих, хто на них стоятиме? Сьогодні зарплата вчителя, всіх, хто працює в освіті, – бібліотекаря, психолога, медика, вихователя в садочку – жебрацька, жалюгідна, найменша, яка тільки є в нашій державі. Країна, яка не платить вчителям, жебракуватиме в майбутньому, інших варіантів немає, ми вже це бачимо, і ситуація тільки погіршується. Ну, дайте вчителю зарплату. Розповідали про 4 тисячі доларів. Тут Гетманцев дає інтерв'ю, каже, що має бути 1,5 тисячі доларів. Та скільки можна базікати? Скільки можна займатися болтологією і брехати? Дайте сьогодні вчителю хоча б 500 доларів зарплати, бо він теж воїн. Дайте вчителю хоча б зарплату військового в тилу. Ні, на 1 вересня ви це навіть не піднімаєте, зате в розмовах – 1,5 тисячі, 4 тисячі. Брехня безкінечна. Уже сьомий рік вчителі чекають 4 тисячі доларів від Зеленського. Скільки їм чекати від Гетманцева 1,5 тисячі, я не знаю. Та дайте їм зараз щось. Нічого не хочуть зробити, нічого не хочуть дати. Це нищення майбутнього держави.

Наступне. Ми говорили про Північну Корею і про те, що зараз з місцевим самоврядуванням робиться так, як в Північній Кореї. А ще є одна ознака Північної Кореї – кордони. Що у нас відбувається на кордонах? Слава Богу, через скандали, через «годину запитань до Уряду», коли я ставив запитання Свириденко і всім іншим, добилися, що юнаки віком від 18 до 22 років включно можуть перетинати кордон, можуть заїхати нарешті ті, хто два-три роки не був вдома, тому що поставили залізну завісу, відрізали сотні тисяч українців, не треба їх сюди пускати. А хлопці немобілізаційного віку, які не впливають на обороноздатність, мають сидіти тут, в середині країни, не можуть виїхати ні вчитися, ні працювати. Вирішили – лише до 22 років. А чому? Щоб далі тримати корупцію, щоб тим, кому 32, 42, 52 мали далі йти. Учора в Одеській області на кордоні двоє чоловіків незаконно перетинали кордон, правоохоронці відкрили вогонь і 23-річний харків'янин був убитий. Наші українські прикордонники вбили на українському кордоні 23-річного громадянина України. До чого ми

дожилися? Тобто, якби наш уряд дозволив виїзд особам віком хоча б до 25 років, цей юнак був би зараз живий, а не мертвий, його вбили. Насправді його вбили не українські прикордонники, вони виконують накази, а вбила українська влада, яка створила умови, за яких люди тікають через кордон, перелізаючи через якісь паркани, а інші за наказом змушені в них стріляти. Це божевілля! Що це? Як це назвати, якщо не Північною Кореєю. Як таке може бути? І всі далі на це дивляться. Що за країну тут збудували? Це та країна, про яку розповідав Зеленський, країна мрії, в якій всі щасливі. Коли він обирався, цьому 20-річному харків'янину було 17, а сьогодні він мертвий, бо Зеленський збудував таку країну мрії, із якої він тікав, а власні прикордонники були змушені в нього стріляти. Що ви наробили? Що ви наробили з цією державою? І цікавить їх тільки одне – безкінечна корупція, щоб можна було взяти на кордоні, в ТЦК, щоб це ТЦК на вулицях було як гестапо, щоб і далі збирали гроші з людей. Корупція, корупція, корупція.

Учора, 2 вересня, у Львові ми прощалися з Андрієм Парубієм – Головою Верховної Ради України минулого скликання, діючим народним депутатом цього скликання, українським політиком. Зеленський не приїхав до Львова попрощатися з ним, зате знайшов учора час підписати ганебний закон, щоб пограбувати ще й аграріїв, фермерів (справки про сою, ріпак), щоб взяти ще з них гроші, ще їх обдурити. Ну, кого ще не обдурили в цій державі? Кого ще не пограбували? Усе мало, мало, мало, міндічам-шміндічам, крупам, набили свої квартири валізами, баблом, кріптою.

Що ви наробили з цією державою? Нам обіцяли, як тільки відкриється пленарне засідання наступної сесії Верховної Ради України, ми проголосуємо проект постанови про висвітлення діяльності Верховної Ради України. Нарешті люди зможуть дивитися трансляцію роботи Верховної Ради. І де це? Сьогодні 3 вересня, учора – 2 вересня, де проект постанови? Немає, щоб ніхто не бачив, що тут відбувається. Яке слово українською мовою «висвітлення» – світло, бо в нас тут темно. У темних коридорах і кімнатах Офісу Президента, у темних квартирах Міндіча та інших діячів навколо Зеленського тільки те і відбувається, що пошепки грабується країна. Тихенько, в темряві, як таргани, як криси, яких світло розганяє, тому не повинно бути висвітлення ні діяльності Ради, ні ситуації з Міндічем та Офісом, тільки це і роблять. Ви щодня нищите країну, на яку напали, яку нищить ворог споконвічний. Але якими треба бути внутрішніми тарганами і гнидами, щоб нищити країну зсередини так, як робиться це сьогодні. Ганьба!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олена Олексіївна Шуляк. П'ять хвилин чи три хвилини? Будь ласка, 5 хвилин.

ШУЛЯК О.О. Шановні українці, трохи розвінчаю міфи, розкажу, про що насправді законопроект № 13150 і чому такі палкі дискусії сьогодні у Верховній Раді, чому так активізувалися, так звані захисники місцевого самоврядування.

Дійсно, реформа децентралізації була розпочата в 2014 році. Її основна мета була – зробити життя мешканців наших великих міст, містечок, селищ набагато кращим, щоб люди отримували якісні житлово-комунальні послуги, послуги у сферах освіти, медицини, щоб громадський транспорт був набагато кращим, ніж до 2014 року. У зв'язку з цим відбулися два важливих етапи реформи. Перше. Органи місцевого самоврядування отримали шалені повноваження. Буквально на місцях може вирішуватися доля, розквіт або занепад кожного міста.

Друге. Органи місцевого самоврядування отримали величезні кошти. Якщо ми говоримо, що таке величезні кошти, я як киянка приведу приклад мого рідного міста Києва. Бюджет Києва в минулому році становив понад 120 мільярдів гривень. І цими грошима, звичайно, розпоряджається місцеве самоврядування.

Про що саме цей законопроект, яким до реформи додається дуже важлива складова, яка називається «відповідальність»? Ідеться про те, що коли посадові особи органів місцевого самоврядування приймають рішення, які суперечать Конституції, іншим законам нашої держави, дискримінують людей, порушують права, свободи, вони обов'язково повинні бути переглянуті і скасовані. Тому запроваджується орган нагляду, який виявлятиме такі рішення, потім ставитиметься вимога до посадових осіб місцевого самоврядування, щоб протягом 20 днів було скасоване таке незаконне рішення, і у разі, якщо орган місцевого самоврядування не погодиться це зробити, орган нагляду звернеться до суду.

Ви мене запитаете: що таке «незаконні рішення»? Простими словами для всіх українців я зараз приведу декілька прикладів, і я впевнена, що дуже багато людей зможуть сказати, що такі рішення були і в їхніх громадах. Незаконні рішення можуть стосуватися виділення земельних ділянок, яким чином всупереч Бюджетному кодексу розподіляються бюджетні кошти, призначення керівників комунальних підприємств інколи на користь своїх родичів. Це рішення, які приймаються органами місцевого самоврядування без громадських слухань, з обмеженням доступу до інформації, з порушенням чинного законодавства. Незаконні рішення можуть стосуватися того, що окремі суб'єкти зможуть отримувати пільги, а хтось такі пільги ніколи і не побачить, а також дуже болючих питань, які стосуються кожного українця, наприклад, щодо незаконного встановлення тарифів. Я можу продовжувати цей перелік. Але тим органам місцевого самоврядування і тим посадовим особам місцевого самоврядування, які не порушують закон, боятися точно немає чого. Рішення, прийняті людьми з порушенням закону не на користь реформи децентралізації, не на користь кожного українця, повинні бути обов'язково скасовані. На сьогодні такі органи нагляду не працюють. Цим законопроектом вводиться відповідальність і можливість для наших громадян знаходити відповідну справедливість.

Тепер буквально два слова стосовно реєстру, який так бентежить наших колег із опозиції. Не потрібно боятися цифровізації. Українці в один клік матимуть можливість зайти на сторінку Державного реєстру актів органів місцевого самоврядування, подивитися, що ухвалив той чи інший орган місцевого самоврядування. Не треба шукати по сайтах, в якихось новинах, натискати якісь неіснуючі кнопки, щоб зрозуміти, що ухвалив певний орган місцевого самоврядування. Велика публічна частина, доступ кожного українця до актів, які приймаються на місцях.

Тому, шановні колеги, давайте без маніпуляцій згадаємо, що цей законопроект не суперечить вимогам євроінтеграції. Більше того...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Олексію, будь ласка, не порушуйте дисципліни в залі.

Шановні колеги, будемо... (*Шум у залі*). Ні, більше. Дев'ять. Ми маємо бути точними, Олексію Олексійовичу. Ми ж з вами відповідальні політики.

Шановні колеги, більше ніхто не наполягає на врахуванні поправок? Ніхто.

Тоді розгляд питань порядку денного на сьогодні завершено. Дякую всім за плідну роботу. Оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Про час і місце його продовження вам буде повідомлено завчасно. Нагадую про необхідність непоширення інформації щодо його початку.

Тримаємо стрій! Слава Україні!